

Вы можете заказать в Издательстве «Полилингва» следующий перечень услуг:

- Дипломный, бухгалтерский переплет (мягкий, твердый);
- Журналы с прошивкой под секретный отдел;
- Переплет тех. документов формате А3, А4;
- Услуги по прошивке книжных и журнальных тетрадей, возможны альбомные варианты;
- Горячая припрессовка пленки А-3;
- Печать на цифровом (цветном) принтере. Формат от А5 до А3, А3+;
- Печать на RISO;
- Термопереплет;
- Шитье на скобу;
- Изготовление визиток, флайеров, буклетов, проспектов и т.д.

Дизайнерские услуги:

- Дизайн и верстка оригинал макета;
- Редактирование растровых объектов;
- Отрисовка растровых объектов, подбор и замена шрифта;
- Подготовка к печати файлов (коррекция цвета, правка и формирование текста, поиск информации и т.п.

ПРОДУКЦИЯ ИЗДАТЕЛЬСТВА «ПОЛИЛИНГВА»

Издательство «Полилингва»
050022, Республика Казахстан, г. Алматы,
ул. Муратбаева, 200, № 3 учебный корпус, каб. 111
тел.: 292-03-84, 292-03-85 вн. 21-19
моб. тел.: +7 778 128 78 70
esengalieva.b@mail.ru, www.ablaikhan.kz

ISBN 978-601-270-631-4

9 786012 706314

УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ г. АЛМАТЫ

УО «ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ КОЛЛЕДЖ»

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКОВ

Материалы городской
научно - практической конференции,
посвященной 30-летию колледжа

27 ноября 2024 года

СБОРНИК

Алматы

**Управление образования г. Алматы
УО «Лингвистический колледж»**

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКОВ

СБОРНИК

**Материалы городской
научно - практической конференции,
посвященной 30-летию колледжа**

27 ноября 2024 года

УДК 80/81
ББК 81.2
М34

*Рекомендовано к изданию решением Лингвистического колледжа
(Протокол № 4 от 19 декабря 2024 г.)*

Ответственный редактор:

Бабанова А.А., преподаватель специальных дисциплин, магистр

Редакционные коллегия:

Кожаева А.К., методист УО «Лингвистический колледж», преподаватель специальных дисциплин
Макашев К.О., преподаватель IT дисциплин

Рецензенты:

Джусакинова Ш.К., к.ф.н., ассоц. профессор кафедры теории иностранной филологии
факультет Перевода и филологии КазУМОиМЯ имени Абылай хана

М34 **Материалы научно-практической конференции «Инновационные методы и технологии в обучении языков», посвященной посвященной 30-летию колледжа, – Алматы: УО «Лингвистический колледж», 2024. - 104 с.**

ISBN 978-601-270-631-4

Сборник материалов городской научно - практической конференции «Инновационные методы и технологии в обучении языков», посвященной 30-летию УО «Лингвистический колледж» включает в себя доклады и сообщения преподавателей казахского, английского и русского языков колледжей г. Алматы. Статьи посвящены проблемам изучения языков в современных условиях преподавания в колледжах и освещают практический опыт работы.

Сборник подготовлен предметно – цикловой комиссией общеобразовательных и специальных дисциплин УО «Лингвистический колледж».

Все публикации даются в авторской редакции

УДК 80/81
ББК 81.2

ISBN 978-601-270-631-4

ISBN 978-601-270-631-4

© УО «Лингвистический колледж», 2024

СОДЕРЖАНИЕ

Абдугазиева А.У.	
Фразеологизмы в речи студентов	5
Кенесбек А.А.	
English phrasal verbs and methods of teaching them	7
Халманова К.К.	
Мәдениетаралық қарым –қатынаста, жобалау технологиясын қолданудың тиімділігі	13
Ткачева Ю.	
The use of innovative technologies on the lessons in order to increase motivation to learn English	16
Сұлтанова А.С.	
Тілдерді оқытудағы заманауи әдіс-тәсілдер: тиімділік пен нәтижелілікке жол	18
Бейсенғалиева М.М.	
Ағылшын тілін үйренудің жаңа тәсілдері: интеллект және чат-боттарды пайдалану	19
Найманбаева А.А.	
Инновационные методы преподавания русского языка и литературы	21
Жумабекова А.А.	
Білім алушылардың ынтымақтастығы мен шығармашылығын дамыту	23
Сағымбаева К.К.	
Ағылшын тілін үйренуде тыңдалым , сөйлеу дағдыларын дамыту жолдары	25
Тунгенбаева К.Б.	
Рифмуя и обучаясь: рифмованный словарь как инструмент изучения языка	28
Абдрахман Ә.А.	
Білім сапасын арттырудағы әдіс-тәсілдердің маңыздылығы	34
Нұрғожа А.С.	
Қазақ тілін оқытудағы инновациялық әдістер	36
Сапарова А.И.	
Орыс тілді аудиторияда қазақ тілін үйретудегі жасанды интеллекттің қызметі	39
Жумакова Г.С.	
Инновационные технологии на уроках русского языка и литературы	42
Молдажарова С.Ф.	
Ted talks as the best way of teaching functional literacy	44
Рысбаева А.Қ.	
Орыс топтарының білім алушыларына қазақ тілін оқытуда геймификация әдісін қолдану	46
Шукирбекова С.Т.	
«Применение цифровых платформ на уроках русского языка: инновационные подходы, возможности и вызовы»	52
Жетпісбай Т.Е.	
Сабакта әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалану (оқыту қазақ тілінде емес сыныптарда)	53
Есманова Н.М.	
Innovative language learning: digital problem-solving and storytelling in efl	55
Тынышбай А.Д.	
Тілдік кедергілерді жеңуге арналған интерактивті платформалар	57
Шаяхметова А.Қ.	
The role of social media and online communities in language acquisition	58

Маданова М.Б.	
Қазақ тілі сабақтарында ақпараттық-коммуникативтік	
Технологиялардың мүмкіндіктерін қолдану жолдары	61
Өмірбай А.Д.	
Innovative teaching methods in teaching foreign languages	64
Рустембаева Б	
Бейнематериалдар мен подкасттар арқылы	
тілдік дағдыларды дамыту	67
Чажабоева Д.Д.	
The role of artificial intelligence in language learning	69
Баймуканова К.С.	
Применение искусственного интеллекта	
в обучении русскому языку и литературе	72
Акымбекова Г.Б.	
Опыт преподавания русского языка и литературы	
с использованием современных технологий	73
Солтанбекова Б.С.	
Қазақ тілін оқытудағы инновациялық әдіс-тәсілдер мен технологиялар	75
Болатов А.Н.	
Gamification as a tool for active learning in language acquisition	78
Чужебаева С.Б.	
Современные программы и методики	
преподавания русского языка и литературы	80
Садвакасова А.	
Инновациялық технологияларды қолдану:	
қазақ тілін оқытудың жаңа тәсілдері	83
Райкулова Г.М.	
Современная методика преподавания «английского языка»	85
Сартбаева Э.К.	
Gamification as an innovative approach of teaching foreign languages	89
Бекботаева С.Е.	
Инновационные методы и технологии в обучении	
иностранному языку с применением национальных	
ценностей во время учебных занятий в период	
обновленного образовательного процесса	94
Тлепалды М.А.	
Тілдерді оқытудағы инновациялық әдіс-тәсілдер мен технологиялар	96
Нурпейсова Г.Т.	
Бастауыш сыныпта қолданылатын педагогикалық технология түрлері»	97
Тойшубеков М.М.	
Innovative platforms of learning english: online methods	99
Крыкбаева А.Д.	
Болашақта шет тілін үйренудің маңызы	100

Абдугазиева А.У.,
преподаватель русского
языка и литературы
УО «Лингвистический колледж»

ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ В РЕЧИ СТУДЕНТОВ

Ключевые слова: фразеологические сращения, фразеологические единства, идиомы, фразеологический оборот, устойчивые обороты.

Аннотация: В данной статье рассматриваются виды фразеологических оборотов, частотность употребления фразеологизмов в речи обучающихся. Материал создан на основе практических работ обучающихся, рассмотрены фразеологизмы различной тематики, крылатые слова и выражения. Выдвинуто предположение, что в последнее время наметилась тенденция к исчезновению фразеологизмов из речи подростков.

Андатпа: Бұл мақалада фразеологиялық бірліктердің түрлері мен студенттердің сөйлеуінде фразеологиялық бірліктердің қолданылу жиілігі қарастырылған. Материал студенттердің практикалық жұмыстарына негізделіп, әртүрлі тақырыптағы фразеологиялық бірліктер, қанатты сөздер мен сөз тіркестері қарастырылады. Соңғы кездері жеткіншектердің сөйлеу тілінен фразеологиялық бірліктердің жойылып кету үрдісі байқалды деген пікірлер айтылды.

Annotation: This article examines the types of phraseological units, the frequency of use of phraseological units in the speech of students. The material is based on the practical work of students, phraseological units of various topics, catchwords and expressions are considered. It is suggested that recently there has been a tendency for phraseological units to disappear from the speech of adolescents.

Выбор темы обусловлен тем, что речевая культура современных студентов очень низкая. Это, прежде всего, связано с тем, что современные молодые люди отдают предпочтение информационным технологиям, а не чтению художественной литературы. Речь молодежи отличается скудностью словарного запаса.

Вопросы: Нужны ли в русском языке фразеологизмы; употребляют ли студенты фразеологизмы в своей повседневной жизни;

Цель – проанализировать речь студентов, в частности обучающихся 1- курса с точки зрения использования ими фразеологизмов.

Выделяют три основных вида фразеологизмов: идиомы, фразеологические единства, фразеологические сращения. Фразеологические сращения (идиомы) - устойчивые выражения, которые имеют смысл только в неизменном виде. При замене или перестановке слов смысл идиомы потеряется. Например: «мутить воду» означает вносить неразбериху.

Фразеологические единства — устойчивые образные выражения, смысл которых понятен из смысла отдельных слов. Например, обороты «грызть гранит науки» или «попасться на удочку» можно понять даже при переводе на другой язык. Смысл фразеологического единства не потеряется, если заменить «удочку» на «крючок» или вставить в оборот лишнее слово, попался, братец, на крючок.

Фразеологические сочетания — устойчивые, но гибкие обороты, смысл которых определяется через отдельные ключевые слова. При этом не ключевые слова можно заменять

синонимами. Пример: можно «умирать от любви», а можно «умирать от восторга» — смысл обоих словосочетаний понятен.

С именем академика В.В. Виноградова связано возникновение фразеологии как лингвистической дисциплины в русской науке. Именно им впервые была дана классификация фразеологических оборотов русского языка с точки зрения их семантической слитности и намечены пути их дальнейшего изучения.

С целью исследования роли фразеологизмов в речи студентов после объяснения признаков фразеологизмов, обучающимся были предложены задания: какие фразеологизмы они знают и какие они используют в речи, это задание заинтересовало студентов и вот такие выводы:

какие фразеологизмы они знают	какие фразеологизмы они используют в речи	Значение каких фразеологизмов знают
Водить за нос, вправить мозги, задирать нос, кот наплакал, стреляный воробей, работать спустя рукава, работать засучив рукава, задирать нос, крутиться как белка в колесе, заварить кашу, зарубить на носу, как сыр в масле и тд.	Ни рыба, ни мясо, зарубить на носу, дело в шляпе, деньги не пахнут, положить зубы на полку, у разбитого корыта, как белая ворона, на скорую руку, ни рыба. ни мясо, сломя голову и др.	Кот наплакал –мало Водить за нос –обманывать Работать спустя рукава –плохо положить зубы на полку – голодать сесть в калошу – попасть в неудобное положение

В целом, обучающиеся Лингвистического колледжа достаточно много знают фразеологизмов, но употребляя в речи, не всегда знают, что это фразеологизмы. Работая над фразеологизмами, студенты подметили, что фразеологизмы делают речь богаче, лучше, также можно условно разделить на группы, с названиями животных, названиями пищи, одежды, с разными частями тела, а также из разных областей жизни.

1) с названиями животных: упрямый как осел, кот наплакал, стреляный воробей, подложить свинью, белая ворона, делать из мухи слона, мартышкин труд, крутиться как белка в колесе, брать быка за рога, телячий восторг;

2) с названиями частей тела: держать язык за зубами, работать спустя рукава, держать ухо востро, сидеть сложа руки, доходит как до жирафа, кусать локти, волосы дыбом встают, на скорую руку, сломя голову, развесить уши, водить за нос, кричать во всю глотку и др.;

3) с названиями предметов быта: остаться у разбитого корыта, решетом воду носить, выносить сор из избы, поднести в тарелочке с голубой каемочкой, сидеть как на иголках, через час по чайной ложке, шито белыми нитками. дым коромыслом;

4) с названиями пищи: дырка от бублика, как в воду кануть, как селедка в бочке, как сыр в масле кататься, как пчелы на мед. каши не сваришь, заварить кашу, кровь с молоком, пуд соли съесть, пища богов;

5) с названиями одежды, обуви: родиться в сорочке, сесть в калошу, дело в шляпе, закидать шапками, держи карман шире, держать в ежовых рукавицах, два сапога пара, трещать по швам;

6) с названиями погоды: не ждать у моря погоды, плыть по течению, проложить курс, без руля и без ветрил, ищи ветра в поле;

7) из торговой практики: деньги не пахнут, трястись над каждой копейкой, ударить по рукам, мерить на свой аршин, платить той же монетой;

8) из области искусств: первая скрипка, ходить по струнке ведущая роль, играть первую скрипку, петь с чужого голоса;

9) из мифологии: троянский конь, авгиевы конюшни, ахиллесова пята, сизифов труд, дамоклов меч, кануть в лету, мертвая хватка, попасть в ловушку, закусить удила.

Как видно из примеров, можно и дальше разделять фразеологизмы по группам. Таким образом, можно сделать следующие выводы: во-первых, фразеологизмы издавна использовались в речи людей; во-вторых, происходит постоянный обмен фразеологизмами и их значениями между разными языками. Фразеология — это сравнительно молодая наука. Также, как и лексика русского языка, фразеологизмы устаревают, выходят из употребления, вместо них появляются новые, связанные с новыми предметами быта, жизни. Но, бесспорно, одно: фразеологизмы делают нашу речь краше, богаче, образной.

ЛИТЕРАТУРА

1. Л.В.Рахманин Стилистика деловой речи и редактирование служебных документов. Учебное пособие Москва «Высшая школа» 2017.
2. Б.Н.Проценко Русский язык. Учебное пособие. Ростов-на – Дону 2009
3. З.К. Сабитова А.Р. Бейсембаев Русский язык 11. Общественно – гуманитарное направление Мектеп 2020
4. Ашимбетова Р.Д. Русский язык Общественно – гуманитарное направление Арман –ПВ 2019
5. В.И.Ермакова Русский язык Учебное пособие Мектеп 2019

УДК 378.1

Кенесбек А.А.,

Преподаватель английского языка,
УО «Лингвистический колледж»

ENGLISH PHRASAL VERBS AND METHODS OF TEACHING THEM

Аңдатпа: Мақалада ағылшын тіліндегі фразалық етістіктердің ұғымы және оның ерекшеліктері қарастырылады. Ағылшын тіліндегі фразалық етістіктердің өзіндік типологиясы бар, бұл фразалық етістіктерді үйрену және тәжірибеде қолдану кезінде өте маңызды. Өйткені бұл семантикалық тұжырымдаманы дұрыс құруға көмектеседі.

Мақалада, сонымен қатар, студенттердің фразалық етістіктерді үйренудегі қиындықтары және фразалық етістіктерді үйренудің кейбір әдістері көрсетілген. Фразалық етістіктерді үйренудің жақсы таңдалған әдісі студенттерге оларды оңай және тез есте сақтауға, сонымен қатар, тәжірибеде сәтті қолдануға септігін тигізеді.

Кілт сөздер: Ағылшын тілі, фразалық етістіктер, оқыту әдістері, фразалық етістіктерді оқытудағы қиындықтар, ағылшын тілін оқыту, тіл, фразалық етістіктерді оқыту, фразалық етістіктердің ерекшеліктері.

Аннотация: В статье рассматривается понятие фразовых глаголов в английском языке и его особенности. Фразовые глаголы в английском языке имеют свою типологию, что очень важно при изучении и использовании фразовых глаголов на практике. Так как это помогает правильно выстроить смысловое понятие.

В статье также раскрываются трудности, с которыми сталкиваются студенты при изучении фразовых глаголов, и некоторые методы обучения фразовым глаголам. Хорошо подобранная методика изучения фразовых глаголов поможет учащимся легко и быстро запомнить их, а также успешно использовать на практике.

Ключевые слова: Английский язык, фразовые глаголы, методы обучения, трудности в обучении фразовым глаголам, обучение английского языка, язык, обучения фразовых глаголов, особенности фразовых глаголов.

Annotation: The article discusses the concept of phrasal verbs in English and its features. Phrasal verbs in English have their own typology, which is very important when learning and using phrasal verbs in practice. Since it helps to correctly build a semantic concept.

The article also reveals the difficulties that students face in learning phrasal verbs and some of the methods of teaching phrasal verbs. A well-chosen technique in the study of phrasal verbs will help students memorize them easily and quickly and also use them in practice successfully.

Keywords: English, phrasal verbs, teaching methods, difficulties in teaching phrasal verbs, teaching English, language, teaching phrasal verbs, features of phrasal verbs

Introduction

Changes in the social and political life of the country, the development and expansion of economic ties with foreign countries, the possibility of obtaining education abroad, the exchange of students and researchers have entailed changes in the field of education. In connection with the development of international contacts and, accordingly, multifaceted cooperation with foreign specialists, it became necessary to improve the training of professional personnel in the field of foreign language proficiency at a level approaching the level of speech proficiency of an educated native speaker.

However, the ability to speak a foreign language in the way that educated native speakers of this language do, implies not just the assimilation of vocabulary units and formal rules for their connection in speech, but also the mastery of the idioms of the language.

It should be added that phrasal verbs are an integral and unique component of the English language, therefore, mastering the language of international communication is directly related to the study of this phenomenon. The ability to speak a foreign language the way educated native speakers of a given language do, implies not just the assimilation of vocabulary units and formal rules for their connection in speech, but also the mastery of the idiom of the language, which includes phrasal verbs. To own idioms in a broad sense means to own a word of a foreign language, first of all, its compatibility with other words, its full semantic structure. Solid foundations of mastering idiomatic speech, using and understanding phrasal verbs should be laid at all stages of learning [1].

Research materials and methods

A significant number of works by both domestic and foreign linguists are devoted to the study of phrasal verbs [2, p 4; 3;4].

The term “phrasal verb”, which is preferred to many other terms and is widely used nowadays, was first introduced into linguistic literature by L. Smith in his book “Words and Idioms Studies in the English Language”: “... Even more numerous are idiomatic combinations of verbs with prepositions or prepositions used as adverbs. Collocations of this type, you can call them “phrasal verbs”, such as keep down, set up, put through and thousands of others, are not only one of the most striking features of our language, ... they also belong to a huge number of idiomatic anomalies - phrases whose meanings are not derived from the meanings of the words that make them up” [5, p 13].

It is the analytical structure of phrasal verbs that complicates their linguistic description. In verbose constructions, the features of all the original categories of their constituent parts are often brought together, and the existing categories may not be sufficient to describe new combinations. This is probably the reason for the disagreement about terminology in the literature. The term “phrasal verb” has two advantages over the others: it indicates that the given construction is a phrase, not a one-word unit, and it is easy to use”.

The term “phrasal verb” was originally introduced by the American essayist and critic Logan Smith in the first quarter of the 20th century [5]. Jane Povey was also involved in the phenomenon under consideration, according to which “a phrasal verb is a combination of one verb (simple, for example, to dream, to run) and an adverbial postposition (for example, up, off). J. Povey identifies several features of a phrasal verb [6, p9]:

a) A phrasal verb can be replaced with a “simple verb”, which characterizes a phrasal verb as a semantic unity. Here is an example: “to be off” can be replaced with “to leave”; “to break in” to “to interrupt”. Of course, this criterion does not apply to absolutely all English phrasal verbs, since the phrase is the equivalent of many phrasal verbs. For example, the phrase “to stop functioning” is the equivalent of the phrasal verb “to break down”; “to get along with” - “to have a friendly relationship”.

b) Another feature of a phrasal verb is their idiomaticity. Many phrasal verbs have a meaning that cannot be inferred from the meanings of its components, for example: “to bring up” - “to raise”, “to call on” - “to visit”, etc. It is important to note that this feature is also not common for all phrasal verbs. In addition, it is difficult to determine whether the meaning of a verb is idiomatic, and some phrasal verbs have two or more meanings, some of which are idiomatic, while others, on the contrary, are easily deduced from the components.

c) Another identifying feature of the phrasal verb is that the questions asked from phrasal verbs are pronominal - who, whom, what (for example: “with what did the partners fall in?”), and not adverbial (where, when).

In this statement, the mention of idioms is of particular interest to us, by which it is customary to understand the totality of idioms of a given language, that is, indecomposable word combinations, the meaning of which does not coincide with the meaning of their constituent words taken separately. Such phrases do not lend themselves to literal translation into other languages.

The relevance of phrasal verbs to idiomatic lexical units allows us to conclude that full proficiency in a foreign language (in this case, English) implies free and conscious mastery of phrasal verbs, which characterize not only everyday speech of native speakers, but also scientific and official business styles in their oral and written forms.

It is no coincidence that phrasal verbs are of increasing interest to specialists in the field of methods of teaching the English language, because, firstly, without knowledge of phrasal verbs, in principle, it is difficult to talk about the formation of communicative competence and the readiness of a school graduate (and then a university) to full-fledged communication in the target language. Secondly, this part of the English vocabulary is often not given enough attention. Therefore, in search of the best way to organize the learning process, researchers turn to various approaches to this linguistic category.

Research result

Phrasal verbs deserve close attention when teaching English, because they have a number of characteristic features that create their originality and specificity.

The study of linguistic literature allowed us to identify a number of features of phrasal verbs that determine the difficulties of their assimilation [6, p8]:

- 1) separate formality;
- 2) idiomaticity;
- 3) polysemy;
- 4) heterogeneity of grammatical structure;
- 5) features of accentuation;
- 6) stylistic heterogeneity of phrasal verbs.

In the practice of teaching the English language to Kazakh-speaking students, when they perform various kinds of tasks, it is especially often revealed that they do not understand the meaning of the phrasal verb and, as a consequence, its incorrect use in speech, ignorance of the compatibility

of the phrasal verb with nouns with which it forms collocations, as well as ignoring the factor of transitivity or intransitivity of a phrasal verb.

As a result, instead of one verb, the student chooses a completely inappropriate option in a certain context that does not correspond to the communicative task of the statement. Or he tries to combine a verb with a noun with which a native speaker will never use it, or he forgets that the location of the direct object to a transitive phrasal verb depends on which part of speech it is expressed, or completely forgets about the particle, getting the meaning, does not fit into the general semantic structure of the sentence.

The difficulty of mastering phrasal verbs is largely due to the idiomatic nature of these combinations: as noted above, the general meaning of a phrasal verb very often cannot be deduced from the meanings of the words included in the construction. Learning phrasal verbs is a creative process. To learn how to use phrasal verbs in speech, you need to understand their meaning and know where and when they will sound appropriate.

Bohach N.A. in her dissertation work, she identified the following groups of difficulties in mastering phrasal verbs [7]:

1. Difficulties associated with the form of phrasal verbs:

- differentiation of phrasal verbs and combinations of a verb with a preposition or adverb, freely created according to a given syntactic model, due to the separate formality of a unit with semantic integrity;

2. Difficulties associated with the meaning of phrasal verbs:

- the idiomatic nature of a significant part of phrasal verbs, when their meaning cannot be interpreted as the sum of the meanings of their components;

- polysemy of phrasal verbs;

3. Difficulties associated with the use of phrasal verbs:

- heterogeneity of the grammatical structure of the phrasal verb, violation of which can lead to a change in the meaning of phrasal verbs;

- adequate accentuation of phrasal verbs in speech;

- stylistic heterogeneity of phrasal verbs.

To increase the efficiency of teaching phrasal verbs and solving methodological problems, they developed a typology of phrasal verbs, based on existing linguistic classifications and reflecting the main structural and semantic features of the units being studied. This typology is presented in Table [7].

Table - Methodical typology of phrasal verbs

By the difficulty of understanding (semantic criterion)	phrasal verbs, the meaning of which is derived from the sum of the component values	put away (smth) - орнына қою (бір зат) grow up – өсу, ұлғаю
	phrasal verbs, the understanding of the meanings of which is possible due to knowledge of the semantics of one of the components	tidy up - жинау brighten up - жандану
	phrasal verbs, the meaning of which does not add up from the sum of the values of the components	take after (smb) - ұқсау (біреуге) take smb in - алдау (біреуді)

By grammatical structure (criteria: transitivity/ intransitivity; separability/ inseparability)	intransitive inseparable phrasal verbs	go off - жарылу (бомба туралы); ату (қару) get on - алға жылжу, жетістікке жету
	transitive separable phrasal verbs	tell smb off – біреуге ұрысу look smth up анықтамадан бір ақпарат іздеу
	transitive separable phrasal verbs	carry on smth жалғастыру get round smb сендіру
	phrasal verbs with two particles	look forward to smth - тағатсыздана күту put up with smth - шыдау
	transitive separable phrasal verbs with fixed component order	get smb round -шақыру talk smb into smth — біреуді көндіру

For greater accessibility and convenience of memorizing phrasal verbs, we can use various methods. For example, phrasal verbs can be divided into two groups for educational purposes. The first group includes:

a) verbs that are used with a preposition and always have the same meaning: to insist on, to depend on, to rely on, etc. ;

b) verbs that, in combination with adverbs or prepositions, do not radically change their lexical meaning, a preposition or adverb only introduces various clarifications: to hear - to hear about, to hear from, to speak - to speak out, etc.

The second group includes phraseological units, the meaning of which cannot be deduced from their constituent elements. These are the so-called “units of constant context, which have a holistic meaning. Here is an example: “The criminals held up the train (stopped, detained by force to rob) and stole all the passengers money.” “Held up” cannot be inferred from the meanings of the verbs “to hold”, as it is a stable idiomatic combination (verb + preposition / adverb).

We can resort to one way of categorizing phrasal verbs: since there are a lot of them in English (more than twelve thousand), students can be advised to remember the meaning of postpositions, that is, how the postpositions change the meaning of the verb by joining it. Let’s give an example:

1. “Back” indicates a response: “Call him back when you have time”.
2. The adverb “away” means removal away, movement: “They are going away tomorrow”; “Don’t run away. I need to tell you something”.
3. “Down” means weakening, decreasing quantity, and deteriorating, decreasing strength: “The bank is planning to bring down the interest rate.”
4. “On” - continuation or development of the action: “The concert went on until midnight”.
5. “Over” - concerning, regarding: “I need more time to think this issue over”; “He hopes that we’ll talk it over after lunch” [8, p14].

Learning using authentic texts is also used. This is the most popular method for learning phrasal verbs as they appear in the text. That is, phrasal verbs are presented in context, which contributes to their better understanding and assimilation. In addition, the texts are not burdened with complex explanations or classifications of phrasal verbs, so more time is devoted to the use of authentic English.

“The teacher should pay special attention to the systematics of exercises, since it is the exercises that are focused on developing skills and competencies”.

Conclusion

So, the difficulties associated with choosing the “correct” phrasal verb in a specific communication situation are obvious. Just as the need to develop a methodologically competent approach to the process of teaching this layer of vocabulary is obvious. Systematic work aimed at mastering this difficult language material will undoubtedly give positive results. And first of all, they will manifest themselves in full-fledged knowledge of the English language at a qualitatively new level, when the speaker can freely operate with idiomatic linguistic means that make speech natural, lively and emotionally.

By studying phrasal verbs, the student enriches his vocabulary, replenishing it not only with new verbs, but also with their synonyms and antonyms; he memorizes the most natural combinations of phrasal verbs with nouns and adverbs for native speakers, that is, he forms and improves his collocation literacy, which is also an indicator of good language skills. Understanding what position the phrasal verb should take in the statement, feeling when and where phrasal verbs are appropriate, the student begins to feel like a “confident user” of the language, ready to communicate in all its forms: oral and written, real and mediated, carried out through reading books, watching TV and movies, listening to songs.

Recognition and understanding of phrasal verbs in the interlocutor’s speech contributes to the development of the correct strategy of speech behavior, which in turn is an indicator of the formation of foreign language communicative competence in its linguistic, sociolinguistic, sociocultural, strategic, discursive and social manifestations.

REFERENCES

- [1] Bohach, N.A. (2009). English phrasal verbs as a means of developing foreign language communicative competence of 1st year students of a language university – Bulletin of the Buryat State University, 15, 129.
- [2] Kunin, A.V. (1996) Kurs frazeologii sovremennogo anglijskogo jazyka [Modern English Phraseology Course]. Moscow: Higher school [in Russian].
- [3] Peter Watcyn-Jones. (2002). Test your idioms – China: Penguin English Guides.
- [4] Abil'mazhinova N.K. (2014). K'azak', orys zha'ne ag'ylshyn tilderinin' negizinde frazeologijalyk' a'lem bejnesinin' stereotipizacijalanu erekshelekteri [Features of stereotyping phraseological images of the world based on Kazakh, Russian and English] Doctor's thesis. Almaty [in Kazakh].
- [5] Smith, L. P. (1948). Words and Idioms Studies in the English Language Text. London: Constable.
- [6] Powey Jane. (1990). Anglijskie frazovye glagoly i ih upotreblenie: uchebnoe posobie dlja studentov institutov i fakul'tetov inostrannyh jazykov [English phrasal verbs and their use: a textbook for students of institutes and faculties of foreign languages]. Moscow: Higher school [in Russian].
- [7] Bohach N.A. (2006). Metodika obuchenija frazovym glagolam anglijskogo jazyka na I kurse jazykovogo vuza [Methods of teaching phrasal verbs of the English language in the first year of a language university] Candidate's thesis. Ulan-Ude [in Russian].
- [8] Barbashova V.P., Klimova I.I., Mel' nichuk M.V., Chikiljova L.S. (2016). Lingvometodicheskie aspekty professional'no orientirovannogo obuchenija inostrannym jazykam: tradicii i innovacii [Linguistic and methodological aspects of professionally oriented foreign language teaching: traditions and innovations]. Moscow: Finansovyj universitet [in Russian]

Халманова К.К.,
Ағылшын тілінің аға оқытушысы,
QAINAR колледжі,
педагогика ғылымдарының магистрі

МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТА, ЖОБАЛАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Ключевые слова: природные, компетентные, коммуникативные и социальные проекты, принципы дизайна уровней проектной деятельности.

Тірек сөздер: табиғи, және әлеуметтік жобалар, коммуникативті, компетентті, жобалаудың деңгейлері, жобалау іс әрекетінің ұстанымдары.

Key words: natural, competent, communicative and social projects, design principles of design activity levels.

Аннотация: Метод Дизайн считается одним из самых эффективных методов преподавания английского языка. Проект, студенты будут самостоятельно и независимо друг от друга работают проведения этого плана. [с. 26.]. Каждое проекта будет вопрос, который требует решения. Здесь студенты практикуют с целью творческого задания в удобное время и в порядке, удобное для них не требуется.

Основная цель метода проектов: комплексная уровень знаний студента может работать на их собственный творческий решить проблему с развитием высшего образования и формирования компетентного лица. Здесь в одиночку или вместе с группой студентов в определенном направлении, научно-исследовательской работы, и узнать, по мнению испытаний можно доказать силу знания [с. 185].

Аңдатпа: Жобалау әдісі – ағылшын тілін оқытуда тиімді әдістердің бірі болып саналады. Жоба – оқушылардың өз бетінше жоспарланған және өздігінше осы жоспарды жүзеге асыратын жұмысы. Әрбір жоба өзегінде белгілі бір шешімді қажет ететін мәселе болады. Мұнда оқушылардан практикалық мақсатқа сай тапсырманы, өздеріне ыңғайлы тәсілмен және ыңғайлы уақытта шығармашылықпен ұйымдастыру талап етіледі.

Жоба әдісінің негізгі мақсаты: жан-жақты өз бетімен жұмыс жасай алатын оқушының терең шығармашылық білім деңгейін дамыту және де жоғары білімді алдындағы мәселені шеше алатын компетентті жеке тұлғалар қалыптастыру. Мұнда оқушылар жеке немесе топпен бірлесіп белгілі бір бағытта әрекет етеді, ізденіс жүргізеді, ол еңбектенуді үйренеді, өз пікірін дәлелдей алады, білімін, күшін сынайды.

Abstract: Design method is considered to be one of the most effective methods of teaching English. Project, the students will be on their own and work independently carrying out this plan.

Each core of the project will be a question that requires a decision. Here, students practice with the goal of creative job at a convenient time and in a manner convenient to them is required.

The main objective of the project method: comprehensive level of knowledge of the student is able to work on their own creative to solve the problem to the development of higher education and the formation of a competent person. Here, alone or together with a group of students in a certain direction, research, work, and learn, in the opinion of the tests can prove the power of knowledge.

Жобалау технологиясы ІХХ ғасырдың 2-ші жартысында АҚШ ауылшаруашылығы мектептерінде пайда болған. Оның негізін салған-Джон Дьюи атты психолог және педагог, философ. Дж. Дьюи оқудың белсенді формасын ұсынды.

Жобалаудың философия, мәдениеттану, әлеуметтану және психология ғылымдарының әдіснамасында орын ала бастауы оны гуманитарлық тұрғыдан қарастыруды қажет етеді. Н.Г.Алексеев Ю.В.Громыко, [с. 48.] В.А.Никитин зерттеулерінде жобалау туралы білім берудегі инновациялардың мәдени түрі деген түсініктер де берілді.

Қазіргі уақытта Қазақстанда білім берудің өзіндік жоспары, ұлттық үлгісі қалыптасуда. Осыған орай, студенттің тұлғалық дамуына бағытталған жаңа оқыту технологиялары пайда болуда. Бүгінде елімізде білім беру ошақтарында 50-ден астам педагогикалық технологияларды теориялық және ғылыми қолданбалы бағыт тұрғысынан зерттеу арқауы етіп, оларды оқыту үрдісін жетілдіру бағытында қолдану мәселелерімен Отандық ғалымдар: [с.75.] Д.М.Жүсіпбалиева, Б.Ә.Әбдікәрімұлы, М.С.Мәлібекова, Г.Қ.Нұрғалиева, Қ.Қабдықайырұлы, Ж.А.Қараев, Ш.Т.Таубаева т.б. өз зерттеулерінде қарастырған, педагогикалық технологияларды пайдалану мүмкіндіктерін нақтылау қажеттілігін айқындай түсуде.

ТМД елдерінің оқыту жүйесінде жобалау технологиясы кең өріс алып жатқаны белгілі. Жобалау технологиясының теориялық алғаш зерттеген ғалымдар: [с. 125-126.] Д.Дьюри мен В.Килпатрик болатын. 1) Ресей ғалымдарынан В.П.Беспалько, В.В.Давыдов, В.К.Дьяченко, Л.В.Занков, П.Я.Гальперин, Н.В. Кузьмина т.б. ғалымдардың теориялық зерттеулерінің нәтижесінде; Е.Н.Ильина, С.Н.Лысенкова, В.Ф.Шаталов т.с.с. әдіскерлердің практикалық тәжірибелерінің негізінде енгізілгені анықталуда.

Жобалау технологиясы ХХІ ғасыр сұранысына ие болған ең ұтымды, ең тиімді инновациялық технологиялардың бірі.

Жобалау технологиясының тиімділігі. Білім беру жүйесіне жобалап оқытуды ендірудің бір себебі ғалымдар зерттеуі бойынша адам оқығанының 10%-ін, естігенінің 20%-ін, көргенінің 30%-ін есте сақтайды екен, ал әрі тыңдап, [с.51.50] әрі көрсе 50%-ін айтып және жасағанының 90%-ін есте сақтайтынын айтады.

Конфуцийдің естігенімді-ұмытамын, көргенімді-есте сақтаймын, өзім істегенімді - меңгеремін дегені - бұл технологияның негізгі ұстанымы.

Дж. Дьюидің ілімін жалғастырушы- Колумбия университетінің профессоры [с.315] Уильям Херд Килпатриктің ойынша, балаларды өз жұмысының жемісін көруге ынталандыру арқылы үлкен өмірге дайындау- бұл технологияның негізі. «Өзіне көйлек тігіп киген бойжеткенді мысалға алайық. [с.75] Егер Ло кейін өзі киетін көйлегі үшін жанын аямай, ерінбей, аса қызығушылықпен көйлек үлгісін өзі ойлап тауып, өз бетімен өлшеп, пішіп, тігіп кесе- бұл мысал жобалау технологиясының нағыз типтік үлгісі»- деген екен Хилпатрик. Жобалау технологиясының ерекшелігі.

«Shopping» тақырыбы бойынша мәдениетаралық қарым-қатынасдағдысын қалыптастыру үшін сабақты өту барысында С1 және С2 деңгейіндегі 4 курс Бастауыш білім беру студенттерге шын өмірден алынған ситуацияларды туғызу. Мұнда алдымен түрлі түсті карточкаларды тарату, мысалы:

Жобаның шығармашылық тақырыбы: “ Shopping. ”

Мақсаты:

- жобалау әдісі арқылы студенттерді өзіндік жұмыстарға бағыттау;
- Студенттерге «Shopping.» тақырыбында жаңа сөздерді меңгерту, өз бетімен жұмыс істеуге баулу.

2. Жеке тұлғаны тәрбиелеу, танымдық қызығушылықты дамыту, оқуларын тыңдау, сөйлеу, жазу, аудару қабілеттерін арттыру.

Күтілетін нәтиже: осы жоба аяқталғаннан кейін студенттер : «Shopping.» тиімді жақтарын, тәрбиесіндегі маңызын, оның пайдасын ұғыну.

Ассоциация құру әдісі қолданылады:

Жобаға бағытталған сұрақтар

1. Негізгі сұрақ:

- Киім дүкеніне бару үшін неден бастау керек?

2. Проблемалық сұрақ:

- Төрт мезгілдің киімдерін қалай таңдаймыз?

- Үстіміздегі киіміміздің үйлесімділігін қалай таңдаймыз?

- Киім алмай тұрып, қандай киіммен киетінімізді, кіммен ақылдасамыз ?

- Қай мезгілге, қандай материал болу керек?

Оқу (нақты) сұрақтары

Оқушылардың жобамен жүйелі жұмыс жасауы үшін «Кластер» әдісі бойынша жұмыс жоспары құрылады.

Имитациялық ойын (шебер-сыныпқа қатысушылармен бірге)

«Түстер психологиясы» әдісі бойынша оқушылар 5 топқа бөлінеді. «Ақтүс», «Көк түс», «Қызыл түс», «Жасыл түс», «Сары түс» топтары. Мұнда түрлі-түсті гүлдер ұсынылады. Ұсынылған гүлдер сабағында ситуациялық тапсырмалар беріледі.

Тапсырмалар: «Ақ түс» тобы — Киім дүкеніне бару үшін неден бастау керек?, «Қызыл түс»- тобы Төрт мезгілдің киімдерін қалай таңдаймыз? «Жасыл түс» — тобы Үстіміздегі киіміміздің үйлесімділігін қалай таңдаймыз?, «Сары түс» тобы – Киім алмай тұрып, қандай киіммен киетінімізді, кіммен ақылдасамыз ? «Көк түс»,- тобы Қай мезгілге, қандай материал болу керек?Әр топ бөлек-бөлек тапсырма алады. 5 топ дүкен аралау тақырыптарына 5 түрлі тапсырма алғаннан кейін, мағлұмат жинауға кіріседі.

Студенттер әрі қарай жұмысты жандандыру үшін, дүкен аралау үшін не керек екенін айтса, келесі топ төрт мезгіл киімдері туралы айтса , енді бір топ киімдердің үйлесімділігі туралы мәлімет жинаса, біреулері киім алуда қандай адамдармен кеңесу керектігін айтса, енді біреулері қандай материал болады. Студенттер ақпарат көздерінен мағлұмат жинауға жұмысқа кіріседі.

3. Жұмыс жүйесін анықтайтын кесте толтыру.

Жиналған мағлұмат талданып, киім алудың қандай формада өтетінін жоспарлау.

С1 Студент берілген деңгей негізінде мынандай коммуникативтік тапсырмаларды орындай алуы қажет.

Кәсіби қатынас саласында төмендегідей қатысымдық-тілдік құрылымдарға түсе алады:

- жай-күйдің, құбылыстың, заттың, нысананың өзгеру процесі;

- нысананың қолданылуын сипаттау;

- нысаналар арасындағы байланыс пен тәуелділіктің көрінісі; Жеке шағын стильдерге тән қатысымдық құрылымдар:

- елдің экономикалық, географиялық жағдайын сипаттау; – өмір сүру ортасын сипаттау;

- тарихи тұлғалардың қызметтерін сипаттау; Студент берілген деңгей аясында төмендегідей тақырыптар төңірегінде тілдік қатысымға түсе алуы қажет:

- адам және қоғам;

- адам және саясат;
- адам және ғылым;
- адам және экономика т.б.

С2 Студент берілген деңгей негізінде мынандай коммуникативтік тапсырмаларды орындай алуы қажет. Тіл иесінің жылдам айтылған сөзін түсіну. Ғылыми еңбектерді оқып баяндай білу. Мәжіліс, жиналыстарда өзіне қажетті ақпарат пен мәліметтерді жаза алуы. Өз кәсіби шеңберінде кеңес беріп, пікір білдіруі. Өзінің ғылыми зерттеу тақырыбы бойынша мақала баяндама жазып, өз пікірлерін қорғай білуі қажет. Ғылыми еңбекке эссе, жоспар (жай және күрделі), пікір, түйіндеме жаза алуы міндетті.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. Язык и культура. М., 1990, с. 26.
2. Э. Сепир. Язык. Введение в изучение речи // Избранные труды по языкознанию и культурологии, с. 185.
3. Ю. В. Бромлей. Этнос и этнография. М., 1975, с. 48.
4. Г. А. Антипов, О. А. Донских, И. Ю. Марковина, Ю. А. Сорокин. Текст как явление культуры. Новоси-бирск, 1989, с. 75.
5. В. В. Воробьев. О статусе лингвокультурологии // IX Международный Конгресс МАПРЯЛ. Русский язык, литература и культура на рубеже веков. Т. Братислава, 1999, с. 125-126.
6. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. Язык и культура. М., 1990, с.51.50
7. Хохлова И. Н. Межкультурная коммуникация. Понятие, уровни, стратегии / Актуальные проблемы филологии: материалы междунар. науч. конф. (г. Пермь, октябрь 2012 г.). — Пермь: Меркурий, 2012 с.315
8. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. М., 1992 с.75

УДК 811.111

Yuliya Tkacheva

English teacher

Almaty College of Technology

THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES ON THE LESSONS IN ORDER TO INCREASE MOTIVATION TO LEARN ENGLISH

Key words: innovative technologies, foreign languages, method, training, communicative approach, reflective thinking, strategy.

Abstract: The choice of the topic is due to the need to implement the requirements of the Concept of development of preschool, secondary, technical and vocational education of the Republic of Kazakhstan for 2023-2029, maintaining consistently high academic performance of students through the creation of sustainable educational motivation to learn English using innovative technologies.

Innovative technologies used in lessons improve knowledge of theory; develop communication skills and analytical thinking. It is also provides person-centered learning. The project form of work is one of the relevant technologies that allow students to apply their accumulated knowledge on the subject. Students expand their horizons, the boundaries of language proficiency, gaining experience from its practical use, learn to listen to foreign language speech and hear and understand each other when defending projects.

Language learning program can be created to enable students to learn the lessons with guidance, instruction, information or further explanation. ICT (ICT technologies) provides the information to the students that will be useful for them to compete with this competitive world. English lessons that incorporate multimedia applications can exert powerful motivation and provide bored students with exciting new ways to learn. Students can learn independently.

Innovative technologies for the development of critical thinking. Critical thinking means evaluative, reflective thinking. It implies the use of pedagogical strategies and techniques related to working with information and organizing work in groups, which contribute to motivating students to cognitive activity, and thereby improving the quality higher education. Critical thinkers ask questions, question ideas and statements, and do not accept them as truth. To become a critical thinker, students need to be an active researcher, not a passive recipient of information. An important condition for the application of such strategies and techniques is the complete reproduction of the three-phase technological cycle: challenge, comprehension, reflection. The challenge stage involves motivation for the learning process, updating existing knowledge, planning and goal setting. At the stage of comprehension, goals are set, new information is comprehended, answers to questions are found, and difficulties are identified. In the process of reflection, one's own opinion is formed, new information is summarized and evaluated, new material is appropriated, which becomes students' own knowledge, answers to the questions posed are given.

A **heuristic method of teaching** is an instructional approach that emphasizes the use of problem-solving and discovery-based learning as well as experience-based learning to facilitate student learning. **Heuristic teaching** approach means the teacher acts as more than an instructor and encourages students to explore concepts, ideas, and problems. Teacher poses open-ended questions, encourages student participation, and guides students towards the results. This teacher, as a friend of the students, should continue on the path of fact-finding. They are to ensure that the atmosphere in the classroom is one of freedom and that the work assigned to the students promotes self-development, spontaneity, and self-expression. **Heuristic methods** include inquiry-based learning, problem-based learning, and project-based learning. Each of these methods encourage students to explore, discover, and develop solutions to real-world problems, rather than just learning information. **Heuristic method of teaching** is a student-centered approach. A very helpful and fun teaching approach can help students to easily identify their interests and then work on learning more about them. This teaching approach has many benefits and teachers have vital roles to play as to help their students grow and succeed. Benefits of heuristic method of teaching are active learning, improving critical thinking skills, enhances creativity, develops problem-solving skills, and promotes independent learning.

The use of innovative teaching technologies in English lessons helps to solve the problems of speech communication of students with different levels of language, effective use of lesson time, and increased motivation to learn English. New forms of speech communication in the classroom contribute to the formation of creativity, cognitive activity, and independence of students. The innovative technologies are a huge field for activity. It is proved by pedagogical practice that the effectiveness of learning is related to the motivation of learning. Moreover, motivation directly depends on understanding the importance of knowledge. The teacher should give preference to such types of activities of students in the lesson that would model life situations. The modern teacher simply must be able to work with modern teaching tools in order to ensure one of the most important rights of students – the right to quality education.

LITERATURE

1. Dusheina T.V. Project methodology in foreign language lessons. - No.5, 2023.
2. Information and communication technologies in English language teaching. A study guide. - Perm, Perm State University, 2016. – 238 p.
3. Tkachev V.O. The use of computer technology in English lessons. – www.churap.ru.

Сұлтанова А.С.,
Ағылшын тілінің оқытушысы
“Каспий қоғамдық университетінің колледжі”

ТІЛДЕРДІ ОҚЫТУДАҒЫ ЗАМАНАУИ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР: ТИІМДІЛІК ПЕН НӘТИЖЕЛІЛІККЕ ЖОЛ

Кілтті сөздер: - Тілдерді оқыту әдіс-тәсілдері. Коммуникативті тіл оқыту әдісі (CLT). - Silent Way әдісі. Жобаға негізделген оқыту (PBL). Геймификация. Аудио-лингвистикалық әдіс. CCQ әдісі. Тіл үйрену. Тілдік дағдылар. Оқу үдерісі. Заманауи әдіс-тәсілдер. Тілдің қолданылуы. Тілдік мотивация. Оқу әдістемесі. Педагогикалық инновациялар

Бұл мақалада тілдерді оқытудағы заманауи әдіс-тәсілдер талқыланады, олардың тиімділігі мен нәтижелілігін арттыру жолдары қарастырылады. Коммуникативті тіл оқыту әдісі (CLT), Silent Way әдісі, жобаға негізделген оқыту (PBL), геймификация, аудио-лингвистикалық әдіс және CCQ әдісі сияқты жаңа әдіс-тәсілдер арқылы тіл үйренушілердің дағдыларын дамыту, мотивациясын арттыру және оқу үдерісін қызықты ету жолдары көрсетіледі. Сонымен қатар заманауи технологиялардың тіл үйрену үдерісіндегі рөліне де назар аударады. Бұл зерттеу нәтижелері оқыту әдістерін жетілдіру және тіл меңгеруді оңай әрі тиімді ету үшін пайдалы.

Қазіргі қоғамда тіл үйрену – тек қажеттілік емес, сонымен қатар өмірлік маңызды дағдыға айналған. Әрбір адам жаңа тілдерді үйрену арқылы әлеммен қарым-қатынасын кеңейтеді, жаңа мәдениеттермен танысып, мүмкіндіктерін арттырады. Ал заманауи әдіс-тәсілдер мен технологиялар бұл үрдісті әлдеқайда тиімді әрі қызықты ете алады. Тіл үйренудің жаңа жолдары мен әдістері оқытушылар мен оқушыларға бірдей жаңа белестерді бағындыруға мүмкіндік береді.

Коммуникативті тіл оқыту әдісі (CLT): Жаңа деңгейге көшу. Тіл үйрену тек грамматика мен сөздерді жаттау емес, шынайы өмірде сөйлесуге мүмкіндік алу болуы керек. Коммуникативті тіл оқыту әдісі (CLT) осы мақсатқа жетуге бағытталған. Бұл әдіс оқушыларды тек жазу мен оқу дағдыларын дамытуға емес, сөйлеу мен қарым-қатынас жасауға, өз ойын жеткізуге үйретеді. Олар нақты жағдайларда тіл қолдануды үйренеді. Оқушылар ойын, рөлдік тапсырмалар мен тікелей қарым-қатынас арқылы шынайы тілдік ортада жұмыс істейді. Осы әдіс арқылы тіл үйренуші өзі сөйлей отырып, бірден нәтижеге қол жеткізе алады.

Silent Way әдісі: Тіл үйренушінің тәуелсіздігі. Әрбір оқушының тіл үйренудегі жолы ерекше. Silent Way әдісі оқушының тәуелсіздігін арттырып, мұғалімнің рөлін жаңа қырынан көрсетеді. Мұнда мұғалім – бағыт беруші, бірақ оқушының өз бетімен жұмыс істеуі басты рөл атқарады. Бұл әдіс оқушылардың ойлау қабілетін дамытады, олар өздерін еркін сезініп, қатесіз сөйлеуге ұмтылады. Тіл үйренудің қорқынышсыз, өздігінен жүзеге асырылатын жолы – осы әдіс арқылы іске асады.

Жобаға негізделген оқыту (PBL): Оқыту мен жобалау арасында байланысты күшейту. Білім алу үдерісін жобаға негізделген оқыту әдісі (PBL) қызықты әрі мазмұнды етеді. Оқушылар тек теорияны меңгеріп қана қоймай, нақты жобаларды жүзеге асыру арқылы жаңа сөздер мен құрылымдарды үйренеді. Тіл үйрену барысында оқушылар бір жоба аясында зерттеу жүргізіп, өз ойларын тыңдаушыларға жеткізуге үйренеді. Мұндай әдіс олардың шығармашылық қабілеттерін дамытып, командамен жұмыс жасау дағдыларын арттырады. PBL әдісін қолдана отырып, тіл үйренушілер жаңа ақпараттарды тек теориялық тұрғыдан ғана емес, нақты іс жүзінде де қолданады.

Геймификация: Оқу процесін ойынға айналдыру. Тіл үйрену – ауыр әрі ұзақ процесс болуы мүмкін. Бірақ геймификация әдісін қолдану арқылы оқушылардың мотивациясын

арттыруға болады. Оқу процесіне ойын элементтерін енгізу арқылы қызығушылықты сақтап, оқуды жеңіл әрі көңілді етуге болады. Оқушылар грамматикалық ережелер мен лексиканы ойын арқылы меңгереді, бұл олардың ынтасын арттырып, білімді игеруді жеңілдетеді. Ойындар тіл үйренудің тиімді және әрі қызықты тәсіліне айналады.

Аудио-лингвистикалық әдіс: Дағдыларды жүйелі түрде дамыту. Аудио-лингвистикалық әдіс тіл үйрену барысында тыңдау мен сөйлеу дағдыларын ерекше атап өтеді. Бұл әдіс тыңдау арқылы жаңа сөздерді қабылдап, сөйлеу кезінде автоматты түрде қолдануға бағытталған. Мұнда қайталаулар мен жаттығулар оқушылардың тілдік автоматизмін қалыптастыруға көмектеседі. Нәтижесінде, олар сөйлеу кезінде қатесіз, жылдам әрі еркін сөйлей алады.

ССQ әдісі: Оқушының түсінігін тексеру. Тіл үйренушінің білім деңгейін анықтау өте маңызды. ССQ (Concept Checking Questions) әдісі жаңа материалды түсіндіргеннен кейін оқушылардың түсінігін тексеруге мүмкіндік береді. Мұғалім арнайы сұрақтар қойып, оқушылардың білімін бағалайды. Бұл әдіс оқушылардың жаңа материалды қаншалықты меңгергенін анықтауға көмектеседі, әрі оқыту барысында жіберілген қателіктерді түзетуге мүмкіндік береді.

Оқушылар үшін оқу процесі тек міндет емес, шынайы қызығушылыққа айналады. Коммуникативті тіл оқыту әдісі, Silent Way, PBL, геймификация, аудио-лингвистикалық әдіс және ССQ сияқты тәсілдер арқылы тіл үйрену сапасы мен нәтижелілігі жоғарылайды. Оқушылар тек тілдік дағдыларды меңгеріп қана қоймай, бұл үдерісті өз өмірлерінде тиімді пайдалануға мүмкіндік алады. Заманауи технологиялар мен инновациялық әдіс-тәсілдер білім беру саласын жаңа деңгейге көтеріп, тіл меңгеруді оңай әрі қызықты етеді.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Richards J.C., & Rodgers, T.S. (2001). Approaches and Methods in Language Teaching (2nd ed.). Cambridge University Press.
2. Brown H.D. (2007). Principles of Language Learning and Teaching (5th ed.). Pearson Education.
3. Harmer J. (2015). The Practice of English Language Teaching (5th ed.). Pearson Education.
4. Krashen, S.D. (1982). Principles and Practice in Second Language Acquisition. Pergamon.
5. Cook, V. (2008). Second Language Learning and Language Teaching (4th ed.). Routledge.

УДК 378.147

Бейсенғалиева М.М.,
Ағылшын тілінің оқытушысы
Алматы автомеханика колледжі

АҒЫЛШЫН ТІЛІН ҮЙРЕНУДІҢ ЖАҢА ТӘСІЛДЕРІ: ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЖӘНЕ ЧАТ-БОТТАРДЫ ПАЙДАЛАНУ

Кілт сөздер: Жасанды интеллект, чат-боттар, ағылшын тілі, тіл үйрену, білім беру технологиялары, интерактивті оқыту, инновация, оқу тиімділігі, Duolingo, ChatGPT, практика, теория, оқыту әдістері, студент, нәтиже.

Аңдатпа: Бұл мақала ағылшын тілін үйренуде жасанды интеллект пен чат-боттарды пайдаланудың тиімді әдістерін талдайды. Зерттеу оқыту процесін жеңілдетуге және студенттердің оқу үлгерімін жақсартуға бағытталған инновациялық тәсілдерді ұсынады.

Аннотация: Данная статья анализирует эффективные методы использования искусственного интеллекта и чат-ботов в изучении английского языка. Исследование предлагает инновационные подходы, направленные на упрощение процесса обучения и повышение успеваемости студентов.

Abstract: This article analyzes effective methods of using artificial intelligence and chatbots in learning English. The study offers innovative approaches aimed at simplifying the learning process and improving student performance.

Ағылшын тілі — қазіргі жаһандану заманында маңызды қарым-қатынас құралы. Жаңа технологиялар білім беру жүйесіне еніп, дәстүрлі оқыту әдістерін жетілдіруге ықпал етуде. Жасанды интеллект (AI) пен чат-боттар білім алушыларға жаңа мүмкіндіктер ұсынып, тіл үйрену процесін тиімді әрі қызықты етеді. Бұл мақалада жасанды интеллект пен чат-боттарды ағылшын тілін оқытуда қолданудың артықшылықтары мен тәжірибелік маңызы қарастырылады.

Жасанды интеллект: білім берудегі жаңа қадам

Жасанды интеллект білім беру саласында көптеген инновациялық шешімдер ұсынады. Бұл технология студенттердің білім деңгейін анықтап, жеке оқыту траекториясын құруға мүмкіндік береді.

- AI платформаларының артықшылықтары:
- Әр студентке жеке оқу жоспарын бейімдеу.
- Дауыс тану технологиясы арқылы сөйлеу машығын жетілдіру.
- Қателерді анықтап, оларды түзету бойынша нақты ұсыныстар беру.

Мысалы, Duolingo және Rosetta Stone сияқты платформалар AI алгоритмдерін пайдаланып, студенттерге интерактивті сабақтар ұсынады.

Чат-боттар — тіл үйренушілерге виртуалды серіктес ретінде қызмет ететін құрал. Олар сұрақтарға жауап беру, диалог жүргізу және тілдік қателерді түзету арқылы студенттерге қолдау көрсетеді.

- Чат-боттарды қолданудың тиімділігі:
- 24/7 қолжетімділік.
- Оқушылардың сөйлеу және жазу дағдыларын дамытудың интерактивті әдісі.
- Жеке және топтық сабақтарда пайдалану мүмкіндігі.

Мысалы, ChatGPT, Replika, және Mitsuku сияқты чат-боттар оқушылардың ағылшын тілінде еркін сөйлесу дағдыларын дамытуда тиімді құрал болып табылады.

Өз тәжірибемде жасанды интеллект пен чат-боттарды келесідей қолдандым:

1. Чат-боттармен диалог жүргізу: Студенттер сабақ барысында ChatGPT қолдану арқылы қарапайым сұхбаттарды жүргізді. Бұл олардың сөйлеу дағдыларын жақсартты.

2. AI платформаларын пайдалану: Duolingo арқылы студенттердің грамматикалық қателерін түзету және сөздік қорын дамыту жұмыстары жүргізілді.

3. Ойын элементтері: AI негізінде құрастырылған тілдік ойындар сабаққа қызығушылықты арттырды.

Артықшылықтары:

- Жаңа технологиялар оқушылардың жеке қажеттіліктерін қанағаттандырады.
- Оқыту процесін жеңілдетіп, уақытымызды үнемдейді.
- Тілдік дағдыларды игеруге деген мотивацияны арттырады.

Шектеулері:

- Технологияларға тәуелділік.
- Эмоциялық және әлеуметтік қарым-қатынастың болмауы.

Қорытындылай келе, жасанды интеллект пен чат-боттар ағылшын тілін үйренуде заманауи тәсілдер ретінде жоғары тиімділік көрсетуде. Олар студенттерге тілдік дағдыларды игеруге көмектесіп, оқыту процесін интерактивті етеді. Алайда, оларды дәстүрлі оқыту әдістерімен үйлестіре отырып қолдану тиімдірек болады. Жаңа технологияларды дұрыс пайдалану арқылы біз оқыту сапасын арттырып, білім беру жүйесін жетілдіре аламыз.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Жанұзақов, Б. (2019). Жасанды интеллект: білім берудегі жаңа қадамдар. Білім және ғылым журналы, №3, 45-50.
- “BilimLand”. (2024). Цифрлық ресурстардың білім берудегі рөлі. <https://bilimland.kz>
- Warschauer, M., & Healey, D. (2020). Computers and language learning: An overview. *Language Teaching*, 31(2), 57–71
- Қарабаева, А. (2023). Мектепте ағылшын тілін оқытудағы жаңа тәсілдер: тәжірибе мен болашағы. Алматы: Рауан баспасы.

УДК 371.3

Найманбаева А.А.,
Преподаватель
русского языка и литературы
Алматинский колледж
транспорта и коммуникаций

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Ключевые слова: Инновационное обучение, инновационные технологии, методы, учебный процесс, обучающиеся.

Аннотация: Данной статье рассматриваются инновационные методы обучения русского языка и литературы, которая развивает творческие способности.

Проблемное обучение активизирует мыслительные процессы обучающихся, способствует развитию аналитического мышления, самостоятельности и к творческому подходу.

Андатпа: Бұл мақалада шығармашылық қабілеттерін дамытатын орыс тілі мен әдебиетін оқытудың инновациялық әдістері қарастырылған. Проблемалық оқыту білім алушылардың ойлау процестерін жандандырады, аналитикалық ойлауды, дербестікті және шығармашылық көзқарасты дамытуға ықпал етеді.

Abstract: This article discusses innovative methods of teaching Russian language and literature, which develops creative abilities. Problem-based learning activates the mental processes of students, promotes the development of analytical thinking, independence and a creative approach.

На уроках литературы и русского языка применяются следующие действенные методы и приёмы:

Метод «Проблемное обучение»

Проблемное обучение – это форма организации учебного процесса с помощью учебных задач и ситуаций, которые придают обучению исследовательский и поисковый характер. Такая технология позволяет включить мыслительный аппарат ребёнка в процесс познания. Это может быть простейшая догадка, сопоставление фактов, вывод правила.

Пример: фрагмент урока русской литературы по технологии проблемного обучения.

Методом проблемного обучения изучается роман М. Ю. Лермонтова «Герой нашего времени». Центральный вопрос анализа выдвинут авторским предисловием: «Действительно ли Печорин герой своего времени?» Каждая часть романа рассматривается как отдельная проблемная ситуация, созданная своим проблемным вопросом.

Странный человек («Бела»). Печорин – виновник или жертва трагедии?

«Какое дело мне до радостей и бедствий человека?» («Тамань»). Почему Печорин так страстно хотел и не смог войти в круг контрабандистов?

«За что они меня все ненавидят?» («Княжна Мери»). Кто побеждает в поединке: Печорин или общество?

«Зачем я жил? Для какой цели я родился?» («Фаталист»). К кому относится название последней части романа?

Урок-суд над Печориным. Группа делится на 3 команды: «защитники» Печорина, «обвинители» и «присяжные заседатели». За преподавателем – роль «судьи». Цель сторон: убедить «судью» и «присяжных заседателей» в своей правоте, используя текст романа, исторический и литературоведческие комментарии. В ходе обсуждения слово поочерёдно представляется сторонам, «присяжные заседатели» готовят свои вопросы и делают выводы о силе и слабости позиций сторон. «Судья» направляет обсуждение в нужное русло, комментируя и уточняя высказывания, помогая чётче выразить мысль.

При использовании метода проблемного обучения преподаватель создаёт проблемную ситуацию, направляет обучающихся на её решение, организует его поиск. А обучающиеся приобретают новые знания и способы работы с материалом, формируют своё отношение к проблеме.

Приём «чтение с остановками»

Этот приём требует подготовительной работы: 1. Преподаватель выбирает текст для чтения. Критерии отбора текста: - он должен быть неизвестным для данной аудитории (в противном случае теряется смысл и логика использования приёма); - динамичный, событийный сюжет; - неожиданная развязка, проблемный финал. 2. Текст заранее делится на смысловые части. Прямо в тексте отмечается, где следует прервать чтение, сделать остановку. 3. Преподаватель заранее продумывает вопросы и задания к тексту, направленные на развитие у обучающихся различных мыслительных навыков. Педагог даёт инструкцию и организует процесс чтения с остановками, внимательно следя за соблюдением правил работы с текстом. (Описанная стратегия может использоваться не только при самостоятельном чтении, но и при восприятии текста «на слух»).

Приём «Найди пару»

Соединить половинки сложных предложений. Выделить среди них главное и придаточное. Побеждает та команда, которая соберёт больше предложений.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

1. И.В. Никишина. Инновационные педагогические технологии и организация учебно-воспитательного и методического процессов в школе. Издательство «Учитель», Волгоград, 2008.
2. В.Н. Рыжова. Дифференциация обучения как важный фактор развития познавательных интересов школьника. Журнал «Завуч» №8, 2010.
3. И.К. Шаламов. Мотивационное программно-целевое управление: теория, технология, практика. Барнаул, 2011.

УДК 378

Жумабекова Айтжамал Акимбековна
Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы
«Алматы технологиялық колледжі» КМҚК

БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ҰНТЫМАҚТАСТЫҒЫ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН ДАМУ

Кілтті сөздер: Командадағы белсенділік; өзін-өзі даму; бәсекелестікке бейімделу; табиғи қабілеттер; логикалық ойлау; шығарманы сахналау; топ құру; белсенділік; жарыс сабағы.

Аңдатпа: Баяндамада білім алушыларды шығармашылыққа баули отырып, командада жұмыс істеуге, бәсекелестікке сай болуға тәрбиелеу ұсынылады. Ұнтымақтастықта шығармашылық қабілеттерін даму әдісінің оқытушы мен білім алушыға тиімділігі, сабақта алған білімдерін күнделікті өмірде қолдану арқылы, сөздік қорларын даму.

Аннотация: В докладе рекомендуется воспитывать у студентов умение работать в команде и быть конкурентоспособными, прививая при этом творческий подход. Эффективность метода развития творческих способностей в сотрудничестве, развитие словарного запаса через практическое применение полученных на уроке знаний.

Abstract: The report recommends that students develop the ability to work in teams and be competitive, while instilling creativity. The effectiveness of the method for developing creative abilities in collaboration, developing vocabulary through the practical application of knowledge acquired in the lesson.

Мемлекеттік тілді оқытып үйретуде кеңінен қолданатын әдісім – әр сабақта білім алушылардың ұнтымақтастығы мен шығармашылығын даму. Бұл бағыт оқудың нәтижесін алдын ала болжап және сол арқылы білім алушылардың өзін-өзі бағалауға, бәсекелестікке бейімделуіне мүмкіндік береді. Әр білім алушы білім беру үдерісіндегі басты тұлға болып, оның мемлекеттік тілде сөйлеуін, сауатты жазуын, алған білімі мен игерген машық-дағдыларын өмірдің қажетті жағдаяттарына сай әрі дұрыс қолдана алатын дәрежеге жеткізуге ықпал етеді. Білім алушы өзінің бұған дейінгі тілді меңгерген деңгейінің жеткіліксіз екенін сезіп, ізденушілік, шығармашылық, ұнтымақтастық әрекетін басты назарда ұстайды. Бұл болашақ маман бойындағы табиғи қабілеттерді, ойлауды, жаңа белестерге көтеруді мақсат тұтатын принциптерді қолдайды. Ұнтымақтастық пен шығармашылық әдісінің мақсаты — заманауи шығармашыл тұлға қалыптастыру.

Ынтымақтастықта шығармашылық қасиетті дамыту – әр білім алушының командадағы белсенділігі мен дербес іс-әрекетінің ең жоғарғы түрі. Бұл әдісті қолдануда шығармашылық тапсырмалардың орны ерекше. Шығармашылық бағыттағы тапсырмалар білім алушының деңгейін шығармашылық деңгейге көтеруге жолашады. Мен қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында ынтымақтастық – шығармашылық әдіс-тәсілдерді пайдалана отырып, жеткіншектердің ұсыныс- пікірлерін еркін айтқызып, ойларын ұштауға, өздеріне деген сенімін арттыруға, әр тақырыпқа шығармашылық идея туғызуға және сол идеяны іске асыруға мүмкіндік беремін. Ынтымақтастықта шығармашылықты дамыту тәсілімен өткізілген сабақ білім алушылардың шығармашыл ойлауын, өз ойларын дәлелдеуін, белсенді тыңдауын, қауым алдында еркін сөйлеу және анық баяндауға икемделуін дамытады. Білім алушылардың ынтымақтастықта шығармашылық қабілеттерін дамыту әдісін логикалық ойлауын жетілдіретін /тапсырмалар беру; шығарманы бірігіп өз бетінше аяқтау; шығарманы сахналау; синквейн (өлең жолдарын), Венн диаграммасын құрастыру; әр түрлі тақырыпта сайыс, «TV бағдарлама», «TV шоу» ұйымдастыру; өз жұмыстарына талдау жасау; «жұптасып ойлан-бөліс» әдісі; «стикерлермен диалог» ұйымдастыру; «радиоға қоңыраулар шалу»; «интервью алу» және тағы басқа әдістер арқылы іске асыруға болады.

Білім алушылардың ынтымақтастығы мен шығармашылығын дамыту оқытушы үшін: білім-алушыларды жақынырақ танып-түсінуге; олардың жеке және жас ерекшеліктерін бағалауға; пән бойынша үлгерімді жетілдіруге; білім алушыларды бәсекелестікке сай болуға жетелеуге мүмкіндік береді. Ал білім алушы үшін өзін-өзі танып білуіне; жауапкершілікке; тақырыпқа шығармашылықпен қарауына; өз идеяларын ұжымда жүзеге асыруына; күнделікті сабаққа жауапкершілікпен қарауына әсер етеді.

Әдіскер-ұстаз Қ.Бітібаева сабақтың дәстүрден тыс әдісінің бірнеше түрін атап көрсеткен. Осы әдістердің барлық түрін ынтымақтастық-шығармашылық әдісіммен ұштастыру - нұр үстіне нұр. Ынтымақтастықта шығармашылық қабілеттерін дамыту әдісі әр сабақты: еркіндік, серіктестік, сенімділік, толеранттылық, шыдамдылық қағидаларымен қамтамасыз етуге өте тиімді. Бұл әдісті сабақтың барлық: оқу, жазу, тыңдау, сөйлеу құрылымдық бөлімдерінде пайдалануға болады. Әр топтың білім алушылары топ ішінде 4-5 білім алушыдан құралған топшаларды құрады. Әр топшаның өз көшбасшысы мен менеджерлері сайланады. Әр топ бір оқу жылына құрылады. Топ менеджерлері әр кредит сайын ауысып отырады. Әр білім алушының көшбасшы немесе менеджер болуы ынтымақтастықта шығармашылығын дамытумен қатар көшбасшылық, ұйымдастырушылық, жауапкершілік қасиетін де дамытады. Менеджерлер өз топтарының жұмысына: тапсырмаларды бөліп беруге, шығармашылық жұмыстарды ұйымдастыруға жауапты болады.

Білім алушылардың ынтымақтастығы мен шығармашылығын дамытуды жаңа материалды бекіткенде немесе үй тапсырмасы тексергенде жүрген тиімді. Жоғарыда айтылған ұсыныстар бойынша өз тәжірибеммен бөлісейін.

«Мұқағали Мақатаев. Ақынның өмірі мен шығармашылығы. «Аққулар ұйықтағанда» поэмасы» атты сабағы. Білім алушыларға алдын-ала жаттауға үзінділер, сол үзінділер бойынша көрініс көрсету тапсырмасы берілді. Командалардың ұйымдастырған қойылым-сабақтары жоғарғы деңгейде өтті. Нәтижесінде шығарманы барлық топтың білім алушылары 100% меңгерді.

«Мұқағали Мақатаев оқырмандары» атты бірлескен топ құрылды. Топ мүшелері ақынның ескерткішіне тағзым етіп, ақынның өлеңдерін және өз арнауларын оқыды.

«Мамандық таңдау-болашақты таңдау» тақырыбына арналған сабақты екі топ мүшелерімен жарыс түрінде ұйымдастырдық. Жарыс сабағы барысында білім алушылардың ынтымақтастық пен шығармашылық, білімділік пен жігерлілік, жылдамдылық пен жауапкершілік, сыни тұрғыда ойлау мен креативтілік қабілеттері шыңдалады.

Қорытындылай келе, әр сабағымда оқытудың инновациялық-педагогикалық әдістерін қолдана отырып білім алушылардың ынтымақтастықта шығармашылық қабілеттерінің дамуын қадағалаймын. Ең бастысы алған білімдерін күнделікті өмірде қолдануға ықпал ету. Білім алушылардың ынтымақтастық-шығармашылық қабілеттерін дамыту арқылы болашақ мамандардың бойында білімге, мемлекеттік тілге құштарлықты, еңбексүйгіштілікті дамыту.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Бітібаева Қ. Әдебиетті оқыту әдістемесі мен технологиясы. Алматы: Мектеп, 2003
2. Давыдов В.В. Теория развивающего обучение. – М., 1996
3. Тұрғынбаева Б.А. Ұстаздық шығармашылық, Алматы, 2007 ж.

УДК 811.111

Сагымбаева К.К.,
Ағылшын тілі
пәнінің оқытушысы
Алматы көлік және
коммуникациялар колледжі

АҒЫЛШЫН ТІЛІН ҮЙРЕНУДЕ ТЫНДАЛЫМ, СӨЙЛЕУ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ ЖОЛДАРЫ

Кілтті сөздер: Тыңдалым, сөйлеу, активті тыңдау, сөздік қор, практика

Аңдатпа. Ағылшын тілін еркін меңгеру үшін сөйлеу және тыңдалым дағдыларын дамыту маңызды. Бұл тілді тиімді қолдануға, сенімді және табысты коммуникацияға ықпал ететін негізгі құзыреттер. Ағылшын тілін біраз жыл үйреніп, әлі де болса нақты әрі еркін сөйлей алмауының бірнеше себептері бар. Сол себептерді шешу үшін сауалнама алынып, негізгі мәселе анықталып, әдістер ұсынылды.

Аннотация. Чтобы свободно говорить по-английски, важно развивать навыки говорения и аудирования. Это ключевые компетенции, которые способствуют эффективному использованию языка, уверенному и успешному общению. Есть несколько причин, по которым можно учить английский несколько лет и при этом не уметь говорить четко. Для устранения этих причин было проведено анкетирование, выявлена основная проблема и предложены методы.

Abstract. To speak English fluently, it is important to develop speaking and listening skills. These are key competencies that contribute to effective use of the language, confident and successful communication. There are several reasons why one can study English for several years and still not be able to speak clearly. To eliminate these reasons, a survey was conducted, the main problem was identified and methods were proposed.

Кіріспе

ҚР-да мектеп бағдарламасында ағылшын тілі 3 сыныптан бастап оқытылады. Жалпы ҚР азаматы 9 жыл мектепте ағылшын тілін оқиды, онымен қоса жоғары оқу орындарында 1,2 курста ағылшын тілі оқытылады. Соған қарамастан 2021 ж. EF EPI жүргізген статистика бойынша Қазақстан ағылшын тілінде еркін сөйлейтін мемлекеттер арасында 96 орынға тұрақтаған(112 мемлекет). Қазіргі уақытта ағылшын тілін үйренуде кездесетін жиі мәселелердің бірі- ағылшын грамматикасын білгенменде еркін сөйлей алмау болып табылады. Оның негізгі себебі- практиканың жетіспеуі мен сөздік қордың аздығы. Осы мәселелерді шешу үшін жоғары деңгейге жеткен студенттердің қолданған мына әдістері ұсынылады.

Listening қабілетін дамыту үшін пайдалы әдістер:

1. Listen-read-listen. Белгілі бір видеоны субтитрсыз көру. Толық көріп болған соң видеоның транскриптын оқып шығу немесе транскрипты болмаса видеоны субтитрмен мұқият көру(сөздердің қалай айтылатынына мән беру). Содан кейін видеоны қайтадан субтитрсыз көру. Бұл әдіс тыңдалым қабілетін жақсартуға көмектеседі.

2. Активті тыңдау. Бұл да дәл бірінші әдіске ұқсайды, тек бір өзгешелігі бұл жерде түсініксіз сөздерді аударып, бір оқып немесе жаттап алып қайтадан видеоны көру. Яғни бірінші видеоны субтитрсыз көріп шығу керек. Кейін субтитрмен көріп, таныс емес сөздерді аударып, жаттау немесе бір оқып шығу. Содан кейін видеоны субтитрсыз көру. Бұл әдіс сол видеода не айтылып жатқанын түсінуге көмектеседі.

3. Диктант жазу. Ағылшын тілінде диктант жазу тыңдалым қабілетін дамытуға үлкен әсерін тигізеді. Диктантты оқитын адамдар әртүрлі елден болғандықтан, олардың акценттеріне үйренеді.

Speaking қабілетін дамытуға көмектесетін әдістер:

1. Виртуалды сөйлесу серіктестері яғни ағылшын тілінде сөйлесу үшін онлайн әріптестері табу.

2. Жаңа сөздерді қолдана отырып, сөйлемдер құрастыру. Сол жатталған сөздерді қолдана отырып, белгілі бір тақырыпта әңгіме айту немесе диалог құрастыру.

3. Shadowing. Бұл әдісте бір видеоны(интервью немесе диалог) толық көріп шығып, адамдардың сөйлегенін артынан қайталау. Олардың интонациясын, сөйлеу манерасын бірдей қылып салу. Бұл әдіс ағылшын тілінде автоматты түрде ойлануға, шетелдіктер сияқты эмоциямен, интонациямен сөйлеуге көмектеседі. Онымен қоса тез сөйлеуге, ойды тез жинақтауға пайдалы.

Нәтижелер және талқылау

Зерттеу аясында жоғарыда аталып өткен әдістерді практика жүзінде қолданып нәтиже шығару үшін экспериментке 5 студент өз еріктерімен қатысты. Қатысушыларға берілген тапсырма бойынша олар осы әдістерді 1 ай бойы қолданды. Зерттеу нәтижелеріне тоқталатын болсақ, әр қатысушыда деңгей көтерілгені байқалды.

1 - қатысушы нәтижесі бойынша ол осы аралықта 400 жаңа сөз жаттады. Деңгей А 2-ден (орташадан төмен) В1-ге (орташа) дейін көтерілді. Эксперимент басталмас бұрын, зерттеуші ағылшын тілінде сөйлегенде арасында кідіріс өте көп болды. Ағылшынша ютуб каналдағы видеоларды субтитрсыз көру үлкен қиындық тудырды. Эксперименттен кейін ағылшын тілінде сөйлегенде бұрынғыдай көп кідіріс жоқ.

2 - қатысушы осы аралықта 368 сөз жаттады. Деңгейі А1-ден А2-ге дейін көтерілді. Эксперимент басталмас бұрын қатысушы өз ойың ашық әрі еркін жеткізе алмады. Эксперименттен кейін өз ойың жеткізе алады. Бастапқыға қарағанда сөйлеу барысында кідіріс аз. Өз деңгейіне сәйкес видеоларды субтитрсыз көргенде жуық шамамен негізгі мағынаның 50-60% түсіне алады.

3 - қатысушы осы аралықта 563 сөз жаттады. Деңгейі А2-ден В1-В2 аралығына дейін көтерілді. Эксперимент басталмас бұрын, зерттеуші ағылшын тілінде сөйлегенде арасында

кідіріс көп болды. Сөйлеген кезде бір сөйлемдегі мағынаны шашыраңқы етіп 5-6 сөйлемге созып айту мәселесі жиі кездесті. Ағылшынша ютуб каналдағы видеоларды субтитрсыз көру үлкен қиындық тудырды. Эксперименттен кейін ағылшын тілінде сөйлегенде бұрынғыдай көп кідіріс жоқ. Өз ойың анық әрі жүйелі түрде жеткізе алады.

4 - қатысушы осы аралықта 315 сөз жаттады. Деңгейі B1-ден B1-B2 аралығына дейін көтерілді. Эксперимент басталмас бұрын, ауқымды тақырыптарда сөйлеу қиындық туғызды. Алайда өз деңгейіне сәйкес видеоларды субтитрсыз көру қиындық тудырмады. Эксперименттен кейін ауқымды тақырыптарда өз ойың еркін жеткізе алады.

5 - қатысушы осы аралықта 428 сөз жаттады. Деңгейі A2-ден B1-ге дейін көтерілді. Ағылшынша видеоларды субтитрсыз қарау арқылы негізгі мағынасын 50-60% түсіне алады.

Қорытынды

Жүргізілген зерттеуге сәйкес зерттеу жұмысы өз мақсатына жете алды. Тіл үйренушілерге тиімді әдістерді ұсына отырып, эксперимент жүзінде бір ай ішінде нәтиже байқалды. Салыстырмалы тұрғыда ағылшын тілінде бір деңгейден екінші деңгейге өту орташа есеппен 2-3 ай уақытты алатын болса, бұл зерттеуде тиімді әдістерді күнде үзбей пайдалану арқылы нәтижеге 1-1,5 айда жетуге болады. Зерттеу жұмысының нәтижесі бойынша орташадан төменгі деңгейлер үшін орташа деңгейге жету жуықтап алғанда 1 ай уақытты алса, ал орташа деңгейден жоғары деңгейге жету үшін бұл әдістерді кемінде 2-3 ай үздіксіз қолдану керек болады. Бұл әдістерді күнде қолданбаған жағдайда тіл үйрену процесі 1-2 жылға созылуы мүмкін. Экспериментке қатысушылардың соңғы берген сауалнама жауаптарына байланысты олар үшін ең тиімді болған әдістер: активті тыңдау және жаңа сөздермен сөйлем құрастыру. Сонымен қатар, видеодағы жаңа сөздердің мағынасын білу арқылы қатысушылар негізгі мағынаның 70-80% түсіне алды. Жаңа сөздермен сөйлем құрастыру әдісі тек сөздік қорды дамытып қоймай, оларды практикада пайдалана алуға көмектесті. Жаңа сөздер адам есінде тез ұмытылатындықтан оларды жиі қайталап, практикада қолдана білу керек. Бұл әдісте қатысушылар жаңа сөздермен әртүрлі әңгіме, диалог құрастыру арқылы өздерінің сөйлеу қабілетін дамыта алды.

Қате жасаудан қорықпау. Сөйлеу мен тыңдау кезінде қателіктер жасау-тіл үйрену процесінің табиғи бөлігі.

Тілдік күнделік жүргізу . Өз тыңдау және сөйлеу жетістіктеріңізді жазып, мақсаттар қою.

Күнделікті практика. Әр күні ағылшын тілінде сөйлеп, тыңдау жаттығуларын жасау өте маңызды. Осы аталған екі әдіс ағылшын тілін үйренушілерге ұсынылады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Carnegie, D. (1962). The quick and easy way to effective speaking, New York: Association press (pp.31-32)
2. Hedge T. (2008). Teaching and learning in the language classroom, China: Oxford University Press (pp.47, 49)
3. Orilina N., & Suryani, L. (2017). Developing Listening for General Communication. Coursebook for the First Semester Students Of STKIP Siliwangi Bandung. Journal of Education and Learning, 5(1) <https://learnenglish.britishcouncil.org/english-levels/improve-your-english-level/how-improve-your-english-speaking>

**РИФМУЯ И ОБУЧАЯСЬ:
РИФМОВАННЫЙ СЛОВАРЬ КАК ИНСТРУМЕНТ
ИЗУЧЕНИЯ ЯЗЫКА**

Ключевые слова: рифмованный словарь, история, язык, способ, легкость запоминания, увлекательный процесс, помощь в произношении, ритм, эмоциональное восприятие, политкультурная личность

Кілтті сөздер: өлең сөздік, тарих, тәсіл, жеңіл жаттау, қызықты процесс, сөзді дұрыс айту, ритм, эмоционалды қабылдауы, полимәдениетті тұлға

Keywords: rhyming dictionary, history, language, method, ease of memorization, fascinating process, help with pronunciation, rhythm, emotional perception, political cultural personality

Аннотация: В статье говорится о возникновении рифмованных словарей, о попытке создания собственных рифмованных словарей студентами Диджитал Колледжа

Андатпа: Мақалада ұйқас сөздіктердің пайда болуы, Диджитал Колледж студенттерінің өзіндік ұйқас сөздіктер құруы туралы айтылады

Abstract: The article talks about the emergence of rhyming dictionaries, about the attempt to create their own rhyming dictionaries by students of the Digital College

Сегодня владение несколькими языками становится важной составляющей личной и профессиональной деятельности человека. Количество языков, на которых он может уверенно излагать свои мысли – показатель его культуры, образованности, успешности.

Обучая студентов языкам, важно акцентировать внимание не только на грамматике, но необходимо повышать их коммуникативные навыки, их практический, разговорный язык.

В системе преподавания любого языка, безусловно, используются различные словари, где мы знакомимся с их лексическим богатством, историей, происхождением. Одним из удивительных, интересных типов словарей являются и словари рифм.

Рифмованные тексты, словари существуют издавна: древнейшие рифмы можно встретить еще в еврейской Библии и у арабских поэтов, на рифмованной прозе построен и весь Коран.

Первые словари рифм появляются в средневековье на латыни. Их составляют певцы-трубадуры, прославляющие рыцарские подвиги. Такие словари были тогда широко распространены и популярны.

Если коротко остановиться на возникновении и развитии рифмованных словарей, то первые рифмованные словари в Италии появляются 1528 г. Это словарь «*Rimario di tutte le cadentie di Dante e Petrarca*» (Пеллегрини Морето), собравший рифмующиеся слова, встречавшиеся у Данте и Петрарки.

Во Франции первый рифмованный словарь «*Dictionnaire des rymes françoises*» составил Жан Лефевр в 1572 г.

В Испании первый подобный словарь был издан только в 17 веке, который продержался вплоть до 20 века.

Рифмованные словари издавались и в Германии, в Англии, в Швеции. Известны словари венгерских рифм, болгарских, польских.

В 1979 году вышел словарь украинского языка («Словник українських рим», АА Бурячок), в России «Полный словарь рифм» Н.Абрамова был переиздан в 1996 году.

Сегодня словари рифм издаются и переиздаются практически во всех странах мира. Особую популярность приобретают рифмованные словари, основанные на творчестве отдельных поэтов.

Словари рифм используются при составлении различных рекламных материалов, поэтических эссе, занимают достойное место среди других справочных материалов.

Изучая историю рифмованных словарей, мы узнали, что существует рифмованный словарь на казахском языке.

Книга «Өлең сөздік» («Словарь в стихах») была создана народным писателем Казахстана Музафаром Алимбаевым (поэт, переводчик, детский писатель, лауреат Государственной премии Казахской ССР, заслуженный деятель культуры, народный писатель Казахстана).

В словаре два раздела – казахско-русский и русско-казахский. Вот отрывки из словаря поэта:

казахско-русский образец:	русско-казахский образец:
бұрылыс – поворот керісінше - наоборот дәулет - состояние игілік - достояние озып кету - опережение анықтап алу - определение қызмет - служба достық - дружба діріл – дрожь жалған сөз – ложь шұғылалы – лучистый таза – чистый орын жоқ – места нет күн нұры – солнца свет алқа – ожирелье, шелдену – ожиренье	титан - алып народ - халық бисер - маржан дешево - арзан блеять - маңырау глухой - саңырау благородство - тектілік ловкость - ептілік отряд – жасақ колос – масақ знамя – байрақ точилка – қайрақ узаконить – заңдастыру обмен – алмастыру гранат – анар зрачок – жанар

Количество слов в этой книге составляет более пяти тысяч. Это долгий и трудоемкий процесс. Такой вклад в развитие государственного языка велик. Предлагаемые слова в словаре благодаря стихотворной форме запоминаются быстро. Поэтому изучение языка дается легко и просто. Изучая, используя словарь М. Алимбаева, мы сделали попытку создать свой поэтический словарь. Думаем, что это у нас получилось:

Словарь студентов Диджитал Колледжа:

Русско-казахский образец:

сердце – жүрек лопата – күрек кость - сүйек интересно – қызық упрямый – қырсық вопрос – сұрақ почва – топырақ Газиз Амиржан., 24-ПО-103-1р-1 дверь - есік дырка - тесік хлеб - нан кровь - қан голова - бас камень - тас глаза - көз слово - сөз лиса - түлкі смех - күлкі водка - арақ лист - парақ нога - аяқ палка - таяқ Бауржан Даниель., 24-ПО-103-1р-1 корзина - себет нужен - қажет храбрый - өжет рисунок - сурет Исламов Карим., 24-ПО-103-1р-1 страна - ел ветер - жел век - ғасыр герой - батыр палата - шатыр Асхат Алишер., 24-ПО-103-1р-2 степь-дала город-қала мальчик-бала тачка-арба Наурызбай Нурбакыт., Гулейчук Яна., 24-ПО-103-1р-1	голова – бас брови - қас камень – тас слёзы – жас пицца – ас правда - рас расческа - тарақ бумага - парақ язык - тіл слон - піл улица - көше сколько - неше жди - күт молоко - сүт деньги - ақша король - патша готов – әзір меню – мәзір верный – сенімді добрый - мейірімді налог - салық рыба - балық мост - көпір острый – өткір образование – білім наука – ғылым карман – қалта топор – балта
--	--

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКОВ

оценка – баға подкова – таға молодец – жарайсың смотришь – қарайсың праздник – мереке благополучие – береке ручка – қалам вселенная – ғалам мир – әлем привет – сәлем Яковенко Дарья., 23-ПД-101-2р-1 работа – жұмыс посуда – ыдыс тихо – тыныш радость – қуаныш сила – күш рис – күріш Умралиева Сабрина, 24-ПО-103-1р-1	вперед - алға назад - артқа молоток- балға аренда - жалға слава – атақ расческа – тарақ цветок – гүл пепел – күл глаза – көз слово – сөз корень – тамыр тесто – қамыр
--	--

Казахско-русский образец

шырақ – огни күндер – дни көпір - мост құйрық - хвост тау - гора қол - рука өзен - река шөп - трава бас - голова айуан - зверь есік - дверь орын - место қамыр - тесто Газиз Амиржан., 24-ПО-103-1р-1 ауыз – рот үңгір – грот сарай – дворец жаратушы – творец күрес – борьба жалыныш – мольба Аймухамбетова Фатима қасық - ложка мысық -кошка	махаббат - любовь сәбіз - морковь күн - дата мақта - вата шаш – волос дауыс – голос жау – враг жалау – флаг ай – луна көктем – весна ел - страна хитрый – ку вода – су Ішу – пить өмір сүру – жить жуу – мыть болу – быть оқиға - случай тыңда - слушай
---	---

жастық - подушка қакпан - ловушка қурбы - подружка ыдыс - кружка ұры -вор аула -двор ірі қара -скот тоқта -стоп Наурызбай Нурбакыт., Гулийчук Яна., 24-ПО-103-1р-1 мұрт - усы сағат - часы қол – рука ұн – мука Рызаева Захра., 24-ПО-103-1к кінә – вина арқа – спина ағаш – ветка ұяшық – клетка тиын – белка мәміле – сделка мұрын – нос ит – пёс сұрақ – вопрос мұздату – мороз	үй – дом найзағай – гром көлеңке – тень жалқаулық – лень дінгек – пень жұпаргүл - сирень кітап – книжка шаш қию – стрижка ұры – воришка іс – интрижка Абилхатина Махаббат., 24-СИБ-202-1к еңіс –откос шабу – покос Султанбекова Анеля., 24- ПО-103-1р-4
---	--

В процессе работы мы составили казахско-русский и русско-казахский словари. Потом мы решили составить рифмованный англо-казахский, казахско-английский, русско-английский, англо-русский словари.

Вот практические примеры из нашего словаря:

пока - bye
пытаться - try
высоко - high
почему – why
умереть – die
летать - fly
ночь – night
драться -fight
губа - lip
глубоко - deep
овца - sheep
спать - sleep
сохранить - keep
пропустить - skip
подметать - sweep

Казаринов Максим., гр. 24-ПО-103-1р-3

жизнь - life
жена - wife
смотри - look
книга - book
голова - head
хлеб - bread
смерть – dead

Широких Арина., 24-ПД-101-1р-2

foot – аяқ
stick – таяқ
paint – бояқ
fish – балық
full – толық
trick – қулық
leopard-барыс
income-табыс
reed-қамыс
explosion-жарылыс

Абдуразаков Далер., 24-ПД-101-1р-2

game – игра	table- стол
spine – игла	paul- пол
door – дверь	pain- боль
beast – зверь	salt- соль
clan – клан	zero- ноль
plan – план	cake- торт
light – свет	variety- сорт
color – цвет	arm- рука
rain – дождь	river- река
chief – вождь	time- время
crane – кран	tribe- племя
screen – экран	

Белоконь Софья., 24-ПД-101-2р

Безусловно, такая работа требует внимания, терпения, словарного запаса своего и изучаемого языка. И наш рифмованный словарь будет постоянно пополняться, ведь такой способ изучения языка способствует легкому запоминанию слов, понятий. Надеемся, что это один из эффективных способов воспитания и образования поликультурной личности, где в увлекательной, простой форме можно пополнить свой словарный запас.

Кроме того, это способствует расширению кругозора студентов, культурному взаимообогащению путем овладения другими языками, осуществлению межпредметных связей.

ЛИТЕРАТУРА

1. Поэтический словарь рифм. Составитель С.Махан., Всемяюзик., 2007-2012.
2. Справочник «Писатели Казахстана». – Алматы: Жазушы, 1982.
3. Алимбаев М. Словарь в стихах. – Алматы: Балауса., 2007.
4. «Словарь русского языка» С.И. Ожегов., 2003.

Абдрахман Ә.А.,
Қазақ тілі мен әдебиеті
пәнінің оқытушысы
Алматы автомобиль-жол колледжі

БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДАҒЫ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Кілтті сөздер: Миға шабуыл, шынжыр әдісі, қазына іздеу, ойын технологиясы

Аңдатпа: Әр түрлі инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, білім алушылардың ақпараттар мен жаһандану ғасырында, заман талабына сай жастарды тәрбиелеу

Аннотация: Воспитание современной молодежи в век информации и глобализации обучающихся с использованием различных инновационных методов и приемов

Annotation: Education of students in the age of information and globalization, modern youth, using various innovative methods and methods

Оқыту сапасын арттыру мақсатында балалардың танымдық қабілеттерін дамыту, оқуға деген қабілетін, зейін, сөйлеу дағдылары, шығармашылық ойдау сияқты қабілеттерін дамыту өте маңызды. Әр бір оқушы, студент ақпаратты әр түрлі қабылдайды. Әрқайсысының қабылдау ерекшеліктерін ескере отырып, әр сабақты тиімді стратегиялар мен әдіс тәсілдерді қолдануарқылы өту қажет. Сонда ғана біз студенттердің бір-бірінің жұмысын бағалай алғанын, бір-біріне сұрақ қоя алатынын, өзіндік пікірлері мен идеяларын ұсынуын және студенттің «даусын» ести алатын боламыз.

Сабақтың қызықты өтуі, студенттердің тақырыпты меңгеруі әр түрлі әдіс-тәсілдерді ұтымды қолдануда. Соның бірі топтық жұмыс. Топтық жұмыс кезінде студенттер бір-бірін тыңдауды үйренеді және де достық қарым-қатынас орнатады. Студенттердің өз ойларын жеткізе алуы және сыни пікірлерін қалыптастыруға, өз пікірлерін айта алуында «ПОПС формуласы» әдісі тиімді болып табылады. Себебі, кейбір студенттер көпшілік ортада сөйлеуге қысылады немесе ойын жеткізуге қорқақтайды. Ал, «ПОПС әдісі» дайын сұрақтарды беру арқылы қысқаша жауап алуға мүмкіндік береді.

«**Миға шабуыл**» әдісі – идеяларды басқару үшін қолданылады. Маңыздысы айтылған көзқарасқа бірден баға қоймау керек, барлығын қабылдау қажет және әрқайсысының пікірін тақтаға немесе параққа жазған дұрыс. Жұмыстың бұл әдісін кері байланыс алу үшін қолдануға болады.

«**Шынжыр әдісі**» - топ ішінде тізбек қолдану арқылы жасалады. Берілген сұрақтарға бірінен кейін бірі тақырып шеңберінде сұрақтарға жауап беріп, ойларын айтады. Бұл әдіс шығарма немесе қандай да бір оқиғаны баяндау кезінде тиімді.

«**Қазына іздеу**» әдісі – берілген сұрақтардың жауаптарын білмеген жағдайда интернет көздерінен мәлімет іздеу. Бұл әдіс студенттердің білімділігін арттырады. Сонымен қатар бұл әдісті орыс топтарына қазақ тілі мен әдебиеті пәнінде кеңінен қолдануға болады. Себебі, қазақ тілін жетік меңгермеген студент интернеттің және аударма сөздігінің көмегімен берілген тапсырманы орындай алады. Яғни, ол студент тапсырманы түсінбей, орындауға қиналып, я болмаса бос отырғанша, топтағы студенттерден қалмай өзінше ізденуіне мүмкіндік береді.

«Жұптардағы жұмыс» әдісі де көпшілік ортада өз ойын еркін айтуға қысылатын, мұғалімге сұрақ қоюға ұялатын студенттер үшін ыңғайлы. Берілген тапсырма түсініксіз болса, жанындағы студенттен сұрау арқылы тапсырма орындауға ықпал ету. Және де орыс топтарындағы қазақ тілді студенттердің орыс тілді студенттерге тапсырманы түсіндіре отырып жұмыс жасауы – достық атмосфераны қалыптастыру.

Үлгерімі төмен студенттерді ортаға қосу, білім алуға ынталандыру үшін мұғалім етене жақын жұмыс жасау керек. Студентке жауап беру кезінде мейірімділік таныту. Студент жауап бере алмаған кезде тақтада не орнында дайындалуға рұқсат беру. Жаңа сабақты түсіндірген кезде әдіс-тәсілдерді қолдану. Назар аудару, сұрақ қою, түсіну деңгейін анықтау. Сабақ барысында жеңіл тапсырма беру, тапсырманы орындауға сілтеме көрсету, қатесін айту, түзету, өз бетінше орындауға мүмкіндік беру үшін үлестірмелі материалдар мен карточкалар беру арқылы тақырыпты меңгеруге ықпал жасау.

Өзімнің тәжірибемде, оқу үлгерімі төмен, топтың көзінше дауыстап оқуға қысылатын, тіпті бір сөзді оқи алмай тоқтап қалатын, мектеп кезінде мұғалімнің назарынан тыс қалып қойған студентпен жұмыс жасау кезінде айтарлықтай нәтижеге жеттім. Бастапқыда екі сөйлем, төрт сөйлем оқыттым. Бірте-бірте бір абзацты оқытып бастадым. Студент оқып отырған кезде, топтағы басқа студенттер онымен достық қарым-қатынас орнатып отырды. Оқи алмай қалған жерінде «ештеңе етпейді, келесі сөзді оқи бер, жалғастыра бер» деп қолдау көрсетіп отырды. Кейіннен қысқа мәтінді оқып келіп, түсінігін айтуды тапсырдым. Нәтижесінде, бес айдың ішінде студент мазмұндап келу, өз пікірін айту және сұрақ қою алатын болды. Әрине, бұл менің және топтағы студенттердің көмегі деп білемін.

Президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаев «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Қазақстан халқына Жолдауында білім беру жүйесін маңызды мәселе және ұлт сапасына әсер етуші маңызды фактор ретінде атап өтті [1].

Ұлы ақын Абай айтқандай: «Адам баласы адам баласынан ақыл, ғылым, ар, мінез деген нәрселермен озбақ». ХХІ ғасыр – ақпараттар мен жаһандану ғасыры десек, заман талабына сай жастарымызды тәрбиелеп, Отанына деген шынайы сүйіспеншілігін ояту – қоғамның бүгінгі ең өзекті мәселесі. Жастар – елдің болашағы, тірегі. Сондықтан ұрпақ тәрбиесіне селқос қарауға болмайды. [2].

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. 197 Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың Қазақстан халқына жолдауы. <https://www.akorda.kz/kz/memleket-basshysy-kasym-zhomart-tokaevtyn-kazakstan-halkyna-zholdauy-181416>
2. Білім туралы Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы. <https://adilet.zan.kz>.

шарттардың бірі. Қазақ тілі пәнінде ережелерді, тілдегі заңдылықтарды ғана емес, тіл білімі негізінде ұлттың тарихын, сөз құдіретінің құпиясын ашып беруді, білім алушылардың ортада қысылмай, ойын көркем жеткізуге, қазақ тілін оқыту арқылы есте сақтауын, анық сөйлеуін тұрақтандыруға жағдай жасауды басты мақсатқа айналдыру қажет. Сол кезде тіл білімінің инновациялық білім беру саласымен байланысы орнап, тілдің кез келген ғылымда алатын орны бар екендігі нақтыланады.

Инновациялық технологиялар тақырыбы білім әлемінде айтарлықтай қызығушылық тудыра бастағанына біршама уақыт болды. Көпшілік бұл мәселе білімнің болашақ жүйесіне елеулі ықпал етіп, білім беру контентінің жариялылығын дамытуға жетелейді деп санайды.[1] Технология оқушылардың жеке сұраныстары мен мүмкіндіктерін талдай біліп, сабақ процесін жеңілдетуді қарастырады. Сонымен қатар, заманауи технологиялар жетістіктерімен ұдайы толығып отыру, мобильді және бейімді білім беру мүмкіндіктері мен көлемді мәліметтер массивін өңдеу әдісін қосқанда, осының бәрі білім беру жүйесін танымастай өзгерте алады. Инновация — (латынның «innovation» сөзінен — жаңашылдық, өзгеріс, жаңарту) жүйені бір күйден екінші күйге өзгертетін жаңа элементтерді енгізе отырып, жаңасын жасау, игеру, пайдалану және тарату жөніндегі қызмет болып табылады.[2]

Білім алушылардың ортаға деген қызығушылығын тудыру, зейінін бір арнаға бұру, оқу процесіндегі адами құндылықтар, яғни адамдық борышы, олардың бойындағы жауапкершілік сезімін тудыру, соны шындайтын топтық әдістерді ойнату, түрлі иллюстрацияларды көрсете отырып оларды көпшіліктің ортасында сөйлетуге шақыру, шығарма кейіпкерлерінің сөзін бөліп оларға рөлдік ойын беру, өлең оқыта отырып олардың шығармашылық қабілетін ашу, яғни, оларды көпшіліктің алдында сөйлеуге, өзін-өзі көрсетуге бейімдеу стратегиялары қазақ тілін оқытудың ең маңызды бөлігі. Оқылым дағдыларын байқай отырып білім алушыларды сөйлетуге тырысу, топтық жұмыстар кезінде олардың бойындағы ұжымда жұмыс жасау, топбасшылық қабілеттерін де ашу қазақ тілі сабағында жүзеге асырылды. Демек, қазақ тілі сабағында барлық білім алушылар өзі байланысқа түсіп отырған ортасымен тікелей араласуға, коммуникация жасауға бейімдеп, адаммен қысылмай, тілді еркін меңгеріп, көзбе-көз қарым-қатынасқа түсуіне жағдай жасау қазақ тілін жеңіл, тиімді әдіспен меңгеруіне әкелді. Қазақ тілі сабағы кезінде тілді үйрету үшін түрткі болатын тиімді сабақ тәсілдері:

- *диалогтық тапсырмалар;*
- *түрлі викториналық сұрақтар;*
- *карточка арқылы жұмыс жасау;*
- *суретті сөйлету, шығармалардан сахналық қойылым қою;*
- *шығарма мазмұнын өз пікірін қоса отырып айту.* [3]

Қазіргі кезде тілдер мен мәдениеттер арақатынасы қазақ тіліндегі заманауи оқулықтар мен оқу құралдарында көрініс табады, қазақ тілі курсының әртүрлі бөлімдерін оқу кезінде жүзеге асырылады. Қазіргі уақытта қазақ тілін оқыту теориясы мен практикасында құзыреттілік тәсілі енгізілді. Осыған байланысты тілдік, лингвистикалық, сөйлеу, коммуникативті және лингвомәдени құзыреттер ерекшеленеді. Құзыреттілік пен оның типтерін енгізу тілді меңгерудің мақсаттары мен деңгейлерін анықтаудың әлемдік теориясы мен практикасына сәйкес келеді. Коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру қазақ тілін оқытудың түпкі мақсаты болып табылады.

Сонда технология деп нені айтады? Технология – өнер, шеберлік, біліктілік әдістемелер жиынтығы. Адамның ойына және іс-әрекетіне байланысты мәдениетті ұғым өте маңызды сапа мен дағдының интеллектуалды сарапталуы. Технология – грек сөзі, өнер, шеберлік ғылымы деген мағынаны білдіреді. Өз сабақтарында М.Жанпейісованың «Модульдік технологиясын», «Ойын технологиясын», «Оқу мен Жазу арқылы сын тұрғысынан ойлау технологиясын» қолданып жүрмін. Осы технологияларды сабақта қолдана отырып түрлі тапсырмалар, деңгейлік тапсырмалар, ойындар арқылы оқушының ойлау қабілеттерін дамытып,

қызығушылығын арттыру идеяларын жүзеге асыруға болады. Модуль дегеніміз қандай да бір жүйенің, ұйымның анықталатын дербес бөлігі. Оқу модульдің ерекшелігіне, жалпы санына қарамастан, кіріспе, қорытынды бөлімдері болып, оған бір-екі сағат берілсе, қалған бөлімі сұхбаттасу бөлімі болады. Кіріспе бөлімінде оқушылар оқу модулінің жалпы құрылымымен, оның мақсат-міндеттерімен танысады. Сұхбаттасу бөлімінде сыныпты шағын топтарға бөлу арқылы негізінен оқушылардың іс-әрекетіне құрылады.[5] Сұхбаттасу бөлімінде оқушыларды үш деңгейге бөліп, әр деңгейге өзіне лайық тапсырмалар беріледі. Деңгейлік тапсырмалардың мақсаты – жеңілден ауырға, қарапайымнан күрделіге қарай ауысу арқылы оқушыларды ізденушілікке, шығармашылыққа баулу. Модульде деңгейлік тапсырмалар өте құнды. Әр баланың деңгейі бойынша берілетін тапсырмамен жұмыс істейді. Егер де өз деңгейіне қарай тапсырма берілмесе, оқушы жұмыс істей алмайды. Тапсырма оқушыға не қиын, не өте жеңіл болғандықтан, оны қызықтырмайды. Осымен қатар, қызығушылығын арттыруда қазақ тілі сабағында ойын технологиясын қолданаған қызық. Ойын технологиясын әсіресе бастауыш және ортаңғы сыныптарда қолданса, баланың қызығушылығын, белсенділігін арттырады. Яғни оқушының қызығушылығы, белсенділігі артса, онда білім сапасы да артады. Ойын технологиясы – жағдаяттар қызметінің түрі, жаңа бағытталған және қоғамдық тәжірибені игеру, өзін басқару құлқын қалыптастыру.

Тілді үйретуде және грамматикасын меңгертуде тек теориялық мәліметтер айта беру жеткіліксіз. Үйреткен теориялық білімді практикалық тапсырмалар арқылы кері байланыс жасау аса маңызды. Осы тұста түрлі платформалар қолдану, тапсырмалар дайындау қажет.[4] Осындай платформалардың қатарына:

«Padlet» платформасы көпфункционалы платформалардың қатарында. Падлет тақтасында өз пәнімізге қатысты көмек ала аламыз. Платформа атауын гугл қосымшасына жазып, ең бірінші тіркелуді қажет етеді. Бағалау сауалнамаларын, Талқылау бағаналары, сабақ жоспарына арналған идеялар, тақырыпқа қатысты хронологиялық кестелер, Вариантты тесттер, тақырыпқа қатысты идеялар, оқуға арналған тізімдер жасауға болады. Бұл платформа ең алғаш үш рет тегін тапсырмаларды жасауға мүмкіндік береді, дегенмен, ақылы түрде жазылуды қажет етеді.

«Magic school» платформасы педагогтарға арналған интеллект құралдарының жиынтығы. Бұл платформа оқыту тиімділігін арттыруға және тапсырмаларды орындауға, оқушылардың белсенділігін арттыруға, педагогтардың уақытын үнемдеуге өте тиімді. Magic school мұғалімдердің жүктемесін жеңілдету үшін жасалған, пайдалануға оңай, жасанды интеллектпен жұмыс істейтін құралдар жиынтығы.

«Kahoot» платформасы тест және сұрақтар викториналарын жасауға арналған платформа. Суреттер, арнайы дизайндар қоюға және дұрыс-бұрыс тесттерін және төрт вариантты тесттерді, сонымен қатар, графикалық өзгертулер енгізуге болады. Сабақ процесінде үй тапсырмасын сұрауға, жаңа тақырыпты түсіну жағдайына кері байланыс жасауға өте тиімді платформа.

«Wordwall» платформасы түрлі тапсырмалар жасауға арналған көпфункционалы платформа. Бұл платформаны «қонақ» режимінде немесе арнайы түрде тіркеле отырып, қолдануға болады. Мұнда тақырыбыңызға байланысты арнайы тапсырмаларды да қарау мүмкіндігіне ие бола аласыз.

«LearningApps» платформасы – қолдануға өте жеңіл, сәйкестендіру және ребустық тапсырмаларды жасауға көмектесетін платформа. Үй тапсырмасы және алдыңғы білімді еске түсіру кезеңінде қолдануға болады.

«Quizizz» платформасы – тест түрінде жасауға қолданылатын платформа. Мұнда білім алушылар тест тапсырмаларын шеш отырып, өз білімінің қандай деңгейде екенін көре алады және тестті қайта шешіп, қатемен жұмыс жасауға мүмкіндіктері бар.

“Classroomsreen” платформасы кері байланыс жасауға арналған платформа. Бұл платформаға тіркелу жолы өте оңай. Сабақтың соңғы бөлімінде, сабақты қортындылау мақсатында қолдануға болады.

“Flippity” платформасы түрлі тапсырмаларды викториналық сұрақтарды, сәйкестендіру, дұрысын тап, рандомды таңдаулар сынды тапсырмаларды құрастыруға арналған платформа.

Қорытындылай келе, көрсетілген инновациялық технологиялардың түрлері қазіргі жағдайда оқу орындарында оқу процесінде қолдануға өте тиімді платформалар қатарында. Білім берудің мемлекеттік стандарттарында анықталған оқытудың мазмұнына ешбір нұсқан келтірмейді, керісінше оқу пәндерінің бағдарламасында көрсетілген мақсатқа оқытудың бұрыннан қалыптасқан әдістерімен өзара байланыста қол жеткізуге үлкен мүмкіндік береді. Осы тұрғыда платформаларды меңгеріп, әр сабақ процесінде қолдану маңызды деп есептеймін. Білім беруде мұғалімнің іскерлігі мен білімі, жасампаздығы өте маңызды.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Өлімқұлов Ж. “Қазақ тілін оқыту әдістемесі және инновациялық технологиялар”. Алматы: Мектеп, 2018.
2. Мұхамедқалиева Г., Байдүйсенова А. “Қазақ тілін оқытудың жаңа әдістемелері мен технологиялары”. Алматы: Оқулық, 2019.
3. Ибраева К. “Қазақ тілін оқытудағы заманауи әдістемелік технологиялар”. Астана: ҚазМУ, 2020.
4. Ахметжанова М. “Қазақ тілін оқытудағы инновациялық бағыттар мен ақпараттық технологиялар”. Алматы: Көкжиек, 2021.
5. Әуезов Ә., Сайлаубекова А. “Қазақ тілі сабағында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану”. Оқу құралы. Астана: NurPrint, 2022.

УДК 378

Сапарова Ахлима Исмаиловна

Қазақ тілі мен әдебиеті

пәнінің оқытушысы

Гуманитар ғылымдарының магистрі,

докторант, ҚАЗБСҚА Колледжі

ОРЫС ТІЛДІ АУДИТОРИЯДА ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТУДЕГІ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ ҚЫЗМЕТІ

Кілтті сөздер: жасанды интеллект, инновация, қазақ тілі, жаңа әдіс, мәтін, аударма.

Ключевые слова: искусственный интеллект, казахский язык, новая методика, перевод, текст.

Keywords: artificial intelligence, innovation, Kazakh language, new methods, text, translation.

Аңдатпа: Жасанды интеллект технологиясының дамуы тілді өңдеу мен талдаудың жаңа мүмкіндіктерін ашты. Мақалада қазақ тілін оқыту барысындағы жасанды интеллекттің қызметі тек тіл үйренушінің білімін арттырып қана қоймай, сонымен қатар оқу процесін анағұрлым қызықты әрі нәтижелі ететіндігі айтылады.

Аннотация: Развитие технологий искусственного интеллекта открыло новые возможности для обработки и анализа языка. В статье отмечается, что деятельность искусственного интеллекта в процессе обучения казахскому языку не только повышает знания изучающего язык, но и делает процесс обучения более интересным и продуктивным.

Abstract: The development of artificial intelligence technologies has opened up new possibilities for language processing and analysis. The article notes that the activity of artificial intelligence in the process of teaching the Kazakh language not only increases the knowledge of the language learner, but also makes the learning process more interesting and productive.

Кіріспе. Тіл – халықтың мәдениетін көрсететін басты құралдардың бірі. Заманауи технологиялар, әсіресе жасанды интеллект (ЖИ), білім беру үдерісіне үлкен серпін беріп, оқыту әдістемесін жаңа деңгейге шығаруда. ЖИ-дің қазақ тілін үйретудегі рөлі өте ауқымды: ол оқушыларға тілдік дағдыларды жылдам әрі тиімді меңгеруге көмектесіп, дәстүрлі оқыту әдістерінің кемшіліктерін жоюға мүмкіндік береді. Мақалада ЖИ-дің қазақ тілін оқытуда атқаратын қызметі, оның артықшылықтары мен шектеулері, сондай-ақ болашақта даму мүмкіндіктері қарастырылады.

Негізгі бөлім. Қазақ тілін оқытудың дәстүрлі әдістері мен олардың шектеулері. Қазақ тілін оқытуда ұзақ жылдар бойы дәстүрлі әдістер қолданыста болды. Бұл әдістер негізінен оқулықтармен және мұғалімдердің жетекшілігімен жүргізілетін жаттығуларға сүйенеді. Мұндай тәсілдер қазақ тілінің грамматикалық құрылымын түсінуге және сөздік қорды кеңейтуге бағытталғанымен, шынайы қарым-қатынас жасауға қажетті дағдыларды дамытуда жеткіліксіз. Мысалы, мектеп сабақтарында оқушылар көбіне грамматикалық ережелерді жаттауға және жазбаша диктант орындауға басымдық берді. Нәтижесінде, олар тілдік ортада еркін сөйлеп, өз ойларын жеткізуде қиындықтарға тап болды.

Сөйлеу мен тыңдау дағдыларының жеткілікті деңгейде дамымауы қазақ тілін оқып-үйрену процесін күрделендіріп жіберді. Әсіресе, тілдік практика мен интерактивті құралдардың жетіспеушілігі бұл мәселені одан әрі тереңдете түсті. Оқушылардың сабаққа деген қызығушылығы да төмендеді, өйткені бірсарынды әдістер олардың мотивациясын қолдауға жеткіліксіз болды.

Жасанды интеллекттің қазақ тілін оқытудағы артықшылықтары.

Жасанды интеллект дәстүрлі әдістердің кемшіліктерін шешуге мүмкіндік беретін инновациялық құрал болып табылады. Оның басты артықшылығы – оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, дербестендірілген оқу бағдарламаларын құру қабілеті. ЖИ әр оқушының білім деңгейін, тіл меңгеру жылдамдығын және жеке қызығушылықтарын ескеріп, оқу процесін оңтайландырады. Бұл оқушылардың тілді меңгеруін тездетіп, оларды жаңа жетістіктерге ынталандырады.

Мысалы, интерактивті диалогтық жүйелер оқушыларға қазақ тілінде сөйлесу ортасын жасауға мүмкіндік береді. ChatGPT сияқты жүйелер оқушылармен қазақ тілінде диалог жүргізіп, олардың сөйлемдерін грамматикалық тұрғыда талдай алады. Егер оқушы «Мен бүгін кітап оқу» деп қате айтса, ЖИ бұл сөйлемді «Мен бүгін кітап оқыдым» деп түзетіп, грамматикалық ережелерін түсіндіреді. Бұл оқушылардың қателерін түсініп, сол қателіктерді болашақта қайталамауына көмектеседі.

Сонымен қатар, ЖИ негізіндегі құралдар оқу процесін қызықты ету үшін ойын элементтерін пайдаланады. Мысалы, Duolingo сияқты платформалар жаңа сөздерді меңгеруді ойын форматында ұсынады. Қазақ тілінде арнайы бөлімдер жасап, оқушылардың лексикалық қорын кеңейтуге көмектеседі. Мұндай интерактивті тәсіл оқушылардың тілге деген қызығушылығын арттырып, оларды үздіксіз оқуға ынталандырады.

Қазақ тілін оқытуда жасанды интеллект құралдарының рөлі.

Қазіргі уақытта қазақ тілін үйрету үшін әртүрлі жасанды интеллект құралдары қолданылады, олар оқушылардың жазу, оқу, тыңдау және сөйлеу қабілеттерін дамытуға бағытталған. Мысалы, мәтіндерді грамматикалық тұрғыдан тексеретін Grammarly сияқты платформалар қазір қазақ тіліне бейімделу үстінде. Бұл құралдар орыс тобында оқитын оқушылардың жазбаша мәтіндерін тексеріп, қателерді түзетіп қана қоймай, оларға дұрыс құрылымдарды ұсынады.

Сонымен қатар, дыбыстық көмекшілер қазақ тілін үйренушілерге тыңдау және айтылым дағдыларын жақсартуға көмектеседі. Siri немесе Google Assistant сияқты жүйелер қазақ тіліндегі сұрақтарға жауап беріп, сөйлеу тілін түсінуді жеңілдетеді. Мысалы, оқушы «Ауа райы қандай?» деп сұраса, жүйе нақты жауап беріп қана қоймай, сөздердің айтылу ерекшелігін де көрсетеді.

Дыбыстық оқыту технологиялары да тіл үйретуде маңызды рөл атқарады. Text-to-Speech сияқты жүйелер қазақ мәтіндерін нақты айтылыммен оқып, оқушыларға дұрыс екпін қоюды үйретеді. Бұл әсіресе орыс тобында оқитын оқушылар үшін пайдалы. Мұндай құралдар арқылы оқушылар тек тіл ережелерін меңгеріп қана қоймай, қазақ тілінің сөйлеу мәдениетін де игереді.

ЖИ қазақ тілін оқытуда көптеген артықшылықтарға ие болғанымен, оның белгілі бір шектеулері бар. Қазақ тіліндегі сапалы деректердің тапшылығы ЖИ құралдарының тиімділігін төмендетеді. Жасанды интеллект технологиялары тілдің бай лексикалық қорын, грамматикалық құрылымдарын және мәдени ерекшеліктерін толықтай ескеруге қиындық туғызады.

Сонымен қатар, ЖИ ұлттық контексті жеткізуде де шектеулерге тап болуы мүмкін. Мысалы, «Бас жарылса, бөрік ішінде» немесе «Елу жылда ел жаңа» сияқты мақал-мәтелдерді дұрыс түсіндіру мен қолдану ЖИ үшін оңай емес. Бұл әсіресе қазақ тілінің бай мәдениеті мен дәстүріне байланысты мәтіндерде байқалады. Сонымен қатар, кейбір технологиялық шешімдердің қаржылық шығындары жоғары болғандықтан, олар барлық оқу орындары үшін қолжетімді болмауы мүмкін.

ЖИ-дің қазақ тілін оқытудың болашағы.

Болашақта жасанды интеллект қазақ тілін оқытуда кеңінен қолданылады деп күтілуде. ЖИ технологияларын жетілдіру арқылы қазақ тілінде сөйлейтін заманауи модельдер әзірленіп, оларды оқу бағдарламаларына енгізу мүмкін болады. Бұл мектеп оқушылары мен студенттердің қазақ тілін тиімді меңгеруіне жол ашады.

Сонымен қатар, виртуалды шынайылық (VR) технологиялары қазақ тілін үйретуде үлкен рөл атқаруы мүмкін. VR арқылы оқушылар қазақтың ұлттық мәдениеті мен тарихына байланысты сценарийлерде қатысып, жаңа сөздер мен грамматикалық құрылымдарды игереді. Мысалы, оқушы виртуалды ортада киіз үй құрып, қазақша диалог жүргізу арқылы сөйлеу дағдыларын дамыта алады.

Қорытынды.

Жасанды интеллект қазақ тілін оқытуда жаңа мүмкіндіктер ашып, оқыту әдістерін жетілдіруге көмектеседі. Оның көмегімен оқушылар тілді жылдам, қызықты әрі тиімді меңгере алады. Алайда, бұл технологияларды толыққанды пайдалану үшін қазақ тілінде сапалы деректер мен интерактивті материалдар жасау маңызды. Сонымен бірге, ЖИ-ді ұлттық ерекшеліктерге бейімдеу қажет. Бұл тек тіл үйренуді жеңілдетіп қана қоймай, қазақ тілінің ұлттық мәдениеттегі рөлін нығайтуға да өз үлесін қосады.

Жумакова Г.С.,
преподаватель русского
языка и литературы
КГКП «Алматинский
электромеханический колледж»

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Ключевые слова: инновационные технологии, мультимедия, мотивация, интерактивный урок, геймификация, критическое мышление, коммуникативные навыки, формирование читательской грамотности.

Кілтті сөздер: инновациялық технологиялар, мультимедия, уәж, интербелсенді сабақ, геймификация, сыни тұрғыдан ойлау, қарым-қатынас дағдылары, оқу сауаттылығын қалыптастыру.

Keywords: innovative technologies, multimedia, motivation, interactive lesson, gamification, critical thinking, communication skills, formation of reading literacy.

Аннотация. Статья посвящена использованию инновационных технологий на уроках русского языка и литературы. Рассматриваются цифровые инструменты, мультимедиа и интерактивные методы, способствующие повышению качества обучения, развитию критического мышления и творчества обучающихся, а также формированию читательской грамотности, мотивации и интереса к изучению русского языка и литературы.

Аңдатпа. Мақала орыс тілі мен әдебиеті сабақтарында инновациялық технологияларды қолдануға арналған. Мұнда оқыту сапасын арттыратын, білім алушылардың сыни тұрғыдан ойлау қабілеті мен шығармашылығын дамытатын, сондай-ақ оқу сауаттылығын, мотивация мен қызығушылықты қалыптастыратын цифрлық құралдар, мультимедиа және интерактивті әдістер қарастырылады.

Abstract. The article focuses on the use of innovative technologies in Russian language and literature lessons. It examines digital tools, multimedia, and interactive methods that enhance the quality of education, foster critical thinking and creativity among students, and contribute to the development of literacy, motivation, and interest in studying Russian language and literature.

Знания — это ключ к успешному будущему, а инновационные технологии — это замок, который открывает перед нами новые горизонты возможностей.

Актуальность. Современная образовательная система переживает важные трансформации, обусловленные внедрением новых технологий и подходов, которые способствуют улучшению качества учебного процесса. В частности, использование инновационных технологий в преподавании, особенно на уроках русского языка и литературы, становится неотъемлемой частью этих изменений. Эти дисциплины требуют не только усвоения теоретических знаний, но и развития творческого и аналитического мышления обучающихся. Современные технологии позволяют разнообразить методы обучения, превращая их в более динамичные и привлекательные, что, в свою очередь, повышает мотивацию студентов и улучшает результаты.

Цель данной работы — изучить различные виды инновационных технологий, применяемых в обучении русскому языку и литературе, а также оценить их воздействие на образовательный процесс.

Значение инновационных технологий. Русский язык и литература требуют от обучающихся не только теоретической подготовки, но и глубокой работы с текстами, их анализа и интерпретации. Введение инновационных технологий в учебный процесс позволяет сделать его более увлекательным и продуктивным, а также способствует развитию аналитических и творческих навыков [2]. Мультимедийные инструменты и цифровые ресурсы обеспечивают наглядность материала, создавая интерактивную образовательную среду и способствуя активному восприятию материала обучающимися.

Используемые технологии решают несколько ключевых задач:

- развивают читательскую грамотность через визуализацию литературных произведений;
- совершенствуют устную и письменную речь посредством интерактивных заданий;
- повышают мотивацию студентов через игровые элементы и проектную деятельность.

Типы инновационных технологий

1. **Информационно-коммуникационные технологии (ИКТ):** С помощью платформ, таких как Worldwall и Google Classroom, а также электронных учебников и презентаций, учебный контент становится более доступным и удобным для восприятия.

2. **Мультимедийные технологии:** Использование аудиовизуальных материалов — аудиокниг и видеоматериалов — позволяет глубже погрузиться в текст и контекст произведений.

3. **Игровые технологии:** Геймификация уроков через использование литературных квестов, викторин и ролевых игр повышает интерес обучающихся и делает занятия более увлекательными [1].

4. **Проектные технологии:** Разработка видеороликов, подкастов и других материалов помогает студентам углубленно изучать темы, развивая самостоятельность и креативность.

5. **Дополненная и виртуальная реальность (AR/VR):** Использование технологий AR и VR позволяет «погрузиться» в мир произведений, реконструировать исторические эпохи или посетить места событий[3].

Преимущества и вызовы. Инновационные технологии открывают новые перспективы для преподавателей и студентов, делая обучение более разнообразным и увлекательным. Эти технологии способствуют развитию творческого подхода и позволяют учитывать индивидуальные особенности студентов. Однако для их успешного применения преподаватели должны обладать не только техническими знаниями, но и умением интегрировать эти инструменты в образовательный процесс для достижения поставленных целей.

Примеры успешной практики. Одним из примеров успешного использования технологий является платформа Worldwall, с помощью которой преподаватели могут создавать различные игры, такие как кроссворды и карточки с терминами, а также словесные игры и задания для учеников. Платформа предоставляет большую библиотеку готовых игр, а преподаватели могут легко создавать новые и делиться ими с учениками, что помогает усваивать материал в увлекательной и интерактивной форме.

Также важным элементом является участие студентов в онлайн-дискуссиях на форумах и в мессенджерах, что способствует развитию навыков аргументации и критического мышления. Использование интерактивных карт событий произведений помогает углубить понимание структуры текста и контекста.

Заключение

Инновационные технологии открывают новые возможности для преподавания русского языка и литературы, значительно улучшая качество образовательного процесса и развивая

важные компетенции у обучающихся. Они способствуют повышению мотивации к изучению предметов, но для эффективного внедрения технологий необходим не только технический подход, но и продуманная методика преподавания. В результате грамотного использования этих технологий уроки становятся более насыщенными, а студенты получают углубленные знания и развивают важнейшие культурные и образовательные навыки.

ЛИТЕРАТУРА

1. Игровые технологии на уроках / сост. С.П. Жолондевская и др. - Мн.: Красико-Принт, 2013. - 128 с.
2. Инновационные ресурсы в педагогическом процессе: учебное издание / сост. Г.М. Галуза и др.- Мн.: Красико-Принт, 2013.- 128 с
3. <https://b2b.anvio.com/ru/blog/how-are-ar-vr-changing-the-entertainment-world>

УДК 372.881.1

Moldazharova Sofiya Faritovna
Deputy Director for Studies
АНРС #2

TED TALKS AS THE BEST WAY OF TEACHING FUNCTIONAL LITERACY

Кілтті сөздер: инновациялық тәжірибе, платформа, тыңдау, «жұмсақ дағдылар», сөздік қоры, интерактивтілік, бейнеклиптер.

Ключевые слова: инновационный опыт, платформа, аудирование, «мягкие навыки», словарный запас, интерактивность, видеоклипы.

Key words: innovative experience, platform, listening, “soft skills,” vocabulary, interactivity, video clips.

Аңдатпа: Бұл мақалада шет тілін оқыту әдістерінің әртүрлілігі туралы айтылады. Цифрлық технологияларды қолдану халықаралық ағылшын тілін үйрену мүмкіндіктерін кеңейтуге ықпал етеді. Бұл мақалада ағылшын тілі сабақтарында Ted Talks платформасын пайдалану бойынша зерттеу нәтижелері назарға алынады.

Аннотация: В данной статье приводятся результаты исследования по использованию платформы Ted Talks на уроках английского языка. Расширение словарного запаса, развитие навыков аудирования, «мягких навыков», формирование навыков публичной речи и критического мышления — это неполный список умений, раскрывающихся с помощью использования Ted Talks при изучении английского языка.

Abstract: This article presents the results of a study on the use of the Ted Talks platform at English lessons. Expanding vocabulary, developing listening skills, “soft skills” is an incomplete list of skills that are revealed through the use of Ted Talks in learning English.

Advances in technology and new learning opportunities provide new tools for learning English. One of these is the TED platform, which offers a wide range of videos in English on various topics. The relevance of the study on the role of using the TED platform in teaching English stems from current educational trends and learning technology. With the development of online resources, it becomes necessary to study the impact of information and communication technologies on the effectiveness of language learning. The popularity of TED is due to access to popular lectures, which raises the question of the influence of this platform on the formation of language skills in students. The aim of the study is to investigate the role of the TED platform in teaching English as the best way to develop functional literacy. Tasks include selecting appropriate videos, organizing viewing according to the methodology of teaching a foreign language, and conducting various exercises to consolidate the acquired skills.

As a novelty, the experience is given as an approach linked to the development of the professional profile of future students which stresses the importance of connecting the professional world with what is taught at the college, in order to ensure that students are prepared for what the secondary school will expect of them. In a rapidly changing world teaching English is becoming harder and more complicated due to enhancement of global links and enlargement of English language influence in all spheres of everyday life. [1,p.275] My personal experience has revealed that year by year we need to engage our students in learning English from the various perspectives. Last years we focused on daily language, academic writing, authentic materials in listening and reading comprehension, but nowadays we are to pay close attention to functional literacy and soft skills as well. Ted Talks is appeared as one of the most suitable, engaging and entertaining platform that exactly suited to meet the following goals: to use language in familiar and unfamiliar situations, create special tasks in order to organize English speaking environment in the classroom. College students are eager to express their thoughts especially on the topics that they are most interested in.

Sharing an innovative experience where TED Talks are introduced as a pedagogical element that stimulates reflection and debate among students of our college have made our classes more thought-provoking and appealing. [2, p.25] To this end, a total of five TED Talks of which the content enables to address the development of the professional profile of the Secondary School English teachers were selected. In addition, to the best knowledge of the authors, no specific scales have been validated to assess the educational impact of TED Talks in pedagogical education.

Before implementing Ted Talks activities in our English classrooms, an investigation in the form of a small questionnaire has been conducted at our college in order to find out the necessity to incorporate Ted Talk ideas in the classrooms. The TED Talk speakers in this research are split up into two groups: native English speakers and non-native English speakers. Students prefer to listen to TED Talk videos carried by native English speakers (54.79%) rather than those brought by non-native English speakers (45.21%), although the difference is comparatively small. This means that students are more interested in watching videos rather than paying attention to the presenter's background. As for Vocabulary Complexity a substantial number of students (80%) are sure that the vocabulary load of the talks influenced their choice of TED materials. Approximately 59.28% of students chose TED Talks that enclosed uncomplicated vocabulary words rather than the more complex ones (40.72%). The split of these criteria were formulated on students' viewpoints especially for their acquaintance with the words included in the TED videos. It is believed that comprehension may be challenging if the text contains more than 10% of unfamiliar vocabulary words.

The goal of this research was also to investigate the use of TED Talks for extensive listening with EFL students. The majority of students declared that regular viewing of TED videos helped them obtain new vocabulary, mature their listening fluency and comprehension, and progress their motivation. The worth of TED Talks in the classroom is remarkable, it can help teachers bring

ideas into conversation and debate. Moreover, it is a marvelous tool to teach students soft skills (competencies in areas such as making decisions, showing commitment, being flexible, leading and following, working as a team, accepting responsibility, dealing with stress, learning from mistakes, winning and losing gracefully) [3, p.31].

Thus, this work provides a new validate mechanism that can be used by the whole teaching community to discover the educational impact of experiences that include TED Talks as a pedagogical element.

REFERENCES:

1. Alm, A. (2013). Extensive listening 2.0 with foreign language podcasts. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 7(3), 266–280. doi:10.1080/17501229.2013.836207
2. Ducker, N. D., & Saunders, J. M. (2014). Extensive listening: Using authentic materials. In N. Sonda & A. Krause (Eds.). Tokyo: JALT.
3. Vo, Y. (2013). Developing extensive listening for EFL learners using Internet resources. *Hawaii Pacific University TESOL Working Paper Series*, 11, 29-51.

УДК 373.1

Рысбаева А.Қ.,

Алматы қаласының
Инновациялық техникалық
колледжінің қазақ тілі
мен әдебиеті оқытушысы

ОРЫС ТОПТАРЫНЫҢ БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДА ГЕЙМИФИКАЦИЯ ӘДІСІН ҚОЛДАНУ

Ключевые слова: Геймификация, казахский язык, методика обучения, мотивация, игровые технологии, инновации, студенты колледжа.

Кілт сөздер: Геймификация, қазақ тілі, оқыту әдістемесі, мотивация, ойын технологиялары, инновация, колледж студенттері.

Keywords: Gamification, Kazakh language, teaching methodology, motivation, game technologies, innovation, college students.

Аннотация: В статье рассматривается эффективность использования метода геймификации при обучении казахскому языку русскоязычных студентов. Автор предлагает интерактивные подходы, повышающие интерес к языку и упрощающие процесс обучения. Рассматриваются преимущества геймификации, такие как повышение мотивации, развитие коммуникативных навыков и улучшение командной работы. Также описаны платформы, направленные на улучшение качества обучения с использованием современных технологий.

Аңдатпа: Мақалада орыс тілді топтарға қазақ тілін оқытуда геймификация әдісін қолданудың тиімділігі қарастырылады. Автор студенттердің тілге деген қызығушылығын арттыратын және оқыту процесін жеңілдететін интерактивті тәсілдерді ұсынады. Геймификацияның артықшылықтары ретінде мотивацияны көтеру, коммуникативтік

дағдыларды дамыту, және командалық жұмысты жақсарту мүмкіндіктері талқыланады. Сонымен қатар, заманауи технологияларды қолдану арқылы оқу сапасын арттыруға арналған платформалар сипатталады.

Abstract: The article examines the effectiveness of using gamification in teaching Kazakh to Russian-speaking students. The author proposes interactive approaches that enhance interest in the language and simplify the learning process. The benefits of gamification, such as increased motivation, development of communication skills, and improved teamwork, are discussed. Additionally, platforms aimed at improving learning quality through modern technologies are described.

Қазақ тілін үйрену бүгінде Қазақстандағы тіл саясатының маңызды бөлігі болып табылады. Мемлекеттік тіл ретінде қазақ тілін меңгеру әрбір азамат, әрбір тұлға үшін әлеуметтік және кәсіби қажеттілікке айналып келеді. Уақытпен бірге тіл мәртебесіде көтеріліп, қолданушылар аясы да кеңеюде. Алайда орыс тілді білім алушылар арасында қазақ тілін оқытуда түрлі қиындықтар кездеседі. Оған түрлі факторлар әсер етіп отыр. Бір себебі ортасы болса, бір себебі тілге деген қызығушылығының аздығы. Бұның барлығы тілді үйренуде қандай да болсын бір кедергісін келтіріп отыр. Бүгінгі таңда қазақ тілін екінші тіл ретінде оқытатын мектептерде тілді оқытуда педагогикалық процестер маңызды өзгерістер енгізуді қажет етеді. Отандық ғалымдар мемлекеттік тілді үйретуде тілге толық ену (метод погружения), жасанды табиғи орта тудыру, қызығушылыққа орай оқыту (обучение на интересе) сияқты бірқатар дістерді ұсынуда. Аталған дістер арқылы тіл үйренуде, негізінен, жекеленген лексикалық бірліктерді автоматтандыруға болады дейді зерттеушілер [1].

Заман талабына сай технологиялар саны артып, техниканың шарықтау шегі болған уақыт болсада. Дәстүрлі сабақ өтуден, ойын элементтерін араластырып өту біраз уақыттан бері бар. Тіл маманы Ф.Оразбаева өзінің «Қазақ тілін оқыту дістемесінің тарихы» атты еңбегінде былай деді «А. Байтұрсынұлының сапалы оқытудың кілті – іздену, тиімді дістерді тауып, пайдалана білу, сабақ барысында үнемі түрліше дістерге сүйеніп отыру керек деген ой-пікірі кез келген діскерге қажет» [6]. Қазақ тілін оқыту үдерісінде геймификацияның маңызы күннен-күнге артып келеді. Геймификация – бұл білім беру процесіне ойын элементтерін енгізу арқылы студенттердің қызығушылығын арттыру және оларды белсенді оқуға ынталандыру әдісі. Колледж студенттері үшін бұл тәсіл ерекше тиімді, себебі олар ойын арқылы күрделі грамматикалық немесе лексикалық тақырыптарды жеңіл қабылдай алады.

Геймификацияның басты артықшылықтарының бірі – білім алушылардың мотивациясын арттыру. Мысалы, қазақ тілін үйренуде ұпай жинау, деңгейлерді өту, марапаттау жүйелері секілді ойын элементтері студенттердің білім алу процесін қызықты әрі интерактивті етеді. Бұл әдіс әсіресе тілге қызығушылығы төмен студенттер үшін пайдалы, себебі ойын жағдайында олар тілдік дағдыларды еркін меңгеруге ұмтылады.

Сонымен қатар, геймификация коммуникативтік дағдыларды дамытуға көмектеседі. Топтық ойындар немесе рөлдік тапсырмалар студенттерге қазақ тілінде еркін сөйлесуге мүмкіндік береді. Мысалы, «Тілдік квиз» немесе «Рөлдік ойындар» арқылы студенттер диалог құру, сөз тіркестерін дұрыс қолдану және өз ойларын қазақ тілінде жеткізу сияқты дағдыларды игереді.

Геймификация студенттердің сыни ойлауын дамытуға да ықпал етеді. Көптеген ойындар шешім қабылдауды, мәселелерді талдауды және логикалық ойлауды талап етеді. Мысалы, қазақ тілінде құрастырылған кроссвордтар немесе жұмбақтарды шешу арқылы студенттер тілдік қорын байытып қана қоймай, зейінін шоғырландыруға дағдыланады.

Осыған байланысты, білім беру процесінде заманауи әдіс-тәсілдерді қолдану, соның ішінде геймификация әдісін енгізу қажеттілігі туындады.

Ал енді геймикация терминінің шығу тарихы мен қалыптасуына тоқталар болсақ. Педагогикада танымал классиктер (Л. С. Выготский, Г. П. Щедровицкий, Д. Б. Эльконин жне т.б.) білім беру мен тәрбие процесінде ойын мен ойын іс-әрекетінің ерекшеліктері мен артықшылықтарын зерттеді. «Білім беру процесінде қолданылатын ойын технологиясы өте тиімді, әмбебап, оңай шығарылатын, кез келген оқу пәні мен іс жүзінде барлық білім беру және дамыту мәселелерін шешуге жарамды деп танылады» [2]. Ағылшын тіліндегі «gamification» сөзінен шыққан «геймификация» термині (немесе басқаша «геймизация» деп те аударылады) педагогикалық ортада белсенді қолданылатын жаңа әдістің түрі. Ол алғаш рет 2002 жылы американдық Ник Пеллингтің (Nick Pelling) «Искусство переговоров» кітабында қолданылған [3]. О. В. Орлова, В. Н. Титова «Геймификация как способ организации обучения» еңбегінде геймификацияның оқу процесінде бұрыннан белгілі және сәтті қолданылатын ойын технологияларынан негізгі айырмашылығын былай атап көрсетеді: «Суть этого отличия в том, что реальность остается реальностью, не превращаясь в игру» [4]. Яғни ойын барысында оқушы өзіне басқа рөлді таңдап алып, өзін ойын кейіпкері ретінде сезінеді, алайда шындық шындық күйінше қалады. Сондықтан да авторлар геймификацияны үлкен педагогикалық әлеуетке ие оқытуды ұйымдастырудың тәсілі деп атап көрсетіп, оның білім алушыларға нақты білім беру мәселелерін шешуге септігін тигізіп, қызығушылық пен ынталарын оятуға мүмкіндік беретіндігін айтады. [4]. «Оқытудағы геймификация – білім алушыларды ынталандыру және оқу пәнін оқу курсына нақты білім беру мақсаттарына жету үшін заманауи онлайн ойындарда қолданылатын ойын ережелерін пайдалану», – деп анықтама береді зерттеуші П.В.Храмкин [5]. Бұл әдіс әсіресе жаңа тіл үйрену барысында өте тиімді, себебі ол студенттердің мотивациясын күшейтіп, сабаққа деген қызығушылығын арттырады. Геймификацияның негізгі элементтеріне балл жинау, деңгейлерді өту, марапаттар алу, жарыс элементтерін қолдану жатады.

Атап өткендей сабақ барысында ойын элементтерін қосып өткізу білі алушыларға өзінше бір әсер сыйалайды.

Геймификацияның артықшылықтары:

Мотивацияны арттырады. Ойын арқылы оқыту студенттерге қызықты әрі жеңіл көрінеді. Олар тапсырмаларды орындау барысында өзін ойын кейіпкері ретінде сезініп, сабақты қызығушылықпен қабылдайды. Көптеген колледж студенттері қазақ тілін үйренуді бірнеше рет қолға алып, нәтиже шықпағандықтан орта жолда қалдырып кеткендері бар болуы мүмкін. Тіл үйрену барысында қиындықтарға тап болып, дәстүрлі әдістер олар үшін қызықсыз болуы мүмкін. Ұпай жинап, жарысып, деңгейден деңгейге өту арқылы сабақ барысында да, тіл үйренуге жігері мен ынтасы артады.

Белсенділікті ынталандырады. Сабақ барысында ойын элементтерін қолдану студенттердің белсенді түрде қатысуына септігін тигізеді. Мектеп табалдырығынан енді келіп, жаңа ортаға сіңісу барысында білім алушылардың мінез-құлық пен тәртібінде өзгерістер кездесуі қалыпты жағдай. Тіпті кейбірі алғашқы жылдары олар мектептегі сабақтардан еш айырмашылығы жоқ деп сабақты себепсіз босатуы да кездесіп жатады. Осы сәттерде оқытушылар өз сабақтарында заманауи АКТ мен геймификация әдістерін қатар қолдану арқылы білім алушылардың белсенділіктерін арттыруға болады.

Қателіктерден қорықпау. Ойын кезінде қателесу табиғи нәрсе болып көрінеді, сондықтан студенттер қателіктерін түзетуден қорықпайды. Тестік, викториналық, деңгейлік тапсырмаларда көбінесе қайталау немесе сабақты қорытындылау сәтінде ұтымды пайдалану тиімдірек. Сол сәтте түсінбеген, тақырыпқа байланысты сұрақтары болса «қатемен жұмыс» әдісін қолданып, қателіктерін түзей алуына мүмкіндік бере аламыз.

Командалық жұмыс дағдыларын дамыту. Топтық ойындар студенттердің өзара қарым-қатынасын нығайтып, бірлескен жұмыс жасау қабілеттерін жетілдіреді. Топтық жұмыс барысында бірнеше критерийлар белгілеп, соны қатаң ұстануға дағдыландыру өте жақсы әдіс. Мысалы, өзара бір-бірімен қазақша сөйлесу ережесін енгізу. Ережені бұзған жағдайда

қазақша өлең оқыту, немесе мақал-мәтел, жұмбақ, жаңылтпаштар жаттатқызу арқылы тілге деген құрметі мен қызығушылығын арттыруға жол ашады.

Қазақ тілін оқытудағы геймификацияны қолдану тәжірибесі ретінде қазіргі таңда көптеген мүмкіндіктерге жол ашылуда. Бірнеше уақыт бұрын көп платформалар ақылы, қазақ тілге бейімделмеген, қолдану аясы тар еді. Күннен күнге арнайы платформалар саны артып келеді. Солардың танымалы мен қолдану аясы кең бірнеше платформаларға тоқтала кетсек:

• **Kahoot!**

Kahoot! – интерактивті викториналар мен тесттер жасауға арналған танымал платформа. Қазақ тілін оқытуда бұл платформа студенттер үшін грамматика, сөздік қоры және сөйлеу дағдыларын жетілдіруге арналған түрлі ойындар ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Мысалы, қазақ тіліндегі грамматикалық ережелер бойынша сұрақтар қою немесе сөздерді дұрыс аударуды талап ететін ойындар өткізуге болады.

• **Quizizz**

Quizizz платформасы да Kahoot!-қа ұқсас, бірақ оның ерекше мүмкіндігі – студенттердің жеке-жеке жұмыс жасауына да мүмкіндік береді. Қазақ тілін үйренушілер бұл платформада тапсырмаларды өз жылдамдығымен орындап, қателіктерін талдай алады. Оқытушы тесттер мен викториналар арқылы білімді бағалай алады.

• **Wordwall**

Wordwall – әртүрлі интерактивті ойындар жасауға арналған құрал. Бұл платформада «Сәйкестендіру», «Дөңгелекті айналдыру», «Кроссворд» сияқты ойындар жасауға болады. Мысалы, қазақ тіліндегі сөздер мен олардың аудармаларын сәйкестендіру немесе сөйлем құрастыруға арналған ойындар құруға болады.

• **Duolingo**

Duolingo қазақ тілін оқыту үшін арнайы бағдарлама ұсынбаса да, оны қосымша мотивация ретінде пайдалануға болады. Платформада түрлі тілді үйрену ойын түрінде ұсынылған, бұл қазақ тіліндегі ұқсас бағдарламалар жасауға үлгі бола алады.

• **Tilqural.kz**

«Tilqural.kz» - мемлекеттік тілді кезең-кезеңімен үйренуге арналған веб-сервис. Сайтта қазақ тілін меңгеруге ниеттеніп жүрген ересектерге A1, A2, B1, B2, C1 деңгейлерінде тіл үйренуге мүмкіндік беретін онлайн-курс бар. Сайт сөздік қорын толықтыруға, жаңа сөздердің мағынасын түсінуге және оларды күнделікті өмірде қолдануға көмектеседі. Қосымшаны Android, iOS платформалары арқылы жүктеуге болады. Сонымен қатар электронды оқулықтарды web-порталдан смартфонға жүктеу мүмкіндігі қарастырылған.

• **Tilmedia.kz**

«Tilmedia.kz» – үштілді сайты орыс және ағылшын тілді азаматтарға мемлекеттік тілді қызықты және тиімді оқытуға көмектеседі. Тілдерді оқыту әдістемесі аудио және бейне мазмұнға негізделген. Сайтта латын және араб графикалары қарастырылған.

• **Abai.institute**

«Abai.institute» - Қазақстанда және шетелде қазақ тілін оқыту және ілгерілету бағдарламасы шеңберінде әзірленген веб-портал. Портал Android және iOS платформалары арқылы 6 тілде қолжетімді.

• **Soyle.kz**

«Soyle.kz» онлайн - порталы аудио және бейнематериалдарды пайдалана отырып қазақ тілін оқытудың дәстүрлі әдістемесі. Сайтқа қазақ-орыс тілдерінің сөздігі, грамматика анықтамалығы және тестілер жүктелген. Платформада радио орнатылған, балаларға арналған бөлек бөлім қарастырылған. Біз сөйлейміз, оқимыз, жазамыз, қараймыз тақырыптары бойынша ыңғайлы навигация көзделген. 2018 жылы бағдарламаның ағылшын-латын нұсқасы әзірленді. Сондай-ақ осы жоба аясында «Soyle», «Sozdik» мобильді қосымшалары жұмыс істейді. 2019 жылы Telegram қосымшасында қазақ тілін үйрену үшін телеграмм-бот, «Soyle Talk» сөйлесу

клубы құрылып, «Soyle.kz» порталына «Караоке әндері», «Сөзжарыс» ойыны, «Soyle радиосы» тәрізді жаңа бөлімдер қосылды. Бұл платформа Мемлекеттік тілді дамыту қоры тарапынан әзірленген.

Қазақ тілін орыс топтарына үйрету – білім беру саласындағы өзекті және маңызды мәселе. Бұл үдерісте оқытушылар тілдік, мәдени және психологиялық ерекшеліктерді ескеруі тиіс. Дегенмен, оқу барысында белгілі бір қиындықтар мен кедергілер туындауы мүмкін. Оларға тоқталып өтсек:

Тілдік кедергі

Орыс тілінде сөйлейтін студенттер үшін қазақ тілі фонетикасы мен грамматикасы ерекше қиындық тудырады. Мысалы, қазақ тіліндегі дыбыстардың кейбірі орыс тілінде жоқ (ң, ә, қ, ғ), бұл олардың дұрыс айтылуына әсер етеді. Сонымен қатар, қазақ тіліндегі септіктер жүйесі, сөздердің орын тәртібі және жұрнақтардың көптігі орыс тілділер үшін күрделі болып көрінуі мүмкін.

Мәдени кедергілер

Қазақ тілін меңгеру тек тілдік білім алуды ғана емес, сонымен қатар қазақ халқының мәдениеті мен дәстүрлерін түсінуді де талап етеді. Орыс тілді студенттер кейде қазақ мәдениетін жеткілікті деңгейде түсінбегендіктен, тілдің ерекшеліктерін игеруде қиындықтарға тап болады.

Сөздік қордың шектеулігі

Қазақ тілінде жеткілікті сөздік қор болмауы студенттердің өз ойын еркін жеткізуіне кедергі келтіреді. Бұл, әсіресе, ауызекі сөйлесуде және шығармашылық тапсырмаларды орындауда байқалады.

Аталған кедергілер мен қиындықтарды шешу үшін төмендегідей тәсілдер ұсынылады:

1. Мазмұнды ойындар құру. Сабақ барысында студенттерді қазақша сөйлетуге бағытталған рөлдік ойындар ұйымдастыру. Мысалы, «Дүкенде» немесе «Қоғамдық көлікте» тақырыптарында диалогтар құру.

2. Мобильді қосымшаларды пайдалану. Duolingo, Kahoot, Quizizz, Wordwall сияқты қосымшалар арқылы қазақ тілін үйренуді күнделікті дағдыға айналдыру.

3. Жарыс элементтерін күшейту. Сабақта жарыстар өткізу арқылы студенттердің белсенділігін арттыру. Мысалы, ең көп балл жинаған студент сыйлық алады.

4. Грамматикалық ережелерді меңгерту үшін ребус шешу, сөздерді сәйкестендіру, лексикалық ойындар ойнау сияқты тапсырмалар беріледі. Мысалы, «Кім жылдам?» ойынында студенттер қазақша сөздерді дұрыс ретімен орналастыруы қажет.

Орыс топтарына қазақ тілін үйрету – күрделі, бірақ маңызы жоғары міндет. Бұл үдерісте студенттердің тілдік ерекшеліктері, мотивациясы және мәдениетін ескеру қажеттілігі туындайды. Қиындықтарға қарамастан, дұрыс әдіс-тәсілдерді қолдану арқылы бұл мәселені тиімді шешуге болады.

Ең алдымен, тілдік кедергілерді жеңу үшін фонетика мен грамматиканы дұрыс меңгерудің маңызы зор. Орыс тілді студенттерге қазақ тіліндегі дыбыстарды үйрету үшін арнайы фонетикалық жаттығулар қолданылып, грамматикалық құрылымдар қарапайым әрі жүйелі түрде түсіндірілуі керек. Мұнда салыстыру әдісі, яғни орыс және қазақ тіліндегі грамматикалық ұқсастықтар мен айырмашылықтарды көрсету тиімді бола алады.

Сонымен қатар, студенттердің мотивациясын арттыру маңызды. Қазақ тілінің әлеуметтік және кәсіби өмірдегі рөлін түсіндіру арқылы студенттердің тілге деген қызығушылығын оятуға болады. Заманауи оқыту әдістері, соның ішінде геймификация, студенттердің сабаққа белсенді қатысуын қамтамасыз етеді. Ойын түріндегі тапсырмалар, интерактивті викториналар және цифрлық платформаларды қолдану қазақ тілін үйрену процесін жеңіл әрі қызықты етеді.

Сондай-ақ, тілдік орта қалыптастыру мәселесі де өзекті. Студенттерге қазақ тілінде еркін сөйлесу мүмкіндігін беру үшін сөйлеу клубтары, дебаттар, рөлдік ойындар ұйымдастыру қажет.

Қазақ тіліндегі фильмдер көру, әндер тыңдау және әдеби шығармалар оқу арқылы студенттер тілдік дағдыларын дамыта алады.

Мәдени кедергілерді жою үшін қазақ халқының тарихы, мәдениеті мен дәстүрлерін түсіндіру жұмыстары жүргізілуі тиіс. Бұл студенттердің қазақ тіліне деген қызығушылығын арттырып, оны үйренуді жеңілдетеді. Ұлттық мерекелер, қазақ өнері, тағамдары мен салт-дәстүрлері туралы ақпарат беру сабақтарды мазмұнды әрі қызықты етеді.

Қорытындылай келе, қазақ тілін оқытуда геймификация әдісі – заманауи, тиімді, әрі қызықты тәсілдердің бірі. Ойын элементтері арқылы студенттердің қазақ тіліне деген қызығушылығы мен мотивациясы артады, ал сабақ барысы жеңіл және тартымды өтеді. Орыс топтарына қазақ тілін үйрету барысында кездесетін қиындықтарды дұрыс әдістемелер арқылы шешу мүмкін. Заманауи құралдарды, интерактивті платформаларды қолдану және студенттердің қажеттіліктерін ескеру оқу процесінің тиімділігін арттырады. Ең бастысы, бұл үдеріс тек тілді үйретумен ғана шектелмей, студенттердің қазақ мәдениеті мен қоғамына құрметпен қарауын қалыптастырады. Оқыту үдерісінің жүйелілігі мен шығармашылығы нәтижелі оқуға жол ашады. Колледждегі орыс тілді топтарда бұл әдісті қолдану тіл үйрену үдерісін жеңілдетіп қана қоймай, студенттердің қазақ тілін меңгеруге деген ынтасын арттырады. Геймификация – болашақта білім беру саласында кеңінен қолданылады деп сенеміз.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Ермекова, Т. Н., Рысқұлбек, Д. Ж., Молдағали, Б. Қазақ тілін екінші тіл немесе шет тілі ретінде оқытудың оңтайлы жолдары [Текст] // Торайғыров университетінің хабаршысы. Филологиялық сериясы. – №4(2022). – Павлодар, 2022. – Б. 76–87. [Электронды ресурс]. – <https://doi.org/10.48081/MHAL8884>
- 2 Сыдықов, Б. Д., Сман, Г. Т. Геймификация білім беруді ұйымдастырудың құралы ретінде [Текст] // МОЛОДОЙ УЧЕНЫЙ Учредители: ООО «Издательство Молодой ученый». – 2022. – № 9(404). – С. 251–255.
- 3 Peeling, N. Brilliant Negotiations: What the Best Negotiators Know, Do and Say, Harlow, England; New York: Prentice Hall, 2011. [Электронды ресурс]. – URL: <https://archive.org/details/brilliantnegotia0000peel> (қаралған күні: 10.12.2022).
- 4 Орлова, О. В., Титова, В. Н. Геймификация как способ организации обучения [Текст] // Вестник Томского государственного педагогического университета. – 2015. – № 9(162). – С. 60–64. – [Электронды ресурс]. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/geymifikatsiya-kak-sposob-organizatsiibucheniya/viewer> (қаралған күні: 14.12.2022).
- 5 Храшкин, П.В. Геймифициру это: как урок превратить в игру [Электронды ресурс] / Онлан-обучение iSpring. – URL: <https://www.ispring.ru/elearning-insights/gameschool> (қаралған күні: 04.01.2023).
- 6 Оразбаева, Ф. Ш. Қазақ тілін оқыту дістемесінің тарихы. [Электронды ресурс] – URL: <http://88.204.166.9/en/publications/view/1636> (қаралған күні: 24.01.2023).
- 7 Электронды мақала URL: <https://qazaquni.kz/kerek-kenes/158109-qazaq-tilin-uirenuge-arnalghan-tegin-internet-zobalar>

УДК 378.1.

Шукирбекова Салтанат Токтаровна
Преподаватель русского языка и литературы
Алматинский политехнический колледж

«ПРИМЕНЕНИЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА: ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ, ВОЗМОЖНОСТИ И ВЫЗОВЫ»

Ключевые слова: Цифровые технологии, Преподавание русского языка, Онлайн-платформы, Интерактивные уроки, Вовлеченность учащихся, Studio D-ID, Искусственный интеллект, Видеоролики с говорящими аватарами,

Аннотация: Цифровые платформы и технологии для преподавания русского языка: инновационные подходы, инструменты и их влияние на образовательный процесс.

Цифровые технологии предоставляют новые возможности для преподавания русского языка, открывая пути для более вовлеченных и интерактивных уроков. Использование современных онлайн-платформ способствует улучшению качества учебного процесса, делает занятия более захватывающими и динамичными.

1. Studio D-ID

Studio D-ID — это онлайн-платформа, использующая искусственный интеллект для создания видеороликов с говорящими аватарами. Платформа применяет технологии Stable Diffusion и GPT-3, что позволяет создавать фотореалистичные 3D-модели ведущих и преобразовывать текст в речь. Этот инструмент может быть полезен для создания обучающих видео, где виртуальный преподаватель объясняет материал, делая уроки более персонализированными и интересными.

2. GammaApp

GammaApp — это онлайн-платформа для создания визуальных презентаций и контента с помощью искусственного интеллекта. Использование этой платформы позволяет упростить процесс разработки материалов для уроков, делая их более наглядными и привлекательными

для студентов. GammaApp позволяет быстро создавать профессионально оформленные презентации, не требуя глубоких знаний в дизайне.

3. Инструменты для тестирования

Тестирование — важный элемент образовательного процесса. Современные цифровые платформы предоставляют удобные инструменты для создания и проведения тестов, анализа результатов и автоматической оценки, что ускоряет и облегчает процесс оценки знаний учащихся. Примеры таких платформ:

Flippity — это онлайн-сервис для создания интерактивных заданий на основе Google Sheets. Платформа не требует предварительной регистрации и позволяет быстро создавать флеш-карточки, викторины и другие задания. Для использования необходимо войти в учетную запись Google, после чего перейти на сайт Flippity и выбрать нужный формат задания. Инструкции по использованию доступны на английском языке, но их можно перевести с помощью онлайн-переводчиков или встроенной функции перевода в браузере Google Chrome.

ЛИТЕРАТУРА

1. Азарова, Н.Г. «Использование цифровых технологий в преподавании русского языка в Казахстане» (2021).
2. Тажибаева, С.А. «Цифровизация образования: новый взгляд на преподавание русского языка в Казахстане» (2020).
3. Байтурганова, Ш.Ш. «Эффективность использования онлайн-платформ в обучении русскому языку» (2021).

УДК 373.016.81

Жетпісбай Т.Е.,
Қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
«УО Лингвистикалық лицей»

САБАҚТА ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ (ОҚЫТУ ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕ ЕМЕС СЫНЫПТАРДА)

Ізденімпаз ұстаз — сөзсіз бала жүрегінен орын табатыны бәрімізге аян. Яғни, ұстаз әрқашанда өзін-өзі жетілдіріп, жаңа нәрселерге құштар болса, инновациялық технологияларды жетік меңгеріп, әдіс-тәсілдерді тиімді пайдаланып, әртүрлі жарыстарға оқушыны да, өзін де шындай отырып, қатысатын болса сонда ғана өз ісінің майталманы, бәсекеге қабілетті нағыз маман болатыны анық. Ал, оқыту қазақ тілінде емес сыныптарда қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдерінің алдында тұрған негізгі басты мақсат: оқушыларға мемлекеттік тілді үйрету, осы тілде таза сөйлеу, сауатты жазу, ойын тиянақты жеткізу болып табылады. Мен, Жетпісбай

Толқынай, сіздермен өз сабағымда қолданатын тиімді әдіс-тәсілдермен бөлісіп, іс жүзінде қалай дұрыс пайдалану керек екендігін көрсететін боламын.

Олай болса, ең алдымен тиімді әдіс-тәсіл не екендігін айтатын болсам, мұғалімнің алдына қойған мақсатына жетудегі іс-әрекеті, яғни, тәсілі. Оқыту үрдісінде сан мыңдаған әдістер толып жатыр, соның ішінде қазақ тілін меңгертуде жақсы нәтижеге жету үшін ұстаз қай әдісті қай кезде қолдану керектігін, өзіне тиімдісін алдын ала жоспарлап, тиімді пайдалана алуы қажет.

Ендеше, сіздермен өз сабағымда қолданатын әдіс-тәсілдермен бөлісейін. Жалпы, ұйымдастыру кезеңін бастаған кезде, оқушылардың зейінін тұрақтандыру үшін, көңіл-күйлерін көтеру мақсатында мен «Әуезді әуен» әдісімен бастаймын. Бұл әдіс кезінде оқушыларға сұрақтар қойылады, егер жауаптары «Иә» болатын болса, «Иә, солай, иә, солай, қазақ елі осындай» деп, ал егер жауаптары «Жоқ» болса «Жо, жоқ жоқ, олай деменіз» деп әндетеді. Мысалы келесідегідей сұрақтар қоюға болады:

- Көңіл-күйлеріңіз жақсы ма?

- Сабаққа дайынбыз ба?

- Үй тапсырмасын орындадық па?, т.б сұрақтарды өз қалауларыңыз бойынша қоя аласыздар.

Үй тапсырмасын тексеру, өткен тақырыптарды қалай меңгергенін бақылау үшін көбінесе «Жұбынды тексер» әдісін пайдаланамын. Бұл әдіс арқылы уақытты тиімді пайдалануға болады және оқушылар өзінің жіберген қателерін жұбын тексере отырып талдай алады.

Өткен тақырып пен жаңа тақырыпты байланыстыру үшін «Әліпби» әдісін қолданамын. Бұл әдіс бойынша оқушылар әліпбидегі кез келген әріпті таңдап, сол бойынша өткен тақырып пен жаңа тақырыпқа қатысты сөздерді айтып шығады. Мысалы: «Табиғатты аялайық!» тақырыбы болса, «А» әріпін таңдаған оқушы: ағаш, ақбөкен, аяла, Ай және т.б. «Әліпби» әдісі арқылы оқушылардың логикалық ойлауы жоғарылайды, сөздік қорлары молаяды.

Сабақтың негізгі бөлігінде оқушылардың шығармашылық деңгейін көтеру үшін «Буриме» әдісін қолданамын. Бұл әдіс кезінде, оқушыларға дайын өлең шумақтары беріледі, бірақ кейбір сөздерді алып тастаймыз. Оқушы өзінің логикасын дамыта отырып, шығармашылық деңгейін көрсетіп керекті сөздерді ойынан қойып шығады. Мысалы:

Сән-салтанат құрылған,

Орталыққа **айналған.**

Мұнда өмір қайнаған,

Барлық жері **жайнаған.**

Немесе өлең шумақтарының тек соңғы сөздерін қалдырып, оқушыларға толықтыруға бересіздер. Яғни, әр сыныптың өз деңгейіне қарай құрастырсаңыздар болады. Мысалы:

жетіпті

өсіпті

болыпты

беріпті деген сияқты сөздерді не болмаса сөз тіркестерін қолдансаңыздар болады.

Сабақтың соңында оқушылардың алған әсерлерін, көңіл-күйлерін білу үшін «Сыныптағы заттар» әдісін қолданамын. Оқушылар сынып ішінде тұрған кез-келген затты алып, өзінің көңіл-күйімен байланыстырып айта алады. Мысалы: «Мына шам, тура менің көңіл-күйім секілді екен, жарқырап тұр!»,- деп жауап береді.

Оқыту қазақ тілінде емес оқушыларға қазақ тілін үйрету – бүгінгі күннің аса маңызды мәселесі болып отыр. Сондықтан да, қазақ тілі сабағында оқушылардың білімін арттыру мұғалімнен толассыз еңбекті, үнемі ізденісте болуды, үлкен жауапкершілікті, әртүрлі әдіс-тәсілдерді оқушылардың білім деңгейіне қарай тиімді қолдануды қажет етеді.

Есманова Н.М.,
Ағылшын тілінің оқытушысы
ЖШС “Инновациялық
техникалық колледжі”

INNOVATIVE LANGUAGE LEARNING: DIGITAL PROBLEM-SOLVING AND STORYTELLING IN EFL

Кілт сөздер: Ағылшын тілін оқыту, сандық сауаттылық, жобалық оқыту.

Ключевые слова: Обучение английскому языку, Цифровая грамотность, Проектное обучение.

Key words: EFL Teaching, Digital Literacy, Project-Based Learning.

Аңдатпа: Мақалада ағылшын тілін оқытудың екі инновациялық жобасы қарастырылады: мәселелерді шешу және шығармашылық әңгімелеу арқылы. Конструктивистік және элеуметтік-мәдени теорияларға негізделген бұл жобалар тілдік дағдыларды, сыни ойлауды, шығармашылықты және сандық сауаттылықты дамытуға бағытталған.

Аннотация: В статье рассматриваются два инновационных подхода к обучению английскому языку: цифровое решение проблем и творческое рассказывание историй. Основанные на конструктивистских и социокультурных теориях, они развивают языковую компетенцию, критическое мышление, креативность и цифровую грамотность, вовлекая учащихся.

Abstract: This paper explores two innovative projects in English language teaching: digital problem solving and storytelling. Based on constructivist and sociocultural theories, these methods enhance language proficiency, critical thinking, creativity, and digital literacy while promoting engagement and practical use of language in the classroom.

Introduction

My seven years of teaching English as a Foreign Language (EFL) in Kazakhstan, combined with my Master's degree in Curriculum and Instruction (TESOL) from the University of South Florida, have shaped my approach to language education. During my time in the US, I was exposed to innovative teaching methodologies and cutting-edge technology. Inspired by these experiences, I sought to integrate similar approaches into my own classroom. This report explores two such projects: digital problem-solving and creative storytelling through manga and comics. These projects were designed to enhance language proficiency, critical thinking, creativity, and digital literacy among my students.

Theoretical Base and Analysis

The theoretical foundation for these projects is rooted in constructivist and sociocultural theories of learning. Vygotsky's concept of the Zone of Proximal Development (ZPD) emphasizes the importance of social interaction in cognitive development, suggesting that students benefit from collaborative work that extends their language abilities beyond what they could achieve alone [4, 86-87 pp.]. This principle is embodied in the group-based digital problem-solving and storytelling projects, where peer interaction and cooperation play essential roles in language learning. Furthermore, the integration of digital tools aligns with cognitive load theory, which posits that well-designed

technology can support learning by reducing extraneous cognitive demands, thus allowing students to focus on essential language and problem-solving [3, 272 p.].

Research supports that technology facilitates authentic and engaging language use, helping students develop language competence in meaningful contexts [1, 50-52 pp.]. Project-based learning also provides real-world challenges, structuring learning through collaborative projects, which enhances student motivation and engagement [2, 34p.].

Classroom Applications

The practical significance of these projects is evident in their ability to enhance students' language skills in a contextualized, engaging manner. The **digital problem-solving project** requires students to research and analyze specific problems, then communicate their solutions through a video or podcast. This approach helps students practice speaking and listening in a dynamic way, using language to solve real-world problems. By working with technology, students also develop digital skills, which are essential in today's world. Additionally, the collaborative nature of the project fosters teamwork, peer feedback, and joint problem-solving, which are crucial social skills for future success.

The **manga/comics storytelling project** is equally significant in its ability to promote creativity and critical thinking. By writing and illustrating a story, students learn how to structure narratives, develop characters, and use dialogue, all while communicating in English. This project is particularly effective for teenagers, many of whom are passionate about manga and anime. It encourages students to think critically, plan their stories, and collaborate with a partner to produce a cohesive narrative. In addition to enhancing writing skills, this project provides an opportunity for students to engage with language in a way that aligns with their personal interests, which boosts motivation and engagement.

Conclusion

The implementation of digital problem-solving and creative storytelling projects in my EFL classroom has provided students with an innovative and engaging way to improve their language skills. These approaches, supported by the theoretical framework of active learning and constructivism, offer practical benefits for students. By integrating technology into language learning, I have been able to create an environment where students develop not only language proficiency but also critical thinking, creativity, and social skills. As language educators, it is important to continue adapting our methods to incorporate new technologies and student-centered practices that will prepare students for the demands of the future.

REFERENCES

1. Dudeney, G., Hockly, N. How to Teach English with Technology. Pearson Longman, 2007 – 50-52 pp.
2. Stéphan, V., Carlos, G., Mathias, B., Federico, D. L., Meritxell, F., Gwénaél, J., Joaquin, U., Quentin, V. Educational research and innovation fostering students' creativity and critical thinking. What it means in school. OECD Publishing, 2019 – 34p.
3. Sweller, J. Cognitive load during problem solving: effects on learning. Cognitive science, 1988 – 272p.
4. Vygotsky, L. S., Cole, M. Mind in society: Development of higher psychological processes. Harvard University Press, 1978 – 86-87 pp.

Тынышбай А.Д.,
Ағылшын тілінің оқытушысы
Колледж КҚУ

ТІЛДІК КЕДЕРГІЛЕРДІ ЖЕҢУГЕ АРНАЛҒАН ИНТЕРАКТИВТІ ПЛАТФОРМАЛАР

Кілт сөздер: Интерактивті оқу құралдары, тілдік орта, тілдік кедергі, онлайн формат, тіл үйрену, сөздік қор.

Аңдатпа: Бұл мақалада тіл үйрену барысында туындайтын тілдік кедергілерді жеңуге арналған интернет платформалары қарастырылады. Атап айтқанда “Language cafe”, “Conversation exchange”, “Polyglot club” атты платформалардың артықшылықтары мен ерекшеліктері, сонымен қатар қандай методикалар арқылы кедергілерді жеңуге болатыны жайлы қарастырылады.

Осы платформаларда тіл үйренушілер үй жағдайында интерактивті жаттығулар, бейне жазбалар және аудио материалдарды қолдана отырып тіл үйренуді жеңілдетіп, сөйлеу, жазу және тыңдалым дағдыларын жақсартып алады. Ал, осы дағдыларын арттыра отырып, тіл үйренушілер тілдік кедергілерден де айырыла алады.

Қазіргі заман “Жаһандану дәуірі” болғандықтан, шет тілдерін үйрену және оны сапалы түрде пайдалану үлкен қажеттіліктердің бірі болып табылады. Дегенмен, тіл үйрену барысында көптеген қиындықтар мен кедергілер туындауы мүмкін. Соның салдары оқушылардың тіл үйренуге деген қызығушылықтарының төмендеуіне әкеледі.

Осы “Тілдік кедергі” термині нені білдіреді, соны анықтап алайық. Бұл термин адамның шет тілде еркін, қорқынышсыз сөйлей алмауы. Бұның бірнеше себебі болуы мүмкін, мысалы, мәдениетаралық түсініспеушілік. Төмен контекстті ұстанатын мәдениеттерде ақпарат жеткілікті және анық беріледі. Керісінше, жоғарғы контекстті мәдениеттерде адамдардың басым көпшілігі контекстке, мимикаларға қарайды. Осы сияқты айырмашылықтар мәдениетаралық түсініспеушіліктермен бірге тілдік тосқауылдарға (барьера) алып келуі мүмкін [5].

Тілдік кедергілердің туындауының басқа да себептері бар. Олардың ішіндегі ең өзектілері мыналар:

1. Лексикалық кедергілер - сөздік қордың аздығынан пайда болатын тілдік тосқауыл.
2. Грамматикалық тосқауылдар - сөйлемнің грамматикалық тұрғыдан дұрыс емес екеніне алаңдауына байланысты туындайтын кедергі.
3. Дыбыстық (фонетика) және акцент - фонетикалық жағынан дыбыстарды дұрыс айта алмауынан және акценттің түсініксіздігінен туындайтын кедергілер [1].

Осы мәселелерді шешуге және тілдік кедергілерді жойып, шет ел адамдарымен еркін араласу үшін төмендегі интернет платформалар көмектесе алады.

1. **Language cafe** платформасы. Бұл платформаның басты ерекшелігі виртуалды кафе арқылы онлайн түрде үй жағдайында өзге мемлекет адамдарымен еркін диалог құру. Платформаны пайдаланушылар осы кафе арқылы өз орталарын құрып, әртүрлі тілде сөйлесе алады. Сонымен қатар, бұл желі аудио және видео байланыс арқылы тілдік практиканы дамытуға мүмкіндік береді. Бейне материалдардан бөлек платформа өзінің ойын материалдарымен де ерекшеленеді. Пайдаланушылар тілдік білімді дамытуға арналған ойындар арқылы тілді меңгеріп, кедергілерді жеңе алады [2].

2. **Conversation exchange** интерактивті платформасы. Осы платформаны пайдаланушылар тіл алмасу арқылы өзара тіл меңгеруге мүмкіндік алады. Бұл платформа практикалық

тапсырмалар мен жаттығулар арқылы үйренушінің грамматикалық кемшіліктерін анықтауға көмектеседі және сол қателермен жұмыс жасауға өте ыңғайлы платформа болып табылады [3].

3. **Polyglot club** платформасы. Бұл платформа тіл үйренушілердің сөйлеу дағдысын жетілдіруге және нығайтуға көмектеседі. Бұған дәлел түрлі тілдік іс-шаралар ұйымдастырылуы арқылы пайдаланушылардың өзара диалогқа түсуіне мүмкіндік беруі. Сонымен қатар, әртүрлі пайдалы ресурстармен, оқу материалдарымен қамтамасыз етілуі [4].

Қорыта келе, тілдік тоқсауылдарды жеңу үшін жоғарыдағы жазылған платформалардың мүмкіншіліктері өте көп. Осы мүмкіншіліктерді пайдалана отырып, тіл үйренушілер жаңа тілде сөйлеуді әдетке айналдырғаны дұрыс. Сонымен қатар, өзге елдердің мәдениеттерін зерттеп, олардың ерекшеліктерін түсінуі керек. Бұдан басқа да тілдік кедергілерді жеңуге арналған платформаларды қолдану арқылы тілдік білімді шыңдау өте маңызды.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. “Beyond Language: Cross-Cultural Communication” – Ларри А. Самовар
2. <https://www.languagecafeonline.com/>
3. <https://www.conversationexchange.com/>
4. <https://polyglotclub.com/index/translate-russian>
5. «The Culture Map» – Эрин Мейер

УДК 372.881.1

Шаяхметова А.Қ.,

Ағылшын тілі пәнінің оқытушысы

Педагогика ғылымының магистрі

«Инновациялық техникалық колледжі» ЖШС

THE ROLE OF SOCIAL MEDIA AND ONLINE COMMUNITIES IN LANGUAGE ACQUISITION

Ключевые слова: Социальные сети, онлайн-сообщества, изучение языков, интерактивное обучение.

Кілт сөздер: Әлеуметтік желілер, онлайн-қоғамдастықтар, тілдерді үйрену, интерактивті оқыту.

Key words: Social Media, Online Communities, Language Acquisition, Interactive Learning

Аннотация: В современном мире социальные сети и онлайн-сообщества играют важную роль в процессе освоения языков. Платформы такие как YouTube, Instagram, Telegram и TikTok предоставляют учащимся альтернативу традиционным методам обучения. Этот доклад рассматривает, как социальные сети влияют на процесс обучения языкам, их преимущества и вызовы, а также конкретные примеры использования. Интерактивность и доступность этих платформ позволяют учащимся развивать новые словарные запасы и навыки общения, а также углубляться в культуру. Цель доклада – показать эффективность социальных сетей в изучении языков и предложить рекомендации по их использованию.

Аңдатпа: Қазіргі әлемде әлеуметтік желілер мен онлайн қауымдастықтар тіл үйренуде маңызды рөл атқаратын құралдарға айналды. YouTube, Instagram, Telegram және TikTok

сияқты платформалар тіл үйренушілерге дәстүрлі оқу әдістеріне балама ретінде кең мүмкіндік ұсынады. Бұл баяндама әлеуметтік желілердің тіл үйренуге қалай ықпал ететінін, олардың артықшылықтары мен қиындықтарын, сондай-ақ қолданудың нақты мысалдарын қарастырады. Әлеуметтік желілердің интерактивтілік және қолжетімділік мүмкіндіктері арқылы тіл үйренушілер жаңа сөздер мен сөйлеу дағдыларын дамытуға, мәдениетке тереңірек үңілуге мүмкіндік алады. Бұл баяндаманың мақсаты – әлеуметтік желілердің тіл үйренудегі тиімділігін көрсету, сондай-ақ осы құралдарды тиімді қолдану жөнінде ұсыныстар беру.

Abstract: In today's world, social media and online communities have become essential tools for language acquisition. Platforms like YouTube, Instagram, Telegram, and TikTok offer learners an alternative to traditional methods of education. This report explores the impact of social media on language learning, highlighting its benefits, challenges, and practical examples. Social media's interactivity and accessibility enable learners to improve their vocabulary and speaking skills, while also providing cultural insights. The purpose of this report is to demonstrate the effectiveness of social media in language learning and to offer recommendations for maximizing these tools.

Introduction

Today's interconnected world, social media and online communication have transformed how we live, work, and learn. Platforms like YouTube, Instagram, Telegram, and TikTok are no longer just tools for entertainment—they have become powerful resources for education, particularly in the field of language acquisition. For many learners, traditional classroom settings or textbooks feel restrictive and outdated. Social media provides an alternative: a dynamic, interactive environment that makes language learning accessible, engaging, and often free of charge [3-13 p.].

The global reach of social media offers unparalleled opportunities to immerse oneself in authentic linguistic and cultural experiences. For example, learners can watch a French vlogger's daily routines on YouTube, interact with Spanish-speaking friends on WhatsApp, or pick up Japanese vocabulary through TikTok challenges. These platforms create a borderless classroom where learners engage directly with native speakers and real-world contexts, which is critical for developing fluency and cultural understanding. Social Media is Important for Language Acquisition. The power of social media lies in its ability to combine convenience, personalization, and interactivity. Unlike traditional learning methods, it offers instant access to a variety of materials in multiple languages, interactive features, such as live chats, video calls, and group discussions, that enable immediate feedback. A platform to practice and experiment with language skills in a low-pressure environment [3-13 p.].

Relevance in the Digital Age

With over 5 billion people actively using social media as of 2024, it is clear that these platforms are a major part of everyday life. This ubiquity makes social media an essential tool for education. By harnessing these platforms, learners can integrate language practice into their daily routines seamlessly. This report will explore the impact of social media and online communication on language acquisition, delving into their benefits, challenges, and practical applications. Examples and strategies will also be provided to illustrate how learners can maximize these tools to achieve their linguistic goals.

Accessibility and Motivation

The key advantage of social media is its accessibility anytime, anywhere.

Accessibility:

Enables learning without expensive courses.

Offers materials tailored for various proficiency levels.

Motivation:

Engaging content, gamified formats, and challenges make learning fun.

Apps like Duolingo and Memrise help track progress and maintain engagement

Real-Life Examples of Social Media in Language Acquisition

This section highlights specific case studies and examples to illustrate how social media contributes to effective language learning:

Case Study 1: Using YouTube for Pronunciation Improvement

A Spanish learner used YouTube channels like Butterfly Spanish and Spanish with Paul to improve pronunciation. By watching native speakers and mimicking their accent, they developed better speaking skills. Watching videos also provided cultural insights, making the learning process more engaging [6].

Case Study 2: Instagram for Vocabulary Building

Many learners follow Instagram pages like @englishwithlucy or @languageboost that post daily vocabulary tips, idioms, and grammar explanations. These short, visually appealing posts help learners absorb new words quickly.

Case Study 3: Language Exchange with Tandem App

A French learner practicing English joined the Tandem app to connect with native speakers. Through voice messages and video calls, they improved conversational fluency and confidence, receiving real-time corrections and cultural feedback.

Case Study 4: Telegram Communities for Peer Learning

Telegram groups like English Learners Hub or Learn Russian Together allow learners to interact, share resources, and participate in group challenges. For instance, one group organized a “7-day writing challenge,” encouraging members to write short essays daily, which were peer-reviewed.

Example from TikTok:

Short videos tagged with #LearnEnglish or #SpanishTips often go viral, with creators sharing simple grammar rules or slang expressions. A user might learn phrases like:

“Break a leg!” (an English idiom meaning “Good luck”)

“¿Qué onda?” (a Mexican Spanish phrase meaning “What’s up?”)

Practical Recommendations

Join thematic groups:

Participate in language learning groups on Telegram and Facebook.

Create your own content:

Post short texts or videos in your target language and welcome feedback from other users.

Daily practice:

Dedicate 10-15 minutes daily to learning on social media.

Follow language learning blogs and channels.

Use specialized apps:

Duolingo, Memrise — for vocabulary building.

HelloTalk, Tandem — for conversational practice [2].

Social media and online platforms are revolutionizing language acquisition by providing:

Opportunities to learn new vocabulary,

Improvements in listening and speaking skills,

Immersion in a virtual linguistic environment.

Conclusion

In conclusion, social media and online communities have transformed language learning, providing learners with unprecedented access to authentic content and real-time interaction with native speakers. These platforms offer flexibility, allowing learners to practice at their own pace and fit language learning into their daily routines. Additionally, online communities provide support

and motivation, helping learners develop confidence and fluency. By combining social media with traditional learning methods, learners can not only improve their language skills but also build meaningful global connections. These tools are shaping the future of language acquisition, making it more engaging, accessible, and community-driven [5, 283-302 pp.].

REFERENCES:

1. Blin, F. The role of technology in language learning: A review of the research. *language learning & technology*, 2004-30-50 pp.
2. Duolingo Blog. The role of social media in language learning, 2024. <https://www.duolingo.com/>
3. Godwin-Jones, R. Emerging technologies: Language learning and social media. *language learning & technology*, 2018 – 13 p.
4. Memrise. The future of language learning with technology, 2024. <https://www.memrise.com/>
5. Thorne, S. L. The digital divide and the sociocultural challenges of language learning. *modern language journal*, 2013 - 283-302 pp.
6. Vandergrift, L. *Second Language Listening: Theory and Practice*. Cambridge University Press, 2010-15p.

УДК 37.02

Маданова М.Б.,
Қазақ тілі мен әдебиеті оқытушысы
Авиация колледжі
Алматы қаласы

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНАТИВТІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІН ҚОЛДАНУ ЖОЛДАРЫ

Кілт сөздер: ақпараттандыру, қарым-қатынас үрдісі, педагогикалық әдістер, білім алушы, коммуникативтік технология.

Аңдатпа: М.Б.Маданованың мақаласында өзге ұлттарға қазақ тілін оқыту әдістемесі туралы мәселелер көтерілген.

Аннотация: В статье Мадановой М.Б. рассматриваются вопросы обучения казахского языка лицам других национальностей.

Abstract: In the article of Madanova M.B. questions of training of Kazakh language to people the other nationalities are considered.

Білім беруді ақпараттандыру – жаңа технологияны пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асырады. «Қазіргі заманғы жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп, Елбасы атап көрсеткендей жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технологияны оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор.

Жаңа технологияларды қолдану мәселесі - бұл тек қана жаңа техникалық тәсілдер емес, сондай-ақ оқытудың жаңа формалары мен әдістері. Қазақ тілін оқытудың негізгі мақсаты студенттің коммуникативтік мәдениеттілігін және қазақ тілін практика жүзінде меңгеру шеберлігін дамыту. Оқытушының міндеті студенттердің қазақ тілін үйренуге қолайлы жағдай туғызу. Яғни студент өзінің шығармашылық белсенділігін көрсете алатын оқытудың тәсілін қолдану. Заманауи педагогикалық әдістер яғни жобалық әдіс және жаңа информациялық техниканы қолдану.

Қазақ тілі сабағында ақпараттық – коммуникативтік технология құралдары оқушыларға жаңа ақпарат көздеріне жол ашады, жеке жұмыс және білім алудың тиімділігін, нәтижелілігін көтереді. Кәсіби дағдыларды қабылдау және бекіту үшін мүмкіндіктер береді. Қашықтықтан оқытудың жаңа түрлері мен әдістерін жүзеге асыруға мүмкіндіктер береді. Ақпараттық – коммуникативтік технология – оқытушы жұмыстарының әдістері мен ұйымдастыру түрлерін өзгертуге, оқушылардың жеке қабілеттілігін дамытуға, оқу үрдісін үнемі жаңартып отыруға мүмкіндік береді.

Ақпараттық-коммуникативтік технологияны қазақ тілі сабағына енгізуіме алдыма жаңа бағыттағы мақсаттар қойылды:

- қазақ тілі пәні бойынша оқу-әдістемелік электронды кешенді құру;
- жалпы компьютерлік желілерді пайдалану,
- инновациялық әдістерді пайдалану, құралдар жасау;
- қашықтықтан оқыту (internet желісі) барысында өздігінен қосымша білім алуды қамтамасыз ету;

Тәжірибеде ақпараттық технологияның барлық мүмкіндіктерін пайдалана отырып, оқушылардың шығармашылық даралығын қалыптастыру үшін сабаққа төмендегі шараларды қолданудың маңызы зор екенін байқадым.

- Студенттің дайындық деңгейін, ынтасын және қабылдау жылдамдығын ескеру арқылы жаңа материалдарды меңгеруге байланысты оқытуды ұйымдастыру және оқыту үрдісіне жаңа ақпараттық технологияның мүмкіндіктерін пайдалану.

- оқытудың жаңа әдістері мен түрлерін (проблемалық, ұйымдастырушылық іс-әрекетін, компьютерлік ойындар және т.б.) сабақта жиі қолдану.

- жаңа ақпараттық технология құралдарын пайдалану арқылы оқу үрдісінің материалдық – техникалық базасын жетілдіру.

Әр оқытушы сабақ өткізген кезде студенттерге сапалы білім беру үшін жаңа технологияларды пайдалана отырып білім берсе, студенттердің қызығушылығы арта түседі

Жаңа сабақты түсіндіру барысында сабақтың мазмұнын дайын күйінде бермеуге тырысамын. Студенттердің өздігінен танып – білу дағдыларын қалыптастыра отырып, жаңа тақырып бойынша тірек сөздер, сызбалар беремін. Ол үшін оқытудың интерактивті әдіс – тәсілдерін сабақта қолданамын.

- бұл әдіс - тәсілдер студенттердің тірек сызбалар арқылы сөздік қорын молайтуға, сөз бен сөйлемнің мәнін түсіне білуге, өз бетінше сөйлемдер құрастыра білуге, сөздік қорды сұқбат арқылы нығайтуға, қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс айта білуге және берілген материалды әсерлі жеткізуге және оны топтағы оқушылары арасында талқылауға үлкен мүмкіндіктер туғызады;

- интерактивті тақта топтағы барлық студенттердің басты назарына айналуына байланысты орталықтан демонстрациялауға қолайлы жағдай туғыза алады;

- оқытушының, студенттің де қызығушылығын арттырып, сабақты тартымды өткізуге ынталандырады;

- студентке жаңа материалды жанды түрде көрсете отырып, танымдық қабілетін арттыруға мүмкіндік алады.

Әр оқытушы өз бетінше топпен жұмыстың жаңа түрлерін ойлап таба алады. Студенттер бір-біріне сұрақ қойып және оған жауап беруді үйрететін, жұптасып жұмыс істеу әдісі сабақтарда жиі қолданылады. Студенттердің қазақ тіліне деген қызығушылығы және белсенділігі артады. Осы жұмыс түрлерінің нәтижелі болуы – дәрісханада жағымды жағдайдың қалыптасуы мен оқытушы мен студенттің арасындағы сыйластық, түсіністікке тікелей байланысты.

Оқу үрдісінде электронды оқулықты қолданудың маңызы өте зор. Тіл үйренуші электронды оқулықпен сабақ бойы үздіксіз байланыста болғандықтан тілді меңгеруіне үлкен мүмкіндіктері бар. Заман талабына сай жас ұрпаққа сапалы білім беруде электрондық оқулықтарды сабаққа пайдалану – оқытудың жаңа технологиясының бір түрі ретінде қарастыруға болады.

Әрбір оқытушы шығармашылықпен жұмыс істеген жағдайда ғана еліміздің саналы, дарынды азаматтарын тәрбиелеп шығуға мүмкіндік бар. Шығармашылықпен іздену ұстаздың еңбегіне, ой-өрісінің толысуына көп көмегін тигізеді. Бүгінгі күн ұстаздардың алдында тұрған басты міндет - студенттердің сабаққа деген ынтасын арттыра білу, сол арқылы әр тақырыпты олардың санасына жеткізе түсіндіру.

Сабақтарымда жаңа ақпараттық технологияның әдіс – тәсілдерін қолданудың мынадай тиімді жақтары бар екеніне көз жеткіздім:

- студенттің оқуға деген ынтасы артады;
- әр студенттің жеке қабілеті айқындалады;
- үлгерімі нашар студентке көңіл бөліп, оларға көмектесу мүмкіндігі туады;
- жақсы оқитын студенттің тереңірек білім алуына жағдай туады;
- әр студент өздігінен жұмыс істеуге дағдыланады;
- студент өз білімін бағалай білуіне бағыттауға мүмкіндік береді.

Қорыта айтқанда, студенттерді шығармашылыққа, өз бетімен іс-әрекет етуге бағытталған тапсырмалар саны көбейгенде ғана, өз пікірін айта алатын, оны дәлелдей білетін, өмірге деген өзіндік көзқарасы қалыптасқан, үнемі ізденіс үстінде болатын, қоғам дамуына үлес қоса алатын, жан-жақты жетілген жас ұрпақ өкілдерін дайындай аламыз.

Демек, жаңа ақпараттық технологиялық әдіс – тәсілдерді пайдалану білім сапасын арттырудың бірден – бір жолы. Оқыту үрдісінде студенттердың білім қорын молайтуға, белсенділігін арттыруға, шығармашылық қабілеттерін жетілдіруге көмегі бар. Қазақ тілі пәнін оқытуда жаңа ақпараттық технологияларды қолданудың маңызы өте зор.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы негізгі заң актілері. – Алматы, Юрист, 2006.
2. Байтұрсынов А. Тіл тағылымы. – Алматы: Ана тілі, 2018.
3. Оразбаева Ф.Ш. Тілдік қатынас: теориясы және әдістемесі. – Алматы: Білім, 2015.
4. Қараев Ж.А. Шығармашылық пен жаңа модулі. Ақтөбе газеті. -2004, № 22 ақпан.

Өмірбай А.Д.,
Ағылшын тілі пәнінің
оқытушысы, «Қазнұр»
Гуманитарлық колледжі

INNOVATIVE TEACHING METHODS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Ключевые слова: Инновациялық технологиялар, Шет тілі, Әдістемелік әлеует

Кілтті сөздер: Инновационные технологии, Иностранный язык, Методический потенциал

Keywords: Innovative technologies, Foreign language, Methodological potential

Аннотация: В настоящее время использование инновационных технологий в методике преподавания иностранного языка становится всё более важным. В этой статье представлен обзор материалов о современных компьютерных технологиях, выпущенных за последние несколько лет. Методами исследования были описательный метод, сплошная выборка, статистический анализ. В ходе исследования были определены основные направления, позволяющие сделать выводы о возможностях и целесообразности использования инновационных технологий в процессе преподавания иностранного языка.

Аңдатпа: Қазіргі уақытта шетелдік оқыту әдістемесінде инновациялық технологияларды қолдану тіл барған сайын маңызды бола түсуде. Бұл мақалада материалдарға шолу жасалады соңғы бірнеше жылда шығарылған заманауи компьютерлік технологиялар. Зерттеу әдістері сипаттамалық әдіс, үздіксіз іріктеу, статистикалық болды талдау. Зерттеу барысында негізгі бағыттар анықталды инновацияларды пайдаланудың мүмкіндіктері мен орындылығы туралы қорытынды жасау шет тілін оқыту үдерісіндегі технологиялар.

Abstract: Nowadays the usage of innovative technologies in the methodology of teaching foreign language has become increasingly important. This article provides an overview of materials on modern computer technologies released over the past few years. The research methods were descriptive, continuous sampling, statistical analysis. During the study, the main directions were identified, allowing to draw conclusions about the possibilities of using and expediency of using innovative technologies in the process teaching foreign language.

Technology is having a growing impact on foreign language learning worldwide. The landscape of language teaching and language learning has transformed so rapidly that the formal classroom does not serve as the primary language learning site anymore. Enhancing language learning with

e-learning apps and technology is nothing new since our formal education system has used different educational technology tools and multimedia based learning content for already decades. Overall, technology has not only transformed the way languages are taught but also made language learning process more accessible, engaging, and personalized for students worldwide. In this article we want to share some examples how technology can support language teachers and improve their students' language acquisition.

Modern language teaching and learning technology includes but is not limited to language labs, online learning platforms, digitalization, multimedia devices, mobile phones, learning apps, flashcards, audio/visual multimedia content (like podcasts and videos), EdTech solutions, and social media which can facilitate faster and more comprehensive language progression. For example, the application of multimedia content in class could integrate print texts, video, learning games, and the internet to familiarize students with language vocabulary and structure or let them practice pronunciation and speaking with native speakers.

How educational technology tools support teachers?

1. Creates a better learning environment

In a technology-driven learning environment, flexible classroom spaces where connected devices, audiovisual tools, and purposeful furniture are integrated facilitate positive engagement of students and the mix of independent, small-group, and whole-class learning that is now viewed as essential to student success.

Increases the possibility of a much wider range of language teaching methods and resources

2. Compared with traditional language teaching methods that could make students passive and bored, modern language teaching strategies primarily utilize multimedia, communicative language teaching approaches, various available resources, and educational games giving students opportunities to meaningfully increase their exposure to the target language and thus make their own knowledge. Language teachers can use a wide range of digital resources, such as e-books, audio files, videos, and online articles, to supplement their teaching materials. These resources offer increased flexibility and can be easily updated, making them a valuable tool in language teaching.

3. Connects the classroom with the real world

New technology in the language classroom such as videos, images, and software solutions empower teachers to incorporate the larger real world into the classroom. Turning the theories into practical experiences motivates students to practice and be deeply immersed in second language learning.

4. Saves time in lesson planning and organization

Technology provides tools and platforms that help teachers plan, organize, and share their lessons more efficiently. Learning management systems (LMS) and dedicated language teaching platforms like Sanako Connect enable teachers to manage course content, assignments, and assessments in a centralized online location.

5. Expands the opportunities for continuous professional development (CPD)

Online courses, instructional videos, webinars, and e-conferences provide opportunities for language teachers to continue their education and develop new skills related to educational technology and language teaching pedagogy.

How software solutions improve efficiency and effectiveness in all core language skills?

Pronunciation and speaking skills

Learning how to pronounce foreign words and sentences is a key starting point of language learning. Displaying video clips for students could provide detailed guidelines that show how to move their tongue and jaw in the right way to produce a certain sound. Speech recognition technology will help students correctly pronounce common words and phrases and they will receive targeted feedback and scoring to get the sounds just right.

2. Higher motivation and attention during the language course

Transforming from passive recipients to active learners, students might feel very excited about language learning and are motivated to practice more, using devices with which they can practice a language through features such as voice recognition and interactive multimedia exercises, etc.

3. Flexible learning

Much more freedom is given to students within the classroom to decide how they approach the language and choose when and where to learn outside the classroom. Self-decision making and individual responsibility-taking stimulate more profound and enriching linguistic immersion.

4. Adaptive learning

Technology has made it possible to create adaptive learning systems that can track a student's progress and adjust lessons accordingly. This helps provide a more tailored learning experience, making it easier for students to learn at their own pace and focus on areas they need improvement in.

How software solutions improve efficiency and effectiveness in all core language skills?

Pronunciation and speaking skills

Learning how to pronounce foreign words and sentences is a key starting point of language learning. Displaying video clips for students could provide detailed guidelines that show how to move their tongue and jaw in the right way to produce a certain sound. Speech recognition technology will help students correctly pronounce common words and phrases and they will receive targeted feedback and scoring to get the sounds just right.

English pronunciation

Apart from allowing the individual practice, software solutions can group students in pairs for spoken interaction and make communication more productive. Hence, teachers can manage language class more effectively and allow students to invest more time into speaking and active learning.

Listening skills

Teachers can launch a wide range of graded listening resources specifically designed for L2 learners to improve listening skills. A number of available websites and authentic listening materials such as TED talks and news broadcasts could be utilized based on what students already learned and their interests. Every learner can have a truly personalized experience even if they are learning the same topic.

Reading skills

Reading comprehension requires the mastery of fundamentals, language, and higher-level thinking skills. Teachers could select available materials, from those for vocabulary building to those for test preparation, so as to improve students' reading comprehension step by step. Software solutions keep track of students' progress which improves their awareness of their weaknesses and strengths and, thus, provides tailored reading texts for boosting specific skills.

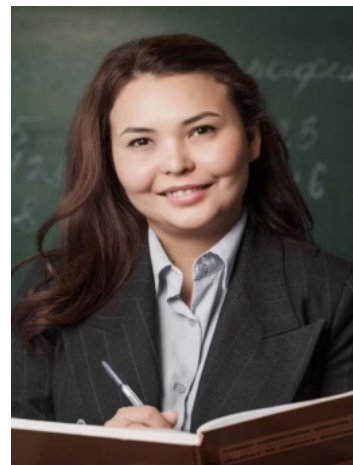
Writing skills

Language learning software could function to brainstorm and visualize students' ideas, organize their information sequentially, and more. Spell-checking tools automatically check everything students type, making it easy to spot and fix errors quickly. Blogs enable students to create more expressive personal writing or to peer review when revising shared drafts of written work.

REFERENCES USED IN THIS ARTICLE:

1. EdTech staff, 2018
2. Alqahtani A. (2019). The use of technology in English language teaching. *Frontiers in Education Technology*.
3. EdStaff What Is a Modern Learning Environment?
4. Richards, J. C. (2015). *Technology in Language Teaching Today*. *Indonesia Journal of English Language Teaching*.

Рустембаева Б.А.,
Гуманитарлық ғылымдар магистрі
Арнайы пәндер оқытушысы
Халықаралық бизнес және
коммуникация колледжі
Алматы қаласы

БЕЙНЕМАТЕРИАЛДАР МЕН ПОДКАСТТАР АРҚЫЛЫ ТІЛДІК ДАҒДЫЛАРДЫ ДАМУ

Кілтті сөздер: Бейнематериал, подкаст, youtube, TED Talks, тілдік дағдылар.

Аннотация: В этом докладе рассматривается роль видео и подкастов в развитии языковых навыков. В настоящее время цифровые ресурсы становятся мощным инструментом для оживления и повышения эффективности процесса изучения языка. В докладе анализируется влияние видео и подкастов на такие языковые навыки, как аудирование, разговорная речь, чтение и письмо.

Аңдатпа: Бұл баяндамада бейнематериалдар мен подкасттардың тілдік дағдыларды дамытудағы ролі қарастырылады. Қазіргі заманда цифрлық ресурстар тіл үйрену процесін жандандыру мен тиімділігін арттырудың қуатты құралына айналуға бастады. Баяндамада бейнематериалдар мен подкасттардың тыңдалым, айтылым, оқылым және жазылым секілді тілдік дағдыларға әсері талданады.

Abstract: This report examines the role of videos and podcasts in the development of language skills. In the modern world, digital resources are becoming a powerful tool for activating and improving the efficiency of the language learning process. The report analyzes the impact of videos and podcasts on language skills such as listening, pronunciation, reading, and subscription.

Қазіргі жаһандану заманында көп тіл білетін адамның қоғамда алатын орны ерекше және тіл үйрену адам өміріндегі басты қажеттілікке айналып отыр.

Өзге тілді кей адамдар өздігінен үйреніп жатса, кейбірі тілдік курстарға, ғаламтор арқылы үйренуге жүгінеді. Сонымен қатар, қазіргі таңда тілді үйрену мен меңгерудегі басты көмекші құралдар қатарына жаңа сандық технологиялар, аудио және бейне материалдар, ақпараттық-танымдық сайттар, мобильді қосымшалардың сан алуан түрлерін жатқызуға болады. Әсіресе бейнематериалдар мен подкасттарды қолдану тиімдірек болып отыр. Ол білім алушылардың дыбыстарды таза айтуға, сөйлеушіні мұқият әрі зейін қоя тыңдап-түсінуге, сыни ойлау мен сөйлеу мәнерін қалыптастыру дағдыларын дамытады. Бұл әдістер тыңдау, түсіну, айтылым және жалпы тілдік коммуникативтік қабілеттерді жақсартады. Жаңа сөздер мен сөйлем құрылымдарын үйрену үшін әртүрлі тақырыптарды қамтитын материалдарды тыңдау арқылы түсіну деңгейлері жақсарады.

Бүгінгі таңда тіл үйренудегі заманауи технологияның бірі – подкаст. Ол көруге немесе тыңдауға болатын әлемдік желі болып табылады. Бірақ подкасттың теледидар мен

радиодан ерекшелігі тікелей эфирде емес, өзіңізге қолайлы уақытта аудионы тыңдауға және бейнематериалды көруіңізге болады. Заманауи ағылшын тілін үйренуге көмектесетін қысқа подкасттар – ESL Pod, BBC Learning English, The English We Speak болып табылады. Подкаст серверінің ең басты түрі – YouTube. YouTube Channels: English Addict, BBC Learning English, Oxford Online English арналарындағы ұсынылатын бейнематериалдардағы табиғи сөйлеуді тыңдау, фильмдерді субтитрлермен қарау сөздік қорды молайтып, сөйлеу дағдыларды дамытуға көмектеседі.

Сөйлеу дағдыларды дамытуда сонымен қатар TED Talks әдісінің де берері көп. Ол оқушылардың тақырыпқа сай үйренген жаңа сөздер мен құрылымдарды өз сөздерінде ұтымды қолдана отырып, белгілі бір аудитория алдында өз ойлары мен идеяларын қысқа әрі мазмұнды жеткізуге мүмкіндік береді.

Мен өз сабақтарымда бейнежазбалар мен подкасттарды қолдана отырып білім алушылардың жаңа лексика мен ұғымдарды оңай меңгеріп, тіл үйренуге деген қызығушылығы мен ынталарының артқандығы байқадым. Студенттер подкаст жасау әдістерін меңгеріп, өз шығармашылықтарын, тіл меңгерудегі жетістіктерін көрсетуде.

Студенттердің подкаст жасау әдісі

1-қадам: Дайындық (Тақырыпты талқылау және жоспарлау)

1. Подкаст тақырыбын таңдайды
2. Рөлдерді бөледі: Бір топ подкаст жүргізушілері, екінші топ — қонақ сарапшылар, үшінші топ — тыңдаушылар (сұрақ қоюшылар)

(Топтар бойынша рөлдер әртүрлі болуы мүмкін).

3. Подкаст мазмұнын дайындайды. (Студенттер таңдалған тақырып бойынша зерттеу жүргізіп, өз ойларын жазып, подкасттың құрылымын дайындайды)

- Кіріспе (тақырыпқа қысқаша шолу жасайды).
- Негізгі бөлім (пікірлерді талқылап, сұхбат жүргізеді).
- Қорытынды бөлім: (қорытынды жасап, ой-пікірлерін тұжырымдайды).

2-қадам: Подкастты жазу (Тәжірибелік орындау)

1. Аудио жазады.
 - Студенттер қарапайым құралдарды (телефондар, микрофондар, ноутбук) немесе подкаст жазуға арналған арнайы бағдарламаларды, мысалы, Audacity немесе Anchor қолданады.
2. Жазуды ұйымдастырады:
 - Жүргізушілер мен сарапшылар сұрақтар қойып, жауап береді, (үйренген сөздер мен құрылымдарды қолданады).

• Диалогтық стильді сақтау маңызды — сұрақ қою, пікір білдіру, ойларды дамыту.

• Подкасттың көрнекілігі үшін дыбыстық элементтерді қосуға болады.

3. Топтық жұмыс:

- Студенттер жұппен немесе топпен жұмыс істейді, әрқайсысы подкасттың өз бөлігіне жауап береді (мысалы, бірі — кіріспе, екіншісі — сұхбатты жүргізу және т.б.).

3-қадам: Тыңдау және талқылау (кері байланыс)

1. Дайын подкасттарды тыңдау:

- Жазылған подкасттарды (студенттер бір-бірінің жұмысын) тыңдайды.

Сұрақтарға жауап береді:

- Подкаст арқылы қандай ақпарат алды?
- Қандай сөздер мен тіркестер, құрылымдар қолданылды? (грамматика, лексика және айтылым тұрғысынан бағалау керек).

- Подкасттың құрылымына қандай өзгерістер енгізуге болады?

2. Бағалау (білім алушылар бір-бірін шкала арқылы бағалайды):

4-қадам: (Рефлексия және жетілдіру)

1. Жаңа лексиканы қолдану:

- Подкастты дайындау барысында студенттер жаңа сөздер мен тіркестерді қолдануға болады (мысалы, егер тақырып “экология” болса, онда “sustainability” (тұрақтылық), “carbon footprint” (көміртегі ізі), “renewable energy” (қалпына келетін энергия) сияқты сөздер мен тіркестерді пайдалану).

2. Сыни ойлауды дамыту:

- Студенттер бір-біріне сұрақтар қойып, өз пікірлерін жеткізу арқылы ойлау дағдыларын дамытады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Құлмағамбетова А.Ш., Тілдік төрт дағды бойынша белсенді оқыту тапсырмалары, оқу-әдістемелік құрал. -2014.

2. Wilson E & Abibulayeva A. An introduction to educational research methods. Введение в образовательные исследовательские методы/ Білім беру – зерттеу әдістеріне кіріспе, University of Cambridge.

3. Melina Furman, Inés Taylor, Becoming TED Speakers in School: Student Development Through Participation in TED-Ed Clubs, December 2019, Journal of Youth Development 14 (4): 164-177

4. bbclearningenglish.com

5. Podcasting in the Classroom: Activities & Recommendations

УДК 378.147

Чажабеева Д.Д.,
гуманитарлық ғылымдардың магистрі,
педагог-модератор, ағылшын
тілінің оқытушысы
МКҚК «Алматы мемлекеттік
бизнес колледжі»

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LANGUAGE LEARNING

Ключевые слова: Искусственный интеллект (ИИ), Изучение языков, Персонализированное образование, ИИ-чат-боты, Инструменты перевода, Машинное обучение, Распознавание речи

Кілт сөздер: Жасанды интеллект (ЖИ), Тіл үйрену, Жекелендірілген білім беру, ЖИ-чат-боттар, Аударма құралдары, Машиналық оқыту, Дауысты тану

Key words: Artificial Intelligence (AI), Language Learning, Personalized Education, AI Chatbots, Translation Tools, Machine Learning, Speech Recognition

Аннотация: Этот отчет исследует роль ИИ в изучении языков, подчеркивая, как такие инструменты, как приложения, чат-боты и переводчики, трансформируют традиционные методы. Обсуждаются преимущества ИИ, такие как адаптивное обучение и обратная связь в реальном времени, а также проблемы, связанные с культурным контекстом и ограничениями взаимодействия.

Аңдатпа: Бұл есеп ЖИ-дің тіл үйренудегі рөлін зерттейді, қосымшалар, чат-боттар және аударма құралдары сияқты құралдардың дәстүрлі әдістерді қалай өзгертіп жатқанын көрсетеді. ЖИ-дің артықшылықтары, мысалы, бейімделмелі оқу және нақты уақыттағы кері байланыс, сондай-ақ мәдени контекст пен өзара әрекеттесу шектеулері талқыланады.

Abstract: This report examines AI's role in language learning, highlighting how tools like apps, chatbots, and translation tools are transforming traditional methods. It discusses AI's advantages, such as adaptive learning and real-time feedback, while acknowledging challenges like cultural context and interaction limitations.

In today's world, artificial intelligence (AI) is changing the way we live and learn. In language learning, AI is becoming a useful tool that helps people learn languages faster and more easily. With AI, learners can have personalized lessons, practice speaking, and get immediate feedback. This report will talk about how AI is used in language learning, its advantages, and its challenges. I will also share my own thoughts about the future of language learning with AI.

AI-Powered Language Learning Systems. Many popular language-learning apps, like Duolingo, Babbel, and Memrise, use AI to help learners. [1, 34p] AI-powered apps have changed the way people learn foreign languages. One big advantage is that these apps offer lessons based on the user's level. Using machine learning, the apps adjust the difficulty of tasks depending on how well the user is doing. This makes learning easier and more fun. From my own research and experience, I have seen that users of apps like Duolingo learn new words faster because the learning process is like a game.

Table 1: Comparison of AI-Powered Language Learning Platforms [2, 25p]

Platform	Key Features	Personalization Level	AI Usage	User Engagement (%)
Duolingo	Gamified lessons, speech practice	High	ML for adapting lessons	80%
Babbel	Structured lessons, grammar-focused	Medium	Speech recognition for pronunciation	75%
Memrise	Video lessons with native speakers	Medium	AI adjusts vocabulary learning	70%

AI in Translation and Content Adaptation. AI tools like Google Translate and DeepL are helping learners translate words and phrases more accurately. These tools can help when you don't understand certain words or phrases. They can also translate sentences to help you learn better. [2, 20 p]

But even though these AI tools are helpful, they are not perfect. Sometimes they don't understand cultural differences or idioms (special expressions in language). This can lead to incorrect translations. [3, 50p]

Graph 1: Accuracy of AI Translation Tools Over Time (Updated to 2024)

The following graph shows the improvement in the accuracy of AI-based translation tools, measured in terms of correct translation in various language pairs:

Year	Google Translate Accuracy (%)	DeepL Accuracy (%)
2015	60%	65%
2018	80%	85%
2022	90%	95%
2023	94%	97%
2024	95%	98%

Google has made substantial improvements in accuracy, handling more complex sentence structures and idiomatic expressions over time. By 2024, it is estimated to have reached 95% accuracy in many common language pairs (like English-Spanish, English-French, and English-German). [4] DeepL's translation accuracy continues to improve, and by 2024, it is expected to have reached 98% accuracy for popular language pairs (e.g., English to German, French to Spanish).[5]

AI Chatbots for Language Practice. AI chatbots are a good way for learners to practice speaking in a safe and easy way. Chatbots like Replika and ChatGPT let students speak in a new language without fear of making mistakes in front of others. However, they can't understand feelings or body language, like tone of voice or facial expressions, which are important in real conversations. [3,110p]

Personalized Learning with AI. One of the best things about AI in language learning is how it can adjust lessons to fit each student's progress. In my research, I found that apps like Duolingo and Babbel, which personalize lessons, help learners improve faster and feel more satisfied. These apps track your progress, find areas where you need help, and change the lessons to fit your needs.

AI has many benefits, but it still has problems, especially with understanding culture. AI often doesn't get expressions or sayings that are specific to a culture. I think AI could get better if it could show real-life cultural experiences, like teachers do in class. In the future, AI might work with virtual reality (VR) or augmented reality (AR) to create fun, real-life learning experiences where students can practice with AI, talk to native speakers, and try out cultural activities.

Conclusion

AI is changing language learning with fun, personalized tools like Duolingo, Google Translate, and chatbots. But AI can't replace teachers, who provide context, emotions, and real-world experiences. The best way to learn is by combining AI tools with traditional teaching methods.

REFERENCES

1. Godova I. English Language: A Practical Guide. Moscow, 2021, pp. 34-45.
2. Sidorov P. AI in Foreign Language Learning. Voronezh, 2019, pp. 90-95.
3. Ivanova M. The Role of Artificial Intelligence in Education. Novosibirsk, 2020, pp. 110-115.
4. Google AI Blog - "Google Translate: Advancements in Neural Machine Translation", Google, 2024. Available at: <https://ai.googleblog.com>.
5. DeepL Blog - "Improving Neural Networks for Translation", DeepL, 2024. Available at: <https://www.deepl.com/blog>.

ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ И ЛИТЕРАТУРЕ

Аңдатпа: Бұл құжатта жасанды интеллектті орыс тілі мен әдебиетін оқытуда қолданудың маңыздылығы мен артықшылықтары талқыланады. Мәтін жасанды интеллект құралдарын пайдалану арқылы оқыту әдістемелерін жетілдіру жолдары мен жеке тәжірибе туралы мәлімет береді.

Аннотация: Документ рассматривает значение и преимущества применения искусственного интеллекта в обучении русскому языку и литературе. Текст описывает пути улучшения методов преподавания с использованием инструментов ИИ и делится личным опытом.

Abstract: This document discusses the importance and advantages of applying artificial intelligence in teaching Russian language and literature. The text describes ways to improve teaching methodologies through AI tools and shares personal experiences.

Введение

Современное развитие технологий открыло новые возможности для образования, и искусственный интеллект (ИИ) занял значительное место в этом процессе. В преподавании русского языка и литературы использование ИИ позволяет не только усовершенствовать методики обучения, но и повысить интерес и мотивацию учеников. Этот доклад посвящен изучению роли ИИ в преподавании русского языка и литературы, а также рассмотрению возможных подходов к его внедрению в образовательный процесс.

1. Влияние искусственного интеллекта на преподавание русского языка

ИИ в преподавании русского языка предоставляет учителям уникальные инструменты для эффективного и интересного изучения языка. Например, современные системы обработки естественного языка помогают выявить ошибки в грамматике, орфографии и пунктуации, а также улучшить качество письменной речи учеников. ИИ может генерировать индивидуальные задания для учеников в зависимости от уровня их подготовки, тем самым делая процесс обучения более адаптивным и ориентированным на нужды каждого учащегося.

Кроме того, ИИ может анализировать прогресс учеников, предоставляя учителю данные о том, в каких аспектах ученик испытывает трудности и где он показывает улучшение. Такие данные помогают учителю корректировать программу обучения, уделяя больше внимания тем темам, которые требуют дополнительной проработки.

2. Использование ИИ в изучении литературы

Применение ИИ в литературе позволяет проводить более глубокий и всесторонний анализ текстов. Например, специальные программы могут анализировать стилистику и лексику произведений, подбирать примеры сходных текстов, что помогает ученикам глубже понять творчество автора. Для более углубленного изучения литературы ИИ может анализировать тексты и выявлять ключевые темы, эмоциональные акценты и сюжетные повороты, что делает процесс изучения литературных произведений более интересным и интерактивным.

Также ИИ можно использовать для создания интерактивных тестов и квизов по литературе, что позволяет учащимся проверять свои знания, а учителю — быстро получать результаты тестирования. Это упрощает процесс контроля и делает его более интересным для учеников.

3. Примеры использования ИИ на практике

В своей практике я использую различные платформы, основанные на ИИ, для обучения. Например, для проверки орфографии и пунктуации можно использовать онлайн-ресурсы, такие как Grammarly или LanguageTool, которые помогают ученикам оттачивать свои навыки письма. Кроме того, используя ИИ для анализа текстов, ученики могут выявлять литературные приемы и стилистические особенности.

Для создания индивидуальных заданий я также использую возможности ИИ, что помогает ученикам чувствовать себя более уверенно и получать поддержку именно там, где они в этом нуждаются. Такие инструменты помогают мне, как учителю, максимально адаптировать уроки к нуждам моих учеников и сделать процесс изучения более увлекательным.

Заключение

Искусственный интеллект обладает огромным потенциалом в образовании, и его использование в преподавании русского языка и литературы предоставляет учителям новые возможности для мотивации и поддержки учеников. Интеграция ИИ в процесс обучения помогает сделать уроки более интересными и эффективными, обеспечивая каждому ученику необходимую поддержку и индивидуальный подход.

УДК 378.14

Акымбекова Г.Б.,
Преподаватель
русского языка и литературы

ОПЫТ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аңдатпа: Бұл құжатта заманауи технологияларды қолдану арқылы орыс тілі мен әдебиетін оқытудың тәжірибесі сипатталған. Мәтін мұғалімнің цифрлық платформалар мен мультимедиялық технологияларды қолданудағы жеке тәжірибесіне, оқушылардың қызығушылығын арттыруға және оқыту сапасын жақсартуға бағытталған әдістеріне арналған.

Аннотация: Документ описывает опыт преподавания русского языка и литературы с использованием современных технологий. Текст посвящен личному опыту учителя в применении цифровых платформ и мультимедийных технологий, направленных на повышение интереса учеников и улучшение качества обучения.

Abstract: This document describes the experience of teaching Russian language and literature using modern technologies. The text focuses on the teacher's personal experience in applying digital platforms and multimedia technologies to enhance students' interest and improve the quality of education.

Введение

В наше время, когда технологии играют важную роль в жизни каждого человека, учителя русского языка и литературы должны также использовать их для улучшения качества

обучения. Современные цифровые технологии позволяют сделать уроки более интересными и мотивирующими для учеников. Этот доклад представляет собой обзор моего собственного опыта использования технологий на уроках русского языка и литературы, и их влияния на учебный процесс.

1. Использование цифровых платформ в преподавании русского языка

На своих уроках я использую различные цифровые платформы, такие как Google Classroom, Quizlet и Kahoot, которые помогают разнообразить формы подачи материала и повысить мотивацию учеников. Например, Quizlet позволяет создавать флеш-карточки и упражнения для запоминания слов и выражений, а также тренировать грамматику. Kahoot предоставляет возможность проводить интерактивные тесты и викторины, что помогает ученикам соревноваться друг с другом, закрепляя изученные темы.

Эти платформы также позволяют экономить время на проверку домашних заданий и дают возможность ученикам видеть свои ошибки и достижения в реальном времени. Благодаря такому подходу ученики лучше усваивают материал и чувствуют себя более вовлеченными в процесс обучения.

2. Применение мультимедийных технологий на уроках литературы

На уроках литературы я использую мультимедийные технологии, такие как видеофильмы, анимации и аудиокниги, чтобы лучше донести до учеников суть литературных произведений. Эти средства помогают ученикам погрузиться в атмосферу произведений, понять их исторический контекст и настроиться на нужное эмоциональное восприятие.

Кроме того, я использую интерактивные карты и схемы для анализа произведений, что позволяет ученикам лучше понять сюжет и характеры героев. Такие подходы делают уроки литературы более увлекательными и доступными, особенно для тех учеников, которые имеют визуальный тип восприятия информации.

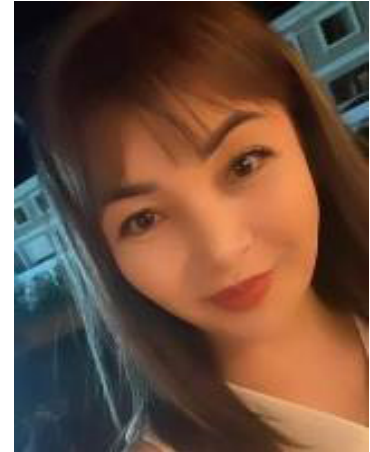
3. Опыт внедрения технологий в образовательный процесс

Мой опыт показывает, что использование современных технологий помогает сделать уроки русского языка и литературы более интерактивными и разнообразными. Ученики, особенно младшего и среднего школьного возраста, гораздо охотнее вовлекаются в учебный процесс, когда уроки содержат элементы геймификации и визуализации.

Систематическое использование технологий также позволяет мне лучше отслеживать успеваемость учеников и быстро реагировать на их трудности. Цифровые платформы предоставляют возможность индивидуальной работы, что особенно полезно для тех учеников, которые нуждаются в дополнительных упражнениях для закрепления материала.

Заключение

Опыт преподавания с использованием технологий показывает, что они могут значительно повысить интерес и мотивацию учеников. Современные цифровые платформы и мультимедийные средства помогают сделать уроки русского языка и литературы более доступными, интересными и эффективными. Важно помнить, что технологии — это всего лишь инструмент, и ключевую роль в обучении всегда играет учитель, который должен уметь грамотно интегрировать эти инструменты в учебный процесс.

Солтанбекова Б.С.,
Қазақ тілі мен әдебиеті
пәнінің оқытушысы
Алматы жолаушылар көлігі және
технологиялар колледжі

ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Кілтті сөздер: инновациялық технологиялар, әдіс-тәсілдер, инновациялық технологиялардың тиімділігі, коммуникативтік құзыреттілік, геймификация, ЖИ құралдары, АКТ, әртүрлі платформалар.

Ключевые слова: инновационные технологии, методы, эффективность инновационных технологий, коммуникативная компетентность, геймификация, ИТ-инструменты, ИКТ, различные платформы

Key words: innovative technologies, methods, effectiveness of innovative technologies, communication competence, gamification, IT tools, ICT, various platforms.

Аңдатпа: Қазақ тілін оқыту үшін инновациялық әдістерді қолдану маңызды рөл атқарады. Бұл баяндама заман талаптарына сай қазақ тілін оқытудағы тиімді технологияларды қарастырады. Мұнда интерактивті тілдік ортаны қалыптастыру, ойлау қабілетін дамытуға бағытталған тапсырмаларды пайдалану, жеке тұлғаға бағытталған оқыту әдістері мен коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру сияқты инновациялық тәсілдер талқыланады. Баяндама соңында қазақ тілін оқытудағы инновациялық әдістердің тиімділігі мен ерекшеліктері қорытындыланады.

Аннотация: Важную роль играет использование инновационных методов обучения казахскому языку. В данном отчете рассмотрены эффективные технологии обучения казахскому языку в соответствии с современными требованиями. Здесь обсуждаются такие инновационные подходы, как формирование интерактивной языковой среды, использование заданий, направленных на развитие навыков мышления, формирование коммуникативной компетентности и методов обучения, ориентированных на личность. В конце отчета подведены итоги эффективности и особенностей инновационных методов обучения казахскому языку.

Abstract: The use of innovative methods of teaching the Kazakh language plays an important role. This report examines effective technologies for teaching the Kazakh language in accordance with modern requirements. Innovative approaches such as the formation of an interactive language environment, the use of tasks aimed at developing thinking skills, the formation of communicative competence and personality-oriented teaching methods are discussed here. At the end of the report, the effectiveness and features of innovative methods of teaching the Kazakh language are summarized.

Қазіргі заман жедел дамып келе жатқан технологиялық дәуір. Осыған байланысты білім беру жүйесіндегі оқыту әдіс-тәсілдерін де жаңартып, жетілдіріп отыру қажет. Әсіресе, қазақ тілін оқытуда жаңа технологияларды қолдану маңызды рөл атқарады. Өйткені, тіл білімін игеру тек теориялық біліммен шектелмей, практикалық дағдыларды қалыптастыруды да қажет етеді. Электрондық оқулықтар, мультимедиялық презентациялар, онлайн-тренажерлер, виртуалды экскурсиялар сияқты бірқатар инновациялық тәсілдерді пайдалану білім сапасын арттыруға және оқушылардың пәнге деген қызығушылығын оңтүге септігін тигізеді [1]

Инновациялық технологиялардың тиімділігі:

- ✓ Оқушылардың танымдылық белсенділігін арттырады;
- ✓ Оқушылардың өз бетінше ізденуіне, ақпаратты өңдеу және талдау дағдыларын дамытуға мүмкіндік туғызады;
- ✓ Оқу үдерісін жеңілдетіп, уақытты үнемдеуге мүмкіндік береді;
- ✓ Оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, тілдік құзыреттілігін дамыту;
- ✓ Оқушылар арасында бәсекелестікті, ынтымақтастықты, өзара көмек көрсетуді дамытады.

Осылайша, инновациялық технологиялар оқыту сапасын арттырып, оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға ықпал етеді [2].

Қазақ тілін оқытудағы тиімді әдіс-тәсілдер:

1. **Интерактивті тілдік ортаны қалыптастыру** қазақ тілін оқытуда интерактивті тілдік ортаны қалыптастыру маңызды рөл атқарады. Бұл үшін әртүрлі топтық және жекелей жұмыс түрлерін, рөлдік ойындарды, пікірталас, дебат сессияларын, мультимедиялық презентациялар мен жобалық жұмыстарды пайдалану тиімді. Мұндай тәсілдер арқылы оқушылардың сөздік қоры байи түседі, өз ойларын еркін жеткізе алатын болады. Бұл олардың ойлау қабілетін, шығармашылық және зерттеушілік дағдыларын да дамытады.

2. **Ойлау қабілетін дамытуға бағытталған тапсырмалар** Қазақ тілін оқытуда оқушылардың ойлау қабілетін, логикалық ойлау дағдыларын дамытатын тапсырмаларды қолдану маңызды. Мұндай тапсырмалар оқушылардың шығармашылық әлеуетін ашып, проблемаларды шешу, сын тұрғыдан ойлау, шешім қабылдау және өз ойын дәлелдеу дағдыларын қалыптастырады. Мысалы, мәтін бойынша сұрақтар, мәтінді талдау, салыстыру, жинақтау, ой қорыту, мәтінге ой-пікір білдіру, мәтінді толықтыру сияқты тапсырмаларды орындату арқылы оқушылардың интеллектуалдық және шығармашылық қабілеттері дамиды. Мұндай тапсырмалар оқушылардың қазақ тілін танымдық тұрғыдан меңгеруіне ықпал етіп, олардың өз бетінше ойлау, талдау, қорытынды жасау дағдыларын жетілдіреді.

3. **Жеке тұлғаға бағытталған оқыту әдістері** Бұл әдіс оқушылардың қабілеттері, қызығушылықтары, жеке ерекшеліктері ескеріле отырып олардың білім, іскерлік, дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, оларды қызықтыратын материалдармен жаттығулармен, жобалармен қамтамасыз ету арқылы олардың оқуға деген ынта-ықыласын арттыруға болады. Бұл тәсіл оқушылардың өз бетінше ізденіс жасауына, танымдық қызығушылығын дамытуға, өз бетінше білім алуына ықпал етеді.

4. **Коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру** Қазақ тілін оқытуда коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру маңызды. Ол үшін оқушылардың тілдік қарым-қатынас дағдыларын жетілдіруге бағытталған тапсырмаларды жүйелі түрде қолдану қажет. Мысалы, сұхбат, диалог, монолог құрастыру, рөлдік ойындар, пікірталастар, дебаттар өткізу, мәтіндер құрастыру, мәтінді қайта әңгімелеу, презентация жасау сияқты тапсырмаларды пайдалану тиімді. Бұл оқушылардың тілдік ойлау дағдыларын, сөздік қорын, сөйлеу мәдениетін, жеткізілім мәнерін жетілдіріп, олардың өз ойларын еркін жеткізе алуына ықпал

етеді. Сонымен қатар, тілдік қарым-қатынас дағдыларын дамыту арқылы оқушылардың әлеуметтік-мәдени құзыреттілігі де қалыптасады.

5. **Геймификация** бұл оқыту процесіне ойын элементтерін енгізу әдісі. Қазақ тілін оқытуда геймификация әдісі өте тиімді құрал болып табылады. Ойын арқылы оқушылардың мотивациясын арттырып, оларды белсенді қатысуға ынталандырады. Ойындар арқылы грамматикалық ережелерді жаттап, сөздік қорын кеңейтіп, сөйлеу дағдыларын қалыптастыруға болады. Оқушыларға берілетін тапсырмалардың нәтижесі автоматты түрде бағаланып, ЖИ арқылы оларға кері байланыс беріледі [3].

Қазақ тілін оқытуда **АКТ** (ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) және жасанды интеллект (**ЖИ**) құралдарын қолдану білім беру процесін тиімдірек әрі қызықты ету үшін өте маңызды.

• **AR және VR технологиялары** (қосымша және виртуалды шындық) қазақ тілін оқытуда жаңа қырынан қолданыс таба алады. Мысалы, виртуалды саяхаттар ұйымдастырып, оқушыларды қазақ тілінде сөйлейтін ортаға енгізу мүмкіндігі бар. Олар күнделікті өмірде кездесетін жағдайларды VR арқылы көріп, тілді табиғи жағдайда меңгеруге мүмкіндік алады. Мұндай тәсіл оқыту процесін қызықты әрі тиімді етеді.

• **Duolingo және Memrise** сияқты жасанды интеллект қолданатын тіл үйрету қосымшалары қазақ тілін үйретуде тиімді құрал бола алады. Бұл платформалар қолданушының оқу қарқыны мен деңгейіне байланысты тапсырмаларды реттейді, сөздік қорды қалыптастырады және грамматикалық ережелерді интерактивті түрде ұсынады. Алгоритмдер қолданушының қателіктеріне қарап, оны түзетіп, қажетті материалды ұсынып отырады.

• **SMART Board** сияқты интерактивті тақталар арқылы оқу сабақтарында түрлі тапсырмалар, ойындар мен кроссвордтар жасауға болады.

• **Kahoot немесе Quizlet** секілді платформалар арқылы оқушыларға қызықты әрі жылдам тесттер мен тапсырмалар бере отырып, олардың білімін тексеруге болады [4].

Қазақ тілінде бұл технологиялар арқылы оқыту процесін заманауи және тиімді етуге болады. Интерактивті құралдар, мобильді қосымшалар, виртуалды және қосымша шындық, геймификация және жасанды интеллекттің мүмкіндіктері қазақ тілін оқытудың жаңа әдіс-тәсілдерін дамытуда маңызды рөл атқарады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Айтмұхамбетова, М.Т. (2020). Қазақ тілін оқытудағы инновациялық әдіс-тәсілдер мен технологиялар. Алматы: «Ұлттық баспа» баспасы.
2. Асылбек, Ж.М. (2021). Қазіргі мектептерде қазақ тілін оқытудағы жаңа әдіс-тәсілдер – Алматы: «Дарын» баспасы.
3. инновациялық технологиялар мен әдістер–Шымкент: М. Әуезов атындағы ОҚМУ баспасы.
4. Мұхамедқали, Б.С. (2019). Қазақ тілін оқытудағы
5. Рахметова, А.С. (2022) Қазақ тілін оқытудағы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың ролі–Қызылорда: Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті.

Болатов А.Н.,
Ағылшын тілі пәнінің оқытушысы
Алматы қаласы
Инновациялық техникалық колледжі

GAMIFICATION AS A TOOL FOR ACTIVE LEARNING IN LANGUAGE ACQUISITION

Кілт сөздер: геймификация, тіл үйрену, ойын элементтері, тіл меңгеру, қосымшалар, бағалау.

Ключевые слова: геймификация, изучение языка, игровые элементы, овладение языком, приложения, оценивание.

Key words: gamification, learning language, game-like elements, language acquisition, applications, assessment.

Аңдатпа: Бұл баяндама геймификацияның тіл үйренуде белсенді оқыту құралы ретінде қолданылуын қарастырады. Геймификация – бұл оқу үдерісіне ойын элементтерін енгізу, ол оқушылардың мотивациясын арттырып, белсенді қатысуын қамтамасыз етеді. Геймификация тіл үйренуде сөздік қорды, грамматикалық құрылымдарды және мәдени контексттерді меңгеруге бағытталған. Баяндамада геймификацияның негізгі артықшылықтары, оның ішінде мотивацияны арттыру, жеке оқыту, және шынайы өмірдегі жағдайларды модельдеу қарастырылып, оны тиімді жүзеге асырудың стратегиялары мен мүмкін болатын қиындықтар талқыланады.

Аннотация: Данная работа рассматривает использование геймификации как инструмента активного обучения в изучении языков. Геймификация, включающая элементы игр в учебный процесс, помогает повысить мотивацию студентов и способствует их активному вовлечению в обучение. В статье обсуждаются основные преимущества геймификации, такие как увеличение мотивации, персонализированное обучение, практическое применение языка в контексте и сотрудничество. Также представлены стратегии эффективного внедрения геймификации и возможные проблемы при ее применении в обучении языкам.

Abstract: This paper explores the use of gamification as a tool for active learning in language acquisition. Gamification, the integration of game-like elements into the learning process, enhances student motivation and engagement, making language learning more interactive and enjoyable. The paper discusses the key benefits of gamification, such as increased motivation, personalized learning, contextual practice, and collaboration. It also presents strategies for implementing gamification effectively, along with potential challenges to consider when applying this method in language education.

Language acquisition is a dynamic and complex process requiring learners to actively engage with new vocabulary, grammar structures, and cultural contexts. Traditional approaches to language learning often struggle to maintain motivation and participation. Gamification, the application of game-like elements in non-game settings, has proven to be an effective solution for fostering active learning in this field.

What is Gamification?

Gamification integrates elements such as points, badges, leaderboards, and narrative challenges into learning experiences. It transforms routine tasks into interactive and enjoyable activities, motivating learners to achieve goals while maintaining sustained engagement.

Active Learning and Gamification

Active learning emphasizes participation, collaboration, and critical thinking. Gamification naturally aligns with this approach by encouraging learners to take ownership of their progress. Through interactive scenarios, learners can practice language skills in simulated real-world contexts, enhancing retention and understanding.

Key Benefits of Gamification in Language Learning

1. **Increased Motivation:** Rewards, challenges, and immediate feedback keep learners engaged. Achieving small goals fosters a sense of accomplishment and encourages continued participation.
2. **Personalized Learning:** Gamified platforms often adapt to individual skill levels, ensuring challenges remain appropriately stimulating.
3. **Contextual Practice:** Games immerse learners in contexts that simulate real-life interactions, such as ordering food or asking for directions, making language learning more practical.
4. **Collaborative Opportunities:** Multiplayer games and group challenges encourage communication and teamwork, essential skills in language acquisition.
5. **Safe Environment for Experimentation:** Gamification allows learners to make mistakes without fear of judgment, enabling them to refine their skills.

Implementation Strategies

1. **Digital Tools and Apps:** Platforms like Baamboozle, Gartic.io, WordWall, Ba Ba Dum, contexto.me, conexo.me and Alias incorporate gamification to teach vocabulary, grammar, and pronunciation effectively.
2. **Role-playing Scenarios:** Simulating real-life situations in classroom activities fosters practical language use.
3. **Gamified Assessments:** Incorporating challenges or quests into quizzes makes assessments less intimidating and more engaging.
4. **Leaderboards and Competitions:** Friendly competitions motivate learners to practice more frequently.

Challenges and Considerations

While gamification has clear benefits, its implementation requires thoughtful design. Poorly executed gamification may lead to overemphasis on rewards rather than meaningful learning. Additionally, it's essential to balance gamified activities with traditional methods to cater to diverse learning styles.

Conclusion

Gamification has revolutionized language acquisition by transforming it into an engaging, interactive, and learner-centered process. By fostering motivation, contextual learning, and collaboration, gamification aligns with the principles of active learning, making it a valuable tool in modern education. As technology continues to evolve, the potential of gamification in language learning is bound to expand, promising even more innovative ways to engage learners.

REFERENCES

1. Deterding, S., Dixon, D., Khaled, R., & Nacke, L. From Game Design Elements to Gamefulness: Defining Gamification. Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference: Envisioning Future Media Environments, Tampere, Finland, 2011. pp. 9-15.
2. Deci, E. L., & Ryan, R. M. The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and

the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 2000. 227–268.

3. Gee, J. P. *What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy*. Palgrave Macmillan. 2007

4. Prensky, M. *Digital Game-Based Learning*. McGraw-Hill. 2001.

5. Kapp, K. M. *The Gamification of Learning and Instruction: Game-based Methods and Strategies for Training and Education*. Pfeiffer. 2012.

6. Sailer M., Hense, J., Mayr, S., & Mandl, H. How Gamification Motivates: An Experimental Study of the Effects of Specific Game Design Elements on Psychological Need Satisfaction. *Computers in Human Behavior*, 69, 2017. 371–380.

7. Duolingo. (n.d.). *Learn Languages with Free Online Language Courses*. Retrieved from <https://www.duolingo.com>

8. Baamboozle. (n.d.). *Fun Classroom Games*. Retrieved from <https://www.baamboozle.com>

9. WordWall. (n.d.). *Interactive and Printable Learning Activities*. Retrieved from <https://wordwall.net>

10. Nicholson, S. A Recipe for Meaningful Gamification. In T. Reiners & L. C. Wood (Eds.), *Gamification in Education and Business*. 2015. (pp. 1–20). Springer.

УДК 373.5.016

Чужебаева С.Б.,

преподаватель русского языка

Бакалавр филологических наук

УО «Алматинский колледж

пассажирского транспорта и технологий»

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОГРАММЫ И МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Ключевые слова: литература, чтение, текст, преподавание литературы, методы и подходы, информационное пространство.

Аннотация: Первый метод обучения русскому языку- это отработка техники. Психологопедагогические закономерности процесса обучения подобны потребностям общества. В начале этих потребностей находятся средства коммуникации. Средства коммуникации определяют способы обучения студентов русскому языку в соответствии с их языковыми особенностями. **Сетодитка** обучения русскому языку состоит из литературных частей языковых навыков учащихся, понятий грамматики, изменения языковой системы во времени и других частей науки о языке.

Для современного образования во всем мире значимой является тенденция к усилению ориентации на субъективный опыт обучающегося, развитие творчества в сочетании с ответственностью за результат своих действий. Иначе говоря, тенденции развития образовательных систем сегодня связаны, прежде всего, с гуманизацией образования, способствующей формированию субъектности в широком смысле слова - в познании, общении, деятельности. Главной целью современного образовательного процесса является развитие социально значимых качеств, учащихся в процессе воспитания и обучения: развитие интеллектуальных и творческих способностей учащихся, нравственных ценностей. Стержнем формирования личности обучаемых является духовность, чем обуславливается

приоритетность гармоничного воспитания школьника перед различными видами его обучения. Высокая духовность - фундамент будущего. Достижению этой цели способствует построение учебного процесса, ориентированного на личность учащегося с учётом его индивидуальных особенностей и способностей. В центре учебного процесса - ученик, его познавательная и творческая деятельность. В связи с этим нужно не только обновить содержание и технологии образования, но прежде всего, подготовить учителя, способного решать эти сложные социальнопедагогические задачи [1]. Новые условия существования образовательной среды, обновление содержания образования, инновационных форм и методов обучения, всё возрастающие требования к качеству знаний, усложнение форм организации урока - всё это требует повышения профессиональной компетентности и формирования готовности будущего учителя к выполнению профессиональной деятельности. В условиях реализации Национальной программы по подготовке кадров невозможно представить себе учебный процесс без использования современных педагогических технологий, которые являются необходимым условием интеллектуального, творческого и нравственного развития обучающихся (2) Сегодня технологий достаточно много и будущему учителю необходимо знать принципы использования данных технологий, чтобы иметь возможность выбирать те, которые соответствуют особенностям его мировоззрения и опыту работы. В каждой конкретной ситуации перед преподавателем стоит проблема: как обеспечить оптимальность и эффективность решения обучающей задачи. И необходимо уметь выбрать именно ту технологию обучения, которая в определенной ситуации будет наиболее целесообразна, и, главное, - действенна в работе с конкретным учеником [3].

Иметь то эту цель — формирование у студентов методических знаний, мнений и навыков по использованию в процессе преподавания русского языка литературы современных технологий обучения - преследует рассматриваемый учебник. Главная задача учебника

«Современные технологии преподавания русского языка и литературы» - вооружение будущих учителей-словесников методологическими формирования у них необходимой базы последующей научно-исследовательской работы в аспекте использования современных педагогических и информационных технологий в практике преподавания русского языка и литературы. Согласно учебной программе и планированию теоретический материал учебника знакомит студентов с основами современных технологий обучения русскому языку и литературе, необходимыми для творческого преподавания, подготовки будущего учителя к профессиональной деятельности. Помимо теории учебник содержит значительный практический материал: вопросы и задания, разработки и фрагменты уроков, кейс-задания, направленные на актуализацию теоретических сведений и возможность применения их на практике, активизацию творческой деятельности студентов. Определенное место может занять данный учебник и в системе специально организованной самостоятельной работы студентов. Самостоятельному выполнению предлагаемых в учебнике заданий должно помочь изучение соответствующей учебной и методической литературы, предлагаемой авторами, а также выполнение тестов, позволяющих оценить прочность усвоения и понимания студентами теоретического материала. Авторы учебника не ставили целью охватить весь спектр вопросов использования современных педагогических технологий, а представили наиболее актуальные из них, являющиеся обобщением мирового опыта, нашедшие отражение в современном учебновоспитательном процессе [4]. Интеграция нашего государства в международное сообщество, развитие науки и техники требуют, чтобы молодое поколение для конкурентоспособного функционирования в поликультурном мире хорошо владело несколькими иностранными языками. Знание иностранного языка является одной из составляющих профессиональной компетенции специалистов любого профиля.

По мнению В.П.Беспалько, обучение с использованием технологии имеет серьезные преимущества по сравнению с обучением, построенным на основе методики.

Во-первых, основой технологии служит чёткое определение конечной цели.

Консервативные педагоги не считают проблему целей ведущей, степень их достижения определяется неточно, «на глазок». В технологии цель рассматривается как центральный компонент, что и позволяет определять степень ее достижения более точно. Во-вторых, технология, в которой цель определена точно, позволяет разработать объективные методы контроля ее достижения.

В-третьих, технология позволяет свести к минимуму ситуации, когда учитель вынужден переходить к педагогическим экспромтам в поиске приемлемого варианта.

В-четвёртых, в отличие от ранее использовавшихся методических поурочных разработок, ориентированных на учителя и виды его деятельности, технология предлагает проект учебного процесса, определяющего структуру и содержание учебно-познавательной деятельности учащихся 5].

Очень сложно классифицировать интерактивные методы, так как многие из них являются сложным переплетением нескольких приемов. Следует также оговорить и условность названия многих методов. Часто одно и то же название используется для обозначения различного содержания, и наоборот, одни и те же методы встречаются под разными именами.

Работоспособность автомобиля. относятся: топливная система, система впрыска, система зажигания, система управления двигателем, автоматическая коробка передач, электроусилитель рулевого управления. активной Длительные потребители - это система охлаждения, система освещения, системы безопасности, система пассивной безопасности, система отопления кондиционирования, противоугонные системы, аудиосистема, система навигации. кратковременным потребителям относятся большинство систем комфорта, система запуска, свечи накаливания, звуковой сигнал, прикуриватель.

Элементы управления обеспечивают согласованную работу источников тока и потребителей электроэнергии. В системе используются следующие элементы управления: щитки предохранителей, блоки реле, электронные блоки управления. Они расположены, как правило, децентрализованно. На современных автомобилях многие функции реле и выключателей возложены на электронные блоки управления, но полностью отказаться от этих устройств пока невозможно. Например, на блок управления бортовой сетью возложены следующие функции: ● контроль потребления энергии;

● контроль напряжения на клеммах аккумуляторной батареи и при необходимости повышение частоты вращения коленчатого вала двигателя на холостом ходу;

● регулирование нагрузки за счет отключения отдельных потребителей, в основном из числа систем комфорта;

● управление системой освещения, стеклоочистителями, обогревателем заднего стекла и др.

В бортовой сети автомобиля помимо традиционной электрической проводки используются мультиплексные системы - т.н. шины данных, обеспечивающие соединение электронных блоков управления между собой и передачу сигналов управления в цифровом виде.

ЛИТЕРАТУРА:

1. 42-volt electrical system // Wikipedia. URL: http://en.wikipedia.org/wiki/42volt_electrical_system (дата обращения 3.08.2014)

2. Яковлев В.Ф. Использование в автомобильной электросети напряжения 42 В // Современная техника и технологии. - Ноябрь 2013. - № 11 [Электронный ресурс]. URL: <http://technology.snauka.ru/2013/11/2578> (дата обращения: 7.08.2014).

3. Яковлев В.Ф. Определение параметров преобразователя 42/14 В для электропитания ламп блок-фары. Тамбов, Альманах современной науки и образования, №11, 2009, с. 92-94.

4. Яковлев В.Ф. Евтушек А.Ю., Есин М.В. Гибридные системы электроснабжения автомобилей напряжениями 14 В и 42 В. Тамбов, Альманах современной науки и образования, №11, 2009, с.96-97.
5. Pistoia G. Electric and hybrid vehicles. Amsterdam: Elsevier, 2010. 645 с.
6. Frank R. Semiconductors and 42-V power supplies. Automotive Engineering international, 2000, с. 140-147.
7. Гейтенко Е.Н. источники вторичного электропитания. Схемотехника и расчет. Учебное пособие. - М., Солон-Пресс, 2008. - 379 с.
8. Высоцкий В.Е., Коломийцев Ю.Н., Гуртов А.С., Филатов А.Н. Анализ структурной схемы электропитания автономного объекта как замкнутой системы автоматического регулирования. Москва, Мехатроника, автоматизация, управление, №4, 2013, с. 39 - 43

УДК 378.1

Садвакасова А.А.,

Педагогика ғылымдарының магистрі,
қазақ тілі пәні мұғалімі
Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық
университеті құрамындағы
кәсіби білім беру колледжі
a.sadvakasova.01@mail.ru

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ: ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ТӘСІЛДЕРІ

Қазақстандық білім беру реформасының басты мақсаттарының бірі – инновациялық технологияларға сүйене отырып, оқушының бойында шығармашылық ойлауды, бастамашылдықты дамытуға мүмкіндік жасау, тұлғаның үйлесімді дамуына қолайлы жағдай туғызу нәтижесінде оның өзіндік мүмкіндіктерін жоспарлы пайдалана білуіне қол жеткізу арқылы тұлға біліктілігін қалыптастыру.

Білім жүйесі ел өміріндегі стратегиялық маңызды сала болып табылатындығы белгілі. Ал, оқу үдерісіндегі дәстүрлі әдістердің озық заман талабына жауап бере алмайтындығы өзінен-өзі түсінікті.

Бүгінгі уақыт талабына сай білім беруді одан әрі жетілдіру оқу-тәрбие үдерісіне озық тәжірибені, ғылыми жетістіктерді енгізуді талап етеді.

Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Н.Нұрахметов. Ол “Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз – білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі” деген анықтаманы ұсынады. Сонымен қатар оқытудың инновациялық технологиялары негізінде білім беруді жүзеге асыру арқылы оқушының қабілетін, өзіндік дамуын, біліктілігін қалыптастыру мәселесіне ғалым-педагогтар М.Құдайқұлов, Б.Тұрғынбаева, М.Жанпейісова, Н.Сарсенова да назар аударған [1].

Белгілі ғалым М.Поташник «Инновация – оқу бағдарламасын меңгертуде мұғалімнің оқытудың жаңа әдістемелері мен технологияларын тиімді игеруі» деген анықтама берсе, Н.Талызина «Инновациялық технологияларды қолданудағы негізгі міндет: сабақ үрдісінде белгіленген мақсатқа жетуде ең тиімді әдістерді таңдай білу» деп анықтайды, Э.Роджерс инновацияны былайша түсіндіреді: “Инновация – нақтылы бір адамға жаңа болып табылатын

идея”. Майлс “Инновация – арнайы жаңа өзгеріс. Біз одан жүйелі міндеттеріміздің жүзеге асуын, шешімдерін күтеміз», – дейді [2].

Жаңа технологияларды меңгеру мұғалімнің зияткерлік, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін – өзі дамытып, оқу үрдісін тиімді ұйымдастыруға көмектеседі. Инновациялық технологияларды қолдана отырып оқыту – бұл таным әрекетін ұйымдастырудың арнаулы формасы.

Қазіргі таңда қазақ тілін оқытуда жаңа идеяларды әр сабақта жан-жақты қолданып, жаңаша оқытудың тиімді жолдарын тауып жүйелі түрде қолдану – заман талабы. Білім берудің негізгі мақсаты – білім мазмұнын жаңартумен қатар, оқытудың әдіс-тәсілдері мен әр түрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыруды талап етеді. Жаңа заман мұғалімі өз білімін қолданумен қатар, шәкірттеріне зерттеушілік, ізденушілік әрекеттерін де меңгерту керек. Қазіргі таңда әдіс-тәсілдердің тиімді жолдарын мұғалім өз еркімен тандайды. Әр ұстаз өзінің оқушыларының талантты да талапты, дарынды да даралы болғанын армандайды. Осыған жетуге тырысып, оны шешу жолдарын іздейді. Біз де өз оқушыларымызға нәтижеге жету жолдарын көрсетуге тырысамыз. Оқушылардың шығармашылық және танымдық ерекшеліктерін анықтау мақсатында оның ерекше қабілеттерін айқындау жолдарын анықтауды қарастырамыз. Оқушылардың қабілеттері арнайы тапсырмалар нәтижесі бойынша және сыныптағы оқушылардың қабілеттеріне байланысты анықталды.

Қазіргі таңда инновациялық технологиялардың көптеген түрлері бар. Атап айтсақ модульдік технология, сын тұрғысынан ойлау, тірек – сызба технологиясы, дамыта оқыту, проблемалық оқыту, деңгейлеп – саралап оқыту технологиясы және т.б.

Қазақ тілі пәні сабағын оқытуда жаңа технологиялардың элементерін қолдана отырып, деңгейлеп оқыту технологиясына ерекше көңіл бөлу қажет. Өйткені бұл технология баланың жеке мүмкіндігіне, жеке тұлғаның жан-жақты дамуына бағытталған.

Яғни олар не үшін керек?:

1. Оқушының дайындық деңгейін бақылай алу;
2. Оқу материалын сұрыптап ұсына алу;
3. Оқу әрекетін ұйымдастыра алу;
4. Диалог жүргізе алу;
5. Сабақ барысында жағымды эмоция сезімдерімен қанықтыра алу;
6. Мақсаттың нәтижеге ұласуын жоспарлау, жүзеге асыра алу.

Бұл технология баланың жеке мүмкіндігіне, жеке тұлғаның жан-жақты дамуына бағытталған. Оқушының жан-жақты дамып, жетілуіне, шығармашылықта жұмыс істеуге бейімделуіне, топта, жұпта жұмыс істей алу қажеттілігіне жетелейтін бірден-бір әдіс. Жаңа технологияларды меңгеру мұғалімнің зияткерлік, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

Жаңа технологияларды сабақта қолданудың тиімділігін қашан да жолға қоярымыз анық. Соның бірі – «Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясын сабақты жоспарлауды қолданудың тиімділігі. Мұнда әр оқушының ойы шындалып, өз даму деңгейіне сай жетістіктерге жетуге болады. Сын тұрғысынан ойлау жобасы мынандай үш құрылымнан тұрады:

- қызығушылықты ояту;
- мағынаны тану;
- ой-толғаныс.

Білім берудің мазмұны жаңарып, жаңаша көзқарас пайда болды. Оқытудың жүйесі өзгерді.

Осыған байланысты алдымызда оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жаңартып отыру, оны тиімді қолдана білу міндеті тұрғандығы баршамызға аян. Яғни, қазақ тілінің жаңа оқыту

әдістері арқылы біз білім деңгейі, ой–өрісі дамыған, тіл арқылы өз ойын еркін жеткізе алатын, туындаған мәселелерді шеше білетін, шынайы өмірге бейім жаңашыл ұрпақ тәрбиелейміз. Оқушылардың оқылым, жазылым, тыңдалым, айтылым дағдыларын қалыптастыра отырып, оларды еркін қарым–қатынас жасауға, сын тұрғысынан көзқарасын білдіруге, өз ойын жеткізіп, шешім қабылдауға дағдыландырамыз.

Жаңа технологияларды сабағымызда қолдану сабақты жеңіл, тартымды, қызықты өткізуімізге мол септігін тигізеді. Әр сабақтың мазмұнды да әсерлі, ақпаратты оқушыларға жеткізуде жалықтырмай игертуге көмектеседі. «Еліміздің ертеңі – білімді ұрпақ» дейміз олай болса, білім алушыларымыздың адамгершілігі мол, мәдениетті, заман талабына сай дамыған тұлға болуы үшін заман талабына сай білім беру, тәрбиелеу әр еңбек жолындағы ұстаздарды тынбай еңбек етуіне, ізденуіне, өзін – өзі жетілдіруіне жетелейді деп ойлаймыз.

Жай мұғалім хабарлайды,

Жақсы мұғалім түсіндіреді,

Керемет мұғалім көрсетеді.

Ұлы мұғалім шабыттандырады.

Тек, хабарлап қана қоймай түсіндіре де көрсете де, шабыттандыра да отырып білім беруге тырысайық. Сапалы білім беруде жаңа технологияларды тиімді қолдана отырып ізденімпаз, шығармашыл, бәсекеге қабілетті тұлғаны дамыту үшін қолайлы әдіс – тәсілдерді қолданайық. Заман талабына сай жаңа технологияларды үйреніп, өзгеге үйрететін, бағыт – бағдар беретін, жол ашатын әрине, ол – мұғалім. Білім беру саласы – өте күрделі процес. Үнемі дамуымызды талап етеді.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Тәжібаева С.Г. Педагогика. – А., 2007.
2. Бұзаубақова К. Жаңа педагогикалық технологиялар // Қазақстан мектебі. – 2012. – №5.
3. Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан–2030» Жолдауы. Алматы. «Білім баспасы», 1998. 7 б.
4. Курт Мередит, Джинни Стил, Чарльз Тэмпл, Скот Уолтер. Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту. Әдістемелік құрал. Алматы, 2000
5. Жанпейісова М.М. Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде. Алматы, 2002

УДК 811.1

Райкулова Г.М.,
преподаватель английского языка
магистр филологических наук
УО «Лингвистический колледж»

СОВРЕМЕННАЯ МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ «АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА»

Ключевые слова: новые информационные технологии, педагогическая технология, самостоятельная работа, языковые социальные сети.

Аннотация: В данной статье рассматривается проблема поиска новых приемов и способов повышения мотивации к обучению иностранных языков. Одной из этих форм являются новые педагогические технологии, внедрение которых способствует эффективному изучению языка.

Аңдатпа: Бұл мақалада шет тілдерін үйренуге мотивацияны арттырудың жаңа әдістері мен әдістерін табу мәселесі қарастырылады. Осы формалардың бірі – жаңа педагогикалық технологиялар, оны енгізу тілді тиімді меңгеруге ықпал етеді.

Annotation: This article examines the problem of finding new techniques and ways to increase motivation for learning foreign languages. One of these forms is new pedagogical technologies, the introduction of which contributes to effective language learning.

Современная методика преподавания английского языка построена на базе классической методики изучения иностранных языков. Однако, психологический аспект, зарубежный кинематограф, информационные технологии оказали на неё своё влияние. Методы преподавания английского языка, используемые 20 лет назад, носили скорее репродуктивный характер. Выучи слова, прочитай текст, послушай аудиозапись, напиши письмо — так выглядели задания, которые давал репетитор. Возможно по этой причине, большинство взрослых, изучавших язык долгие годы, могут читать и писать на английском, но имеют трудности в разговорной речи.

Современные методы обучения английскому языку сменили репродуктивные способы на интерактивные. Сегодня получение знаний – это взаимодействие студента и преподавателя. Учебная программа строится, прежде всего, с учётом возрастных особенностей обучающихся. Для дошкольников и младших школьников больше подходит такой тип урока, как игра, путешествие, видео, соревнование и другие. Взрослый студент предпочитает классический урок. Для этого возраста подойдут и традиционные задания: составить рассказ, сделать упражнение, прочитать текст, выполнить аудирование и так далее. Составление рассказа позволяет научиться использовать активную и пассивную лексику, расширять словарный запас, улучшить разговорную речь. Выполнение упражнений помогают усвоить грамматический материал. Чтение текста формирует не только читательские навыки, но и погружает в культуру и традиции изучаемого языка. Аудирование – улучшает понимание устной речи.

Многие преподаватели сочетают различные методы, используют в работе, как погружение в языковую среду, так и классический урок. Знание методики преподавания английского языка, психологии и педагогики позволяют им выявить особенность восприятия и мышления, подобрать нужные методы и формы работы. Ведь наряду с уроком английского языка пользуются популярностью и другие формы организации занятия: круглый стол, концерт, языковой клуб, конференция, олимпиады и многие другие. Это позволяет включить в языковую среду большое количество студентов.

С повышением мотивации улучшаются навыки. Если ранее вопрос о том, как преподавать разговорный английский, был открыт, то теперь научить говорить на иностранном языке можно человека любого возраста. Конечно, чем старше человек, тем большая предстоит работа. И тут многое зависит даже не от возраста студента, а от начального уровня знаний, мотивации и трудолюбия. Однако метод погружения позволит не только изучать язык, но и организовать досуг с пользой. Его особенность в том, что преподаватель не просто ведёт урок, но и контролирует закрепление изученной темы. Классическое домашнее задание сменилось на рекомендации: посмотреть фильм на английском языке, поговорить с носителем, послушать песню и выполнить задания. Просмотр фильмов на английском – это задание, которое не только учит понимать иностранную речь, но и может стать интересным развлечением. Оно улучшает произношение, помогает лучше выражать свои мысли на английском. Общение с носителем помогает развить навык понимания устной речи. После такой практики любой иностранец не страшен! Прослушивание песен на английском – уже не новая, но всегда интересная форма аудирования. В последнее время также стали популярны компьютерные игры на английском языке. Они используются не только для обучения детей, но и взрослых. И речь идёт не только об обучающих играх, но и сюжетных, аркадах, симуляторах, ролевых и прочих.

Конечно, некоторым обучающимся больше подходит традиционный вариант обучения. Его основа – изучение лексико-грамматического материала с последующим выполнением заданий. Знание психологии поможет преподавателю улучшить владение иностранным языком любому студенту, используя любой метод.

Иногда сложно сделать выбор между методом погружения и традиционным способом. Чтобы выбрать, по какой методике лучше учить английский, лучше всего попробовать изучение языка разными способами. В таком случае следует опираться на цель изучения иностранного языка. Для тех, кто хочет научиться говорить на английском языке, больше подойдет коммуникативный метод. Он улучшает речь, мышление, творческие способности. Отлично сочетается с различными формами организации занятия. Данная методика строится на принципе группового взаимодействия. Основные формы работы: деловые игры, проектная деятельность, работа в группах, конференции. Благодаря коммуникации со студентами с разным уровнем владения языком, улучшается разговорная речь, уходит так называемый «языковой барьер».

Необходимость изучать английский язык никому не оставляют шансов. Некоторые не хотят изучать язык с преподавателем и выбирают метод самообучения. Этот способ появился давно. Когда в продаже появились самоучители и разговорники. Люди начали предпринимать попытки учить языки сами. Но самостоятельная работа – это не просто чтение учебника или слушание диска. Если компьютерная программа ещё может исправить ошибки, развить навыки, то направить, подобрать задания на закрепление, поддержать – это под силу только человеку. Поэтому те, кто пытается изучать язык самостоятельно, не часто добиваются успеха. Такой метод лучше использовать лишь на начальном этапе, для получения базы. Либо для дополнения занятий с преподавателем.

Помимо методики обучения среди преподавателей возникает много споров относительно подбора частных методов. Например, обучение чтению может начинаться с изучения букв и звуков, которые затем составляют слова. А может быть и методом целого слова. Последний – особенно хорошо применим для создания языковой среды. Он помогает лучше запоминать слова, предложения, улучшает разговорную речь. Также от методики обучения зависит выбор учебного пособия. В современном мире это не только учебник, но и рабочая тетрадь, CD и DVD, обучающие программы. Правильно подобранное средство обучения – это помощь не только студенту, но и преподавателю. В идеале, учебная программа, учебник, методика обучения подбирается индивидуально для каждого студента.

CLIL

CLIL (Content and Language Integrated Learning — это предметно-языковое интегрированное обучение) — изучение других предметов на английском — это может быть математика, литература, физкультура и многое другое. Преимущества этого метода:

- всестороннее развитие ребенка,
- параллельное изучение других предметов,
- интересная подача материала,
- совокупность разных приемов: слушание, говорение, письмо.

Активно используется в частных англоязычных школах, колледжах и детских садах, где все предметы ведутся на иностранных языках. Этот подход очень эффективен, особенно если ребенок знакомится с ним с самого раннего возраста.

В рамках *CLIL* допускается проводить уроки психологии, социологии, этики и культурологии, чтобы охватить не только английскую грамматику, но и фундаментальные азы воспитания человека.

Билингвальный метод

Особенность в параллельном переводе всего, что говорит педагог. Метод предполагает просмотр видео с субтитрами, чтение книг-билингв, синхронном переводе прямой речи.

Эффективность усиливается, если подросток имеет возможность и дома разговаривать с родными на английском языке.

Как правило, репетитор ориентируется на социокультурные материалы, чтобы человек понимал разницу употребления слов и параллельно знакомился с культурой страны.

Прямой разговорный метод

Целью этого способа является усвоение разговорной речи и активное использование языка в повседневной жизни. Такое изучение используется зачастую на курсах и для экспресс-английского. Особенности речи, произношение и лексика усваиваются быстро, однако в грамматике могут быть пробелы.

«Говорящий класс»

Преподаватель выступает в роли наблюдателя, в то время как студенты общаются между собой на заданную или свободную тему, используя свои знания. Этот способ поощряет самостоятельное изучение языка и закрепление пройденного материала с другими в таком формате.

Больше подходит для студентов или в качестве дополнительного способа совершенствования разговорной речи, если речь идет о взрослых.

Эмоционально-смысловой подход

Относительно новый метод, в основе которого лежит свободное общение преподавателя с учениками с первого занятия. Идея в том, что ученик выбирает себе личную историю, роль, имя, которые подходят для носителя языка и рассказывают о себе, как о жителе Англии. Успех таких уроков будет зависеть от мастерства педагога, который должен научить человека не только рассказывать вымышленные истории, но и ориентироваться в грамматике.

Коммуникативная методика преподавания

В названии заложен смысл — научиться общаться. Преподаватель проходит с учеником все возможные ситуации из реальной жизни: лексика, общепринятые фразы, поведение. Человек учится коммуницировать на английском языке в повседневной жизни, грамматику проходят для правильной разговорной речи — детально она не изучается.

Популярность связана с достаточно быстрыми результатами — человек заучивает разговорные клише, базовые схемы предложения, стандартную лексику и, по идее, должен уметь общаться с носителями на элементарные темы.

Заключение

Ранние годы — лучшее время для получения образования и формирования социального поведения. Сегодня на новом качественном уровне проявляется способность детей раннего возраста учиться как деятельному субъекту, познавать окружающий мир и самих себя, накапливать опыт в этом мире. Для него характерно наличие устоявшегося уровня интеллекта интересов и навыков, внутреннего плана действий, умение согласовывать действия со сверстниками, контролировать действия в соответствии с принципами социального поведения и тщательно оценивать результаты и возможности их действия. Заключение. Из вышеизложенного мы можем подтвердить, что коммуникация необходима в процессе обучения, поскольку коммуникация обеспечивает коммуникацию в достаточных условиях, таких как учет особенностей каждого учащегося, вербализация процесса обучения, репрезентация в обучении, характер коммуникации и инновации. в процессе обучения. Таким образом, формирование коммуникативной компетенции в обучении иностранному языку является актуальной задачей. Поэтому наши студенты должны быть образованными, разносторонними, умеющими излагать собственные мысли на иностранном языке, умеющими общаться с любым человеком, коммуникабельными, культурными, адаптированными к жизни в соответствии с современными требованиями. А упомянутые выше коммуникативные модельные занятия создают условия для творческого решения учащимися учебных и познавательных

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

1. Куницына В.Н., Казаринова Н.В., Погольша В.М. Межличностное общение. –СПб.: Питер, 2001. – 544 с.
2. Сергеева Г.Л. Коммуникативные способности детей // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://urok.1sept.ru/articles/666363>.
3. Сачкова М.Е. Специфика межличностных отношений старшеклассников // Ярославский педагогический вестник. Психолого-педагогические науки. – 2011. – No 2. – С. 252-256.
4. Finocchiaro, M., & Brumfit, C. The functional-notional approach: from theory to practice. –New York: Oxford University Press. 2012. –256 p.
5. Canale, M., & Swain, M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. Applied Linguistics. –New York: Oxford University Press. 2002. – 47 p.

REFERENCES:

1. Kunitsyna V.N., Kazarinova N.V., Pogolsha V.M. Mezhlchnostnoye obshcheniye. –SPb.: Pi-ter. 2001. – 544 s.
2. Sergeyeva G.L. Kommunikativnyye sposobnosti detey // [Elektronnyy resurs]. –Rezhim dostu-pa: <https://urok.1sept.ru/articles/666363>.
3. Sachkova M.E. Spetsifika mezhlchnostnykh otnosheniy starsheklassnikov //Yaroslavskiy ped-agogicheskiy vestnik. Psikhologo-pedagogicheskiye nauki. – 2011. – No 2. – S. 252-256.
4. Finocchiaro. M. & Brumfit. C. The functional-notional approach: from theory to practice. –New York: Oxford University Press. 2012. – 256 p.
5. Canale. M. & Swain. M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Lan-guage Teaching and Testing. Applied Linguistics. –New York: Oxford University Press. 2002. –47 p.

УДК 372.881.1

Sartbayeva E.K.,
Senior English Language Teacher
Master of Foreign Philology
Linguistic College

**GAMIFICATION AS AN INNOVATIVE APPROACH OF
TEACHING FOREIGN LANGUAGES**

Ключевые слова: геймификация, метод обучения, иностранные языки, преподавание, образование, мотивация, игровое обучение, управление образовательным процессом

Кілт сөздер: геймификация, оқыту әдісі, шет тілдері, оқыту, білім беру, ынталандыру, ойын оқыту, оқу үдерісін басқару

Keywords: gamification, teaching method, foreign languages, teaching, education, edutainment, classroom management, motivation

Аннотация: Данная статья посвящена использованию геймификации в обучении иностранным языкам. Данный метод рассматривается с целью повышения мотивации студентов к обучению, создания у них интереса к достижению образовательных целей с помощью

элементов, характерных для видеоигр. В статье рассматриваются способы организации обучения с использованием элементов геймификации с целью определения наиболее подходящих для более эффективной организации образовательного процесса. В конце статьи рассматриваются образовательные приложения Quizlet и Duolingo, направленные на изучение иностранных языков, дается их характеристика и рекомендации для создания интерактивной образовательной среды.

Аңдатпа: Бұл мақала шет тілдерін оқытуда геймификацияны қолдануға арналған. Бұл әдіс студенттердің оқу мотивациясын арттыру, білім беру мақсаттарына жетуге қызығушылықтарын ояту үшін видеойындарға тән элементтерді пайдалану мақсатында қарастырылады. Мақалада геймификация элементтерін пайдалана отырып, оқытуды ұйымдастыру тәсілдері зерттеледі, білім беру процесін тиімді ұйымдастыру үшін ең қолайлы әдістерді анықтау мақсатында. Мақаланың соңында шет тілдерін үйренуге арналған Quizlet и Duolingo қосымшалары қарастырылады, олардың сипаттамасы мен интерактивті білім беру ортасын құруға арналған ұсыныстар беріледі.

Abstract: The article deals with the implementation of gamification in teaching foreign languages. This modern method is viewed to increase students' motivation to learning, creating their interest to educational achievements with the help of elements typical for video games. The ways of teaching organization with gamification elements are discussed in the article in order to define more suitable elements for the effective teaching. At the end of the article applications such as Quizlet and Duolingo targeted at foreign language learning are discussed, characterized and commented upon as to creating interactive educational environment.

In today's fast-paced and interconnected world, the ability to communicate in multiple languages has become an essential skill, opening doors to new cultures, opportunities, and experiences. However, traditional methods of language learning often fail to engage students, leading to frustration and disinterest. Enter gamification – a dynamic and innovative approach that integrates game-like elements into the educational process. Turning briefly to history, I would like to note that the term gamification was firstly appeared in the 21st century, with the development of information technologies and their widespread introduction into everyday life, as well as into the learning process. The term itself was initially used by American programmer and inventor Nick Pelling in 2002. In pedagogy, this term became widespread after the publication of monographs by American teachers M. Poroski in 2008 and K. Kapp in 2012. According to K. Kapp, gamification is “the introduction of gaming technologies into non–gaming processes, including education” [1, p. 10], as well as “the use of game mechanics, aesthetics and game thinking to involve people in learning and solving various tasks and to increase their motivation” [3, p. 15]. It is important to remember the differences between the use of game elements and the actual game. K. Kapp defines game as a system in which players participate in an abstract challenge. It is characterized by the presence of rules, interactivity, feedback and a quantifiable goal that often causes an emotional reaction [4].

Gamification and the game relate as part and whole; the game is self-sufficient, it uses many game elements, the goal of the game is mainly entertaining, it has a clear beginning, middle and end - victory the player. Gamification is not a self-sufficient system, its purpose is to help the student achieve the educational goals of the course, maintain interest and motivation in it by introducing game elements into the course.

Gamification differs from many gaming practices (such as, for example, traditional gaming, role-playing games, simulations) in that reality does not turn into a game, but remains reality, while the student is given gaming settings that relate to reality [5].

At the same time, the content of the educational activity or discipline remains intact, but is structured in a certain way, which should increase the motivation of students to solve the tasks set before them.

By transforming language learning into an interactive and enjoyable experience, gamification harnesses the natural human inclination for competition, achievement, and play. This modern learning method not only boosts motivation but also enhances retention and practical application of language skills. As educators and learners alike seek more effective ways to master foreign languages, gamification emerges as a powerful tool that promises to revolutionize the landscape of language education, making it more engaging, personalized, and effective than ever before. Gamification, the application of game design elements in non-game contexts, has emerged as a transformative approach to language learning. By integrating elements such as points, badges, leaderboards, and challenges into the educational process, gamification creates an engaging and interactive environment that fosters motivation and enhances the learning experience. This method addresses several key challenges associated with traditional language instruction, ultimately leading to improved outcomes for learners.

One of the primary benefits of gamification is its ability to increase student engagement. Traditional language learning often involves rote memorization and repetitive exercises that can lead to boredom and disengagement. In contrast, gamified learning environments encourage active participation through interactive activities and competitions. For instance, language learning apps like Duolingo and Babbel utilize game mechanics to make vocabulary acquisition and grammar practice feel like an enjoyable challenge rather than a chore. By incorporating elements of fun and competition, learners are more likely to invest time and effort into their studies, resulting in better retention of language skills.

Moreover, gamification facilitates personalized learning experiences. Through adaptive learning technologies, educators can tailor challenges to match individual students' proficiency levels, ensuring that each learner is appropriately challenged. This personalization allows students to progress at their own pace, reinforcing their strengths while addressing areas that require improvement. For example, platforms that offer varying difficulty levels in language exercises enable learners to select tasks that align with their current abilities, fostering a sense of autonomy and ownership over their learning journey.

Another significant advantage of gamification is its potential to promote collaboration and social interaction among learners. Many gamified language learning platforms incorporate multiplayer elements, encouraging students to work together to achieve common goals or compete against one another. This collaborative aspect not only enhances motivation but also mirrors real-world language use, where communication often occurs in social contexts. Activities such as group challenges or peer-to-peer quizzes can help learners practice their language skills in a supportive environment, thereby building confidence and improving fluency.

Furthermore, gamification encourages a growth mindset by framing mistakes as opportunities for learning rather than failures. In traditional settings, students may fear making errors, which can hinder their willingness to participate. However, in a gamified context, mistakes are often seen as part of the game, allowing learners to experiment with the language without the fear of judgment. This approach fosters resilience and encourages learners to take risks, ultimately leading to greater linguistic development.

For example, in cases where students lack communication skills and experience of working in a team, gamification helps to overcome the fear of communication, and immersion in a virtual environment liberates and develops active participants in the educational process. Such a result is achieved by creating tasks in the form of tests, where to win it is necessary to fail repeatedly. The

absence of high stakes and almost instant feedback give the student a chance to make attempt after attempt until he or she succeeds. Since gamification creates conditions in which failure in completing a task is not considered a failure, and efforts are rewarded, the student can safely explore his or her own capabilities instead of feeling helpless and afraid in a learning situation.

Finally, it should be noted that gamification elements should not be used in every lesson. Having become accustomed to the game form of work, students may begin to perceive traditional forms of work worse. It is also worth working more carefully with the element of competition, competition can lead to a deterioration of the atmosphere in the student group [1] and the desire to win with low motivation or a low level of knowledge can provoke dishonest behavior. The use of special educational applications can also cause difficulties if not all students have access to this application. Finally, not all participants in the educational process may be interested in games, especially if they are [7].

If we are talking about gamification as an educational method, it is worth noting its special role in teaching foreign languages. In addition to traditional game elements of language teaching, such as quizzes, flashcards with words and role-playing games, over the past decade a large number of computer games and mobile applications aimed at teaching languages have been added. Indeed, the introduction of gamification in teaching foreign languages helps not only to develop the learner's language skills, but also allows to cover other competencies, such as communication and teamwork skills. The ability to receive instant feedback allows to develop the student's independence, the ability to adequately assess their abilities. The development of internal motivation will contribute to the student's readiness for independent active speech and writing activities.

Having made sure that the implementation of gamification in teaching foreign languages will bring unambiguous benefits to students, it is necessary to determine the type of gamification that best suits the goal. Thus, the American scientist Karl M. Kapp, the author of several books on gamification of education, identifies two types of gamification: structural gamification and content gamification. He notes that both types are not opposed to each other, but on the contrary, can effectively complement each other within the same course [3].

Structural gamification, in order to support the interest and motivation of students in the process of mastering the course material, utilizes game elements such as points, levels, achievements, and leaderboards. At the same time, the content of the course remains exclusively educational. For example, this is how the Quizlet platform operates. Any user can create their own module consisting of a set of flashcards with words and their definitions, translations, or images. After creating a module, various modes for memorizing words become available to the user. The user can choose any of the interesting learning modes, and the platform will show which words and expressions the learner has studied and which ones still need to be memorized. It is also possible to participate in modules created by other users and compare one's progress with the results of all learners subscribed to that module. Finally, the Quizlet Live mode allows teachers to conduct team quizzes in real-time. It is worth noting that the convenience of Quizlet allows it to be used not only for learning foreign languages; numerous modules dedicated to mathematics, culture and art, social sciences, hobbies, and more can also be found on the site [6].

Another striking example of structural gamification is the educational platform Duolingo. Unlike Quizlet, the platform is focused solely on learning foreign languages (including artificial languages such as Esperanto, Valyrian, and Klingon), and the courses on the platform are pre-structured by the company's staff. Each language course is presented as a skill tree consisting of various topics that unlock as the course progresses. Additionally, through the Duolingo for Schools service, educators can monitor students' progress and assign them homework [2].

A prominent example of substantive gamification is the Zombie Based Learning project by geography teacher David Hunter from Seattle. It is a comprehensive 75-hour geography curriculum based on a gaming scenario where a zombie apocalypse has occurred, and students must find a new habitat for the survivors using their knowledge of nature. The course consists of three teacher's guides, a graphic novel for students inspired by the scenario, and additional materials, each element designed to help students acquire and apply new knowledge both in and out of the classroom.

Thus, we see the possibilities of using gamification in foreign language education in three directions: we can gamify individual elements of a lesson or course (like Quizlet Live), use a ready-made product with an integrated educational program (like Duolingo), or create an educational course where game mechanics are an integral part of the course (like Zombie-Based Learning). The choice should be made based on the educational needs of the students and the goals of the course. The implementation of gamification in language learning aligns well with the digital literacy skills required in today's globalized world. As technology continues to evolve, integrating digital tools into education prepares students for future communication needs. Gamified platforms often incorporate multimedia resources—such as videos, audio clips, and interactive quizzes—that cater to various learning styles, making language acquisition more accessible and effective.

LITERATURE

1. Геймификация: как превратить урок в игру и не перестараться [Электронный ресурс] // Мел. – Режим доступа: <https://mel.fm/shkola/6783041-gamification>
2. Duolingo [Electronic resource] // duolingo. – Режим доступа: <https://duolingo.com>
3. Kapp K., Blair L., Mesch R. The Gamification of Learning and Instruction Fieldbook: Ideas into Practice. – San Francisco: Wiley, 2013. – 480 p.
4. Kapp K. The gamification of learning and instruction: Game-based methods and strategies for training and education. – San Francisco, CA: Pfeiffer, 2012. – 336 p
5. Орлова О.В., Титова В.Н. Геймификация как способ организации обучения [Электронный ресурс] // Вестник ТГПУ. – 2015. – №9 (162). С. 60-64. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/geymifikatsiya-kak-sposoborganizatsii-obucheniya>
6. Quizlet [Electronic resource]. Режим доступа: <https://quizlet.com>
7. The Value of Gamification for Language Learning [Electronic resource]. – Режим доступа: <https://youtu.be/6jUwPDIYRXo>

Бекботаева С.Е.,
Преподаватель иностранного языка
Педагог-модератор
Колледж Профессионального образования
при КазНацЖенПу

**ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ
ЯЗЫКУ С ПРИМЕНЕНИЕМ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ ВО ВРЕМЯ
УЧЕБНЫХ ЗАНЯТИЙ В ПЕРИОД ОБНОВЛЕННОГО
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА**

Ключевые слова: инновационные методы и технологии, национальные ценности, обновленный образовательный процесс, методы, колледж, английский язык, студент, занятия.

Аннотация: В мастер-классе раскрываются инновационные методы и технологии приоритетов применения национальных ценностей во время занятий в колледже. Автор приводит примеры своих собственных методов, применяемых в процессе обучения среди студентов, в период обновленного образовательного процесса.

Андатпа: Шеберлік сағатта колледж сабақтары кезінде ұлттық құндылықтарды қолдану басымдықтарының инновациялық әдістері мен технологиялары ашылады. Автор жаңартылған білім беру процесінде студенттер арасында оқу процесінде қолданылатын өз әдістерінің мысалдарын келтіреді.

Abstract: The master class reveals innovative methods and technologies for prioritizing the application of national values during college classes. The author gives examples of his own methods used in the learning process among students during the updated educational process.

Цель: Создание условий для полноценного проявления и развития педагогического мастерства его участников на основе организации мастер-класса для профессионального общения по обмену опытом использования инновационных методов и технологий в обучении иностранному языку с применением национальных ценностей во время учебных занятий в период обновленного образовательного процесса

Задачи:

- обобщение педагогического опыта работы по использованию инновационных методов и технологии в обучении иностранному языку с применением национальных ценностей во время учебных занятий в период обновленного образовательного процесса
- передача своего педагогического опыта путем прямого и комментированного показа последовательности действий, методов педагогической деятельности;
- совместная отработка применения инновационных методов и технологии в обучении иностранному языку с применением национальных ценностей на практике со всеми участниками мастер-класса;
- рефлексия собственного профессионального мастерства участниками мастер-класса;

Организационный момент: -Добрый день уважаемые коллеги! Рада приветствовать вас на своем мастер-классе.

Психологический настрой. Прием «The whip method» Каждый из участников говорит пожелания своему соседнему стоящему участнику, передавая камчу из рук в руки.

Совместное формулирование темы и цели урока «The Rakhat method»

Педагог предлагает участникам пройти небольшой опрос. Ответив правильно на все вопросы проявляется общая картина.

Актуализация знаний. “The Torsyk method”

Педагог поставил перед участниками торсык, где участники должны рассортировать «Правильные» и «Неправильные» глаголы по торсыкам. (Повторение прошлого материала)

Деление педагогов на группы методом “A piala of tea”. Педагог предлагает попить чай участникам. Участники выбирают по одной пиале, где вынимая чайный пакетик, они понимают в какой группе они будут находиться.

Исследовательская работа в группе. Прием «Passport» Данный метод является более действенным и эффективным. Метод развития критического мышления через чтение и письмо, направлен на развития критического (самостоятельного, творческого, логического) мышления. [2, с. 66]

Каждой группе выдается задание. Участникам необходимо выполнить задание соответственно таблице.

Задание на оценивание. “The asyk method”. Каждому из участников выдается QR коды, изображенные на асыках.

После выполненной индивидуальной работы, участникам необходимо оценить себя по шкале Дамбры Курмангазы. Прием “The Qurmangazy’s dombyra”.

Рефлексия. “The korzhyn method”.

Уважаемые коллеги, предлагаю вам протянуть руку и взять из коржына, то, что вы выберете. Мне хочется, чтобы у каждого из вас осталось на память небольшой наглядный материал, который не даст вам забыть то, то вы сегодня увидели на данном мастер-классе. Но и напомним о том, что вам необходимо вводить на своих занятиях инновационные методы и приемы с применением национальных ценностей, с целью воспитывать в нашей молодежи будущих патриотов нашей страны!

ЛИТЕРАТУРА

1. Приказ Министра просвещения Об утверждении «Единой программы воспитания» в организациях образования, за исключением высших учебных заведений- <https://school26sko.edu.kz/wp-content/uploads/2023/11/3, 2023г>

2. Бекботаева, С.Е. Сборник материалов Международной научно-практической конференции «Казахстан-Узбекистан: новые горизонты», 2024-с.66,67

Тлепалды М.А.,
ағылшын тілі пәнінің оқытушысы
Алматы жолаушылар көлігі
және технологиялар колледжі

ТІЛДЕРДІ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Жасанды интеллект негізіндегі тіл оқыту құралдары

Кіріспе

Жасанды интеллект (ЖИ) қазіргі уақытта тілдерді оқытуда ерекше орын алады. ЖИ құралдарының көмегімен тіл үйрену процесі тиімдірек және қызықтырақ болуда. Бұл зерттеуде біз жасанды интеллект негізіндегі тіл оқыту құралдарының ғылыми жаңашылдығы мен өзіндік ерекшеліктеріне тоқталамыз.

Теориялық база және талдау

ЖИ негізіндегі құралдар оқушылардың лексикалық және грамматикалық білімдерін арттыруға, сөйлеу дағдыларын дамытуға бағытталған. Мысалы, нейрондық желілер мен машиналық оқыту әдістерін қолдану арқылы тіл үйренушілердің қажеттіліктеріне сәйкес келетін контент жасауға болады. Сондай-ақ, ЖИ құралдары оқушылардың оқу деңгейін, қателіктерін анықтап, оларға сәйкес оқыту әдістерін ұсынады.

Практикалық мәні мен қолданылуы

ЖИ құралдарын қолдану арқылы оқушылардың оқу нәтижелері айтарлықтай жақсарады. Бұл құралдар оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу бағдарламасын бейімдейді. Сонымен қатар, ЖИ құралдары оқушылардың өз бетімен оқыту процесін бақылап, қажетті түзетулер енгізеді.

Оқу процесіндегі зерттеу және талдау түрлері

Бұл зерттеуде біз бірнеше ЖИ негізіндегі тіл оқыту құралдарын зерттеп, олардың оқу процесіндегі тиімділігін талдадық. Мысалы, Chatbot бағдарламалары арқылы оқушылармен интерактивті диалогтар жүргізу, сөздерді тану және аудару қолданбаларын пайдалану.

Қорытынды

Жасанды интеллект негізіндегі тіл оқыту құралдары оқу процесін тиімді және қызықты ете отырып, оқушылардың білім сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Бұл құралдардың ғылыми негіздері мен практикалық қолданылуы білім беру саласында үлкен маңызға ие.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning.
2. Neural Network Models for Natural Language Processing.
3. Machine Learning for Language Understanding.
4. Intelligent Tutoring Systems: A Review of the Literature.

Нурпейсова Г.Т.,

педагог-модератор

Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті»

КЕАҚ құрамындағы кәсіби білім беру колледжі

**«БАСТАУЫШ СЫНЫПТА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯ ТҮРЛЕРІ»**

тақырыбындағы шеберлік сыныбының мазмұны

Кілт сөздер: педагогикалық технология, білім, оқыту

Жұмыс кезеңі Кіріспе бөлім	Кезеңнің мазмұны	Қатысушылардың іс-әрекеті	Уақыты	Ресурстар
Амандасу	Мұғалімдер бір-бірімен амандасу	Мұғалімдер бір-бірімен «Кубик» әдісімен амандасады	1 мин.	Кубиктер
Топқа бөлу	«Әлеуметтік желілер» әдісі арқылы топтарға бөлу	Топ қатысушылары әлеуметтік желіні таңдау арқылы топтарға бөлінеді	1 мин	Командалардың аттары жазылған қағаз қиындылары
«Мен білемін – білгім келеді – білдім» сын тұрғысынан ойлауды дамыту технологиясы	«Мен білемін – білгім келеді – білдім» сын тұрғысынан ойлауды дамыту технологиясын қолдану	Шеберлік сағатының басында педагог-шебер тыңдаушылардан кестені – оның алғашқы екі бағанын толтыруын сұрайды – «Мен бұл туралы бұрыннан білемін ...», «Мен бұл туралы нақты нәрсе білгім келеді ...». Шеберлік сағаты аяқталғаннан кейін тыңдаушылар кестеге оралып, тақырып бойынша бар білімдерін талдайды және үшінші бағанға осы шеберлік сағатта нені біліп, нені үйренгенін жазады.	2 мин	Интерактивті тақта, кесте

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКОВ

Педагогикалық технологиялар туралы шолу	Тақырып бойынша сабақ жобасы туралы әңгімелеу	Тақырыпқа сай постер қорғау. Сұхбаттасу, топта талқылау	2мин	Түрлі-түсті қағаздар, ватман, маркерлер
Имитациялық ойын	Имитациялық ойын – балалармен тиімді жұмыс жасау тәсілдерін көрсете отырып, тыңдаушылармен сабақ өткізу.	Бұл кезеңде педагог-шебер тыңдаушыларға сабақ көрсететін басқа педагогті тарта алады немесе осы тақырып бойынша педагогтің балалармен жұмысының бейнежазбасын қолдана алады. Ашық көрсетілім немесе бейнетрансляция кезінде педагог-шебер шеберлік сағатына қатысушылардың нені байқайтыны туралы түсінік береді.	3 мин.	Интерактивті тақта
Модельдеу.	Шеберлік сағатына қатысушылардың көрсетілген педагогикалық технология шеңберінде соңғы әдістемелік өнімді жасау бойынша өзіндік жұмысы.	Белгілі бір топтағы балалармен жүргізілетін оқу іс-әрекетінің технологиялық картасын жасау	Стикерлер, бағалау парақтары	2 мин Стикерлер, бағалау парақтары

Тойшубеков М.М.,
преподаватель английского языка
магистр педагогических наук
УО «Лингвистический колледж»

INNOVATIVE PLATFORMS OF LEARNING ENGLISH: ONLINE METHODS.

Ключевые слова: платформы, изучение английского языка, инновационные методы, искусственный интеллект, вовлечение, повторение пройденного материала, мотивация.

Кілтті сөздер: платформалар, ағылшын тілін үйрену, инновациялық әдістер, жасанды интеллект, қатыстыру, өтілген материалды қайталау, мотивация.

Key words: platforms, learning English, innovative methods, artificial intelligence, engagement, critical thinking, revision, motivation.

Аннотация: В этой статье основное внимание уделяется преимуществам использования новых приложений при изучении английского языка, которые делают обычный урок максимально интересным. Данная статья рассматривает преимущества внедрения разнообразных онлайн приложений во время изучения английского языка. Существует несколько онлайн сайтов и методов того, как можно превратить обычный урок английского языка в интерактивное занятие.

Аңдатпа: Бұл аңдатпа ағылшын тілін үйрену кезінде қарапайым сабақты барынша қызықты ететін жаңа қолданбаларды пайдаланудың артықшылықтарына назар аударады. Бұл мақала ағылшын тілін үйрену кезінде әртүрлі онлайн қосымшаларды енгізудің артықшылықтарын қарастырады. Кәдімгі ағылшын тілі сабағын интерактивті сабаққа айналдырудың бірнеше онлайн сайттары мен әдістері бар.

Abstract: This article focuses on benefits of using novel applications in learning English languages, making an ordinary English lesson as interesting as possible. The article encompasses advantages of implementing various online applications in teaching English languages. There are several possible online websites and methods of how to transform a usual English lesson into interactive activity.

The teaching of traditional foreign languages is opposed by contemporary methods that utilize online resources. Setting up real-world, everyday settings that promote acceptable behavior and the study of the subject matter is essential when teaching communication in a foreign language. One modern technology that attempts to correct this error is the Internet. It is now an essential component of the English language learning process and the ideal teaching aid.

An interactive lesson with Internet platforms - is a new word in teaching languages. Instead of passively absorbing knowledge, students actively interact with the teacher, the topic, and their peers during an interactive lesson. It promotes involvement, teamwork, and practical exercises, which develop critical thinking and deeper learning. Key features of interactive lesson:

Active Student Participation	?
Use of Technology	?
Collaborative Activities	?
Real-Life Applications	?
Immediate Feedback	?

Today, the use of a computer and the Internet is not something new and advanced; many teachers around the world actively use the Internet and its possibilities for various interactions with students. The market for all kinds of platforms is very vast, including the well-known Kahoot and Duolingo. This article presented the following platforms for learning and consolidating English language proficiency.

For example:

- Jeopardy.com – an interactive quiz game, based on famous British TV show. A teacher can create a quiz on certain topic, students are divided into teams, work together and answer on questions. It can be used like revision game.
- Gimkit.com – an online multiplayer videogame. A teacher can create a game, set topic (e.g. – present simple), students play games based on popular videogames (e.g. – Among us). This game can be used as a revision game and for entertainment.

LITERATURE

- Teaching College: The Ultimate Guide to Lecturing, Presenting, and Engaging Students., N. Eng (2021)
- The Interactive Class: Using Technology to Make Learning More Relevant and Engaging in the Elementary Classroom., J. Merrill (2020)
- Gimkit.com, Jeopardy.com

УДК 371.21

Крыкбаева А.Д.,

преподаватель английского языка,
магистр экономических наук,
УО «Лингвистический колледж»

БОЛАШАҚТА ШЕТ ТІЛІН ҮЙРЕНУДІҢ МАҢЫЗЫ

Кілтті сөздер: жаңа технологиялар, ағылшын тілі, әдіс-тәсілдер, веб-сайттар, тілдік қарым-қатынас, үштұғырлық.

Аңдатпа: Бұл мақалада еліміздің болашағы жастардың қолында екендігі, олардың әлемдік деңгейде білімдерін жетілдірудің маңыздылығы талқыланады. Үш тілді оқытудың заман талабы екендігі және оның мақсаты бірнеше тілді меңгерген, бәсекеге қабілетті, мәдениетті тұлғаны қалыптастыру екендігі атап өтіледі. Елбасының «Тілдердің үштұғырлығы» жобасы аясында қазақ, орыс және ағылшын тілдерін меңгеру қажеттілігі көрсетілген. Мақалада шет тілдерін оқытудың маңыздылығы, тілдік білім берудегі өзгерістер және ұстаздарға жүктелетін жауапкершілік талданады. Жастарды шет тілдерін меңгеруге ынталандыру арқылы елдің болашағына үлес қосу қажеттілігі баса айтылған.

Аннотация: В данной статье обсуждается, что будущее нашей страны в руках молодежи, важность совершенствования их знаний на мировом уровне. Отмечается, что трехязычное обучение является требованием времени и его целью является формирование конкурентоспособной, культурной личности, владеющей несколькими языками. В рамках проекта главы государства «Триединство языков» обозначена необходимость владения казахским, русским и английским языками. В статье анализируется важность обучения иностранным языкам, изменения в языковом образовании и ответственность учителей. Подчеркивается необходимость внести свой вклад в будущее страны путем стимулирования молодежи к овладению иностранными языками.

Annotation: This article discusses that the future of our country is in the hands of young people, and the importance of improving their knowledge at the global level. It is noted that trilingual education is a requirement of the time and its goal is to form a competitive, cultured personality who speaks several languages. Within the framework of the project of the head of state “Trinity of languages”, the need for proficiency in Kazakh, Russian and English languages has been outlined. The article analyzes the importance of teaching foreign languages, changes in language education and the responsibility of teachers. The need to contribute to the country’s future by encouraging young people to learn foreign languages is emphasized.

1. Еліміздің болашағы жастарымыздың қолында, яғни жас маман иелерін шығаруда, білімдерін әлемдік деңгейде жетілдіру. Сонау тарихқа көз жүгірсек тарихтың екінші атасы Әл-Фараби 70-тен аса тіл білген, міне осындай ұлы тұлғаларға қарап, еліміздің әрбір азаматы ең болмаса әлемдік үш тілді дамыту болып отыр. Үш тілде оқыту – заман талабы. Негізгі мақсаты: бірнеше тілді меңгерген, әлеуметтік және кәсіптік анықтауға қабілетті мәдениетті тұлғаны дамыту және қалыптастыру. Бірнеше тілді меңгеру арқылы жас ұрпақ білім кеңістігінде еркін самғап, әлемдік ғылым құпияларына үңіліп, өз қабілетін танытуына мүмкіндік алады. Мектептердің үш тілде оқытуды қолға алудағы негізгі мақсаты – бірнеше тілді меңгерген, жан-жақты білімді, бәсекеге қабілетті, мәдениетті тұлғаны қалыптастыру болып табылады. Елбасымыздың «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Халқына Жолдауында: «Тілдердің үштұғырлығы мәдени жобасын кезеңдеп жүзеге асыруды қолға алуды ұсынамын. Қазақстан бүкіл әлемге халқы үш тілді пайдаланатын мәдениетті ел ретінде танылуға тиіс. Бұлар — қазақ тілі — мемлекеттік тіл, орыс тілі — ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі — жаһандық экономикаға ойдағыдай кіру тілі» десек болады.

Кезек күттірмейтін өзекті де келелі мәселелердің бірі болып отыр. Алайда «Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте», — деп ақын жырлағандай, өз тілінде еркін сөйлеп, өз тілін құрметтейтін тұлғаны баулысақ, өзге тілді қадірлейтін тұлғаны баулитынымызға көз жеткіземіз. Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан -2050» стратегиясында мұғалімдерге сенім арта отырып, жастарымыздан үміттенеді. «Болашақта еңбек етіп, өмір сүретіндер – бүгінгі мектеп оқушылары, мұғалім оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан да сол деңгейде болады. Сондықтан да ұстазға жүктелетін міндет ауыр» — делінгендей, жастарды сауатты баулысақ болашағымыздың жарқын болатыны белгілі.

Елбасымыздың міндет етіп қойған бәсекеге қабілетті мемлекет құруда жас ұрпақтың тигізер үлесі зор. Бүгінгі таңда жоғарғы оқу орындарында шет тілін кәсіби деңгейде оқыту басты орында тұр. Яғни әрбір студент өз мамандығына байланысты шет тілін жетік меңгеріп, одан әрі қарай дамыта алады. Сонымен қатар шет мемлекеттерге шығып, мол тәжірибе жинақтауға мүмкіндігі зор.

II. Қазіргі заман ашықтық пен жан-жақтылықты талап етеді. 2050 жылға дейінгі кезеңге арналған еліміздің даму стратегиясында қазақ тілін өркендету мен шет тілдерді оқыту мәселесіне айрықша мән берілген. Шет тілін білу сән емес, заман талабы екені белгілі. Туған

тілінді жетік меңгер, қастерлей біл. Бірақ бір тілмен ғана шектеліп қоймай, жан-жақты бол, тіл үйрен. Бұл сенің болашағыңның ғана емес, тұтастай ұлтыңның болашағының жарқын болуының кепілі.

Қазіргі уақытта барлық нәрсе тез өзгеруде. Сол жаңалықтардан қалып қоймай ілесіп отыру қажет. Ал жаңалықтардың басым бөлігі алдымен ағылшын тілінде кейін орыс тілінде шығады. Ал қазақ тіліне кеш аударылып жатады. Сондықтан ағылшын тілін білген өте маңызды.

“Ағылшын кеңесінің” мәліметіне сүйенсек, әлемде ағылшын тілін 1,75 млрд адам біледі. Яғни, әрбір төртінші адам ағылшын тілінде сөйлей алады. Ал, 2020 жылы бұл сандық көрсеткіш 2 млрд адамға дейін өсуі мүмкін деген болжам бар.

III. Шет тілін оқытудың маңыздылығы.

Тілдің адам өміріндегі ең маңызды роль атқаратыны әркімге де белгілі. Тіл түсінудің, дамудың, танудың негізгі құралы.

«Тілдердің үш тұғырлығы» мәдени жобасы басқа елдермен бейбіт өмір сүріп, ынтымақтастықтық орнату үшін, әлемдегі тіршілік тынысынан, толассыз ақан ақпарат ағынынан хабардар болу үшін де Қазақстанның жас ұрпағының басқа елдің тілін білуінің аса маңыздылығынан туындап отыр.

Уақыт талабына сай тілдік білім беру жүйесінде қомақты өзгерістер орын алуда: тілдік материалдардың таңдалуына, мазмұнына, оның ұйымдастырылуна, тексеру түрлеріне жаңа талаптар қойылып, өзгерістер енгізілуде. Жалпы пәндерді оқытуда адамның болашағы оның алған білімінің сапасының дәрежесіне тікелей байланысты. Сондықтан ұстаздар қауымына зор жауапкершілік, үлкен міндет жүктелуде. Мұндай міндетті шешу- ұстаздардың студентке берілетін ғылым негіздерін, олардың болашақ іс- әрекеттерінің негізі берік, әрі тірегі болатындай етіп оқыту. Ал нәтижелі білім алу үшін әр баланың психологиялық ерекшеліктерін зерттеу керек. Ол үшін баланың талабын, белсенділігін, бейімділігін, ой- санасының даму дәрежесін, мінез ерекшеліктерін дәл анықтау қажет.

Шет тілі пәнінің оқытудың басты міндеті – шәкірттердің тілдік қарым- қатынас жасай алу біліктілігін жетілдіру болып табылады. Қарым – қатынас жасай білу нәтижесінде балалардың танымдық қабілетін жетілдіруге, өзін қоршаған ортаға қарқынды әрекет етуі, өз бойындағы қасиеттерді жетілдіру арқылы іске асырады. Соңғы кезде қолданысқа енген: М.Жанпейісованың модульдік оқыту технологиясы, Ж. Караевтің деңгейлеп, саралап оқыту технологиясы, С. Мирсейтованың мұғалімнің гуманистік философиясы және сыни ойлауды дамыту жобасын әр мұғалім меңгере алады. Соны студент бойына қорытып, сіңіру керек.

Ойымды қорытындылай келе айтпағым еліміздің болашағы жастардың, яғни біздің қолымызда. Ал болашақты арттыруда - шет тілін меңгеру басты рөл атқарады, сол үшін аянбай еңбек етіп шет тілін жетік меңгерген болашағы баянды мемлекеттің патриоты болуымыз керек. Бұрында өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте деген бар емес па? Соны да естен шығармау керек. Және «Әр адамның өз тіліне деген көзқарасы арқылы оның тек мәдени деңгейіне ғана емес, азаматығына да ден беруге болады», – деген екен. Үш тіл білу -мәдениеттіліктің белгісі. Елбасы Н.Ә. Назарбаев өз жолдауда атап айтқандай, «Ана тіліміз Мәңгілік елімізбен бірге Мәңгілік тіл болады». Өз ана тілімен бірге орыс және ағылшын тілдерін меңгеру әр адамның міндеті деп ойлаймын. Мен баршаңызға сенемін, өз еліміздің патриоты болайық!!!

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Bilimger.kz - Үш тілде оқыту – заман талабы.
2. Surak.baribar.kz - Ағылшын тілі - болашақ үшін
3. Журнал «Коллеги» Интернет-портал «Детство-kz -Шет тілін оқытудың маңыздылығы.

**ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ
В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКОВ**

СБОРНИК

**Материалы городской
научно - практической конференции,
посвященной 30-летию колледжа**

27 ноября 2024 года

«Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӘТУ» АҚ «Полилингва» баспасында басылып шықты
«Баспа авторлық құқық материалдарының мазмұнына және фактілерді жариялауға байланысты кепілдіктер бермейді,
мақалалар нәтижелері туралы деректер және басқа ақпараттар туралы мәліметке жауапты емес»

Отпечатано в издательстве «Полилингва» АО «КазУМОиМЯ имени Абылай хана»
«Издательство не несет ответственности за содержание авторских материалов и не предоставляет гарантий в связи с
публикацией фактов, данных результатов и другой информации»

Ответственный за выпуск сборника
директор издательства:
Б.А. Есенғалиева

Технический редактор,
компьютерная верстка:
Б.С. Кынырбеков

Подписано в печать 29.01.2025 г.
Формат 60х90 ¹/₈. Объем 13.00 п.л.
Заказ № 3493. Тираж 100 экз.

Издательство «Полилингва» КазУМОиМЯ имени Абылай хана
050022, г. Алматы, ул. Муратбаева, 200
Тел.: +7 (727) 292-03-84, 292-03-85, вн. 21-19
E-mail: kazumo@ablaikhan.kz, ablaikhan@list.ru

